

LUONNOS 21.12.2020

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annettua lakia, biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annettua lakia, biopolttoöljyn käytön edistämisestä annettua lakia ja Energiavirastosta annettua lakia.

Ehdotetuilla lakimuutoksilla pantaisiin liikenteen uusiutuvan energian edistämistä koskevan sääntelyn osalta täytäntöön uudelleenlaadittu uusiutuvan energian direktiivi.

Ehdotetulla lailla biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta säädettäisiin kansallisen jakeluvoitteen soveltamisalan laajentamisesta uusiin polttoaineisiin: biokaasuun ja muuta kuin biologista alkuperää oleviin uusiutuviin nestemäisiin ja kaasumaisiin liikenteen polttoaineisiin.

Jakeluvoitteen laajentamisen myötä jakeluvoitelaisissa säädettäisiin lain soveltamisalaan kuulumisesta erikseen nestemäisten ja kaasumaisten polttoaineiden jakelijoiden osalta. Lisäksi lakiin lisättäisiin soveltamisrajan alle jääville jakelijoille mahdollisuus vapaaehtoisesti hakeutua jakeluvoitteen alaisuuteen. Ehdotetulla lailla saatettaisiin voimaan myös uusiutuvan energian direktiivin mukaiset tietyistä raaka-aineista tuotettujen biopolttoaineiden ja biokaasun osuusrajat.

Biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annettuun lakiin lisättäisiin kasvihuonekaasupäästöjen vähennyskriteerit muuta kuin biologista alkuperää oleville uusiutuville nestemäisille ja kaasumaisille liikenteen polttoaineille.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan biopolttoöljyn käytön edistämisestä annetun lain muuttamista siten, että siihen lisättäisiin uusiutuvan energian direktiivin mukaiset tietyistä raaka-aineista tuotettujen bionesteiden osuusrajat.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 30.6.2021.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	4
1 Asian tausta ja valmistelu	4
1.1 Tausta	4
1.2 Valmistelu	4
2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö.....	7
3 Nykytila ja sen arviointi.....	11
3.1 Kansallinen lainsäädäntö.....	11
3.2 EU:n lainsäädäntö	15
3.3 Nykytilan arviointi	17
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	18
4.1 Tavoitteet	18
4.2 Keskeiset ehdotukset.....	19
4.3 Ahvenanmaa.....	20
4.4 Pääasialliset vaikutukset.....	20
4.4.1 Taloudelliset vaikutukset	20
4.4.2 Ympäristövaikutukset	22
4.4.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	23
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	23
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	23
5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot.....	24
6 Lausuntopalaute	26
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	26
7.1 Laki biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta	26
7.2 Laki biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain muuttamisesta.....	32
7.3 Laki biopolttoöljyn käytön edistämisestä annetun lain 5 §:n muuttamisesta	33
7.4 Laki Energiavirastosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	33
8 Lakia alemman asteinen sääntely	33
9 Voimaantulo	33
10 Toimeenpano ja seuranta	34
10.1 Toimeenpano.....	34
10.2 Seuranta.....	34
11 Suhde muihin esityksiin.....	35
12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	35
LAKIEHDOTUKSET	39
biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta	39
biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain muuttamisesta	46
biopolttoöljyn käytön edistämisestä annetun lain 5 §:n muuttamisesta	47
Energiavirastosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	48
LIITTEET	49
RINNAKKAISTEKSTIT	49
biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta	49
biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain muuttamisesta	61

biopolttoöljyn käytön edistämisestä annetun lain 5 §:n muuttamisesta	63
Energiavirastosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	64

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Euroopan komissio antoi 30 päivänä marraskuuta 2016 puhtaan energian paketin (Clean Energy for All Europeans), jonka yhtenä päätavoitteena oli vahvistaa Euroopan unionin maailmanlaajuisia johtoasemaa uusiutuvan energian alalla. Paketti sisälsi kahdeksan säädösehdotusta.

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä (uudelleenlaadittu toisinto, COM(2016) 767 final) annettiin osana puhtaan energian pakettia. Ehdotuksen tavoitteena oli luoda kehikko uusiutuvan energian edistämiseksi vuoteen 2030. Ehdotuksella oli tarkoitus panna toimeen Eurooppa-neuvoston lokakuussa 2014 sopima ilmasto- ja energiapuitteiden mukainen tavoite nostaa uusiutuvan energian osuus vähintään 27 prosenttiin energian loppukulutuksesta vuonna 2030.

Ehdotuksessa asetettiin Euroopan unionin yhteinen sitova tavoite uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan energian osuudeksi energian loppukulutuksesta vuonna 2030. Komissio ehdotti liikennepolttoaineiden toimittajille velvoitetta saattaa markkinoille kasvava osuus kehittyneitä biopolttoaineita, tiettyjä muita biopolttoaineita ja biokaasua, ei biologista alkuperää olevia uusiutuvia polttoaineita, uusiutuvaa sähköä ja jätepohjaisia fossiilisia polttoaineita. Ehdotuksen mukainen osuus oli vuonna 2021 vähintään 1,5 prosenttia liikennepolttoaineen toimittajan energiamäärästä nouden 6,8 prosenttiin vuonna 2030.

Lisäksi ehdotus sisälsi säännöksiä, jotka koskevat uusiutuvan sähkön tukijärjestelmiä ja itse tuotettua uusiutuvaa energiaa ja energiayhteisöjä, uusiutuvan energian lisäämistä lämmityksessä ja jäädytyksessä, bioenergian kestävyys- ja kasvihuonekaasupäästövähennyskriteereitä, alkuperätakuita ja jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä, hallinnollisia menettelyjä sekä tiedottamista ja koulutusta.

Jakeluvelvoitelainsäädäntöä päivitettiin perusteellisemmin viimeksi vuonna 2019. Tuolloin biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annettua lakia (446/2007, jäljempänä *jakeluvelvoitelaki*) muutettiin siten, että jakeluvelvoitetta tiukennettiin vuodesta 2021 alkaen. Vuonna 2029 velvoite on 30,0 prosenttia. Jakeluvelvoitteeseen liittyvää kehittyneiden biopolttoaineiden lisävelvoitetta tiukennettiin myös vuodesta 2021 alkaen siten, että se on vuonna 2030 10,0 prosenttiyksikköä. Lisäksi lisävelvoitteen laiminlyönnistä säädettiin seuraamusmaksu.

1.2 Valmistelu

RED II:n valmistelu

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/2001 uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä (uudelleenlaadittu), jäljempänä RED II, on valmisteltu laaja-alaisen sidosryhmien (ml. jäsenvaltiot ja toimivaltaiset viranomaiset) osallistamisen ja kuulemisen kautta ja noudattaen Euroopan komission paremman sääntelyn ohjelmaa (REFIT). Lisäksi komissio on teettänyt neliosaisen unionin laajuisten vaikutusten arvioinnin direktiiviehdotuksen valmisteluvaiheessa. Keskeiset EU:n toimielinten valmisteluasiakirjat löytyvät valtioneuvoston hankeikkunan julkisessa palvelussa osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksetta TEM089:00/2019.

Direktiiviehdotuksesta annettiin U-kirjelmä (U 5/2017 vp) 2 päivänä helmikuuta 2017 ja jatko-kirjelmä (UJ 14/2018 vp) 23 päivänä toukokuuta 2018.

Valtioneuvosto piti hyvänä, että liikenteen uusiutuvan energian käytölle ja kehittyneille biopolttoaineille ehdotetaan direktiivissä sitovia osuustavoitteita. Näin voidaan turvata biopolttoaineiden ja muiden liikenteen uusiutuvien energialähteiden eurooppalainen markkina ja rohkaista yrityksiä teknologian kehittämiseen ja investointeihin. Lähtökohtaisesti valtioneuvosto piti myös kannatettavana pyrkimystä perinteisten, ruoka- ja rehupohjaisten biopolttoaineiden käytön asteittaiseen rajoittamiseen. Valtioneuvosto kuitenkin katsoi, että kehittyneet biopolttoaineet määrittävä direktiiviehdotuksen raaka-aineluettelo ei ole paras tapa määritellä ko. polttoaineita ja esitetystä muodostaan se rajoittaa liikaa kehittyneiksi katsottavia biopolttoaineita erityisesti jäte- ja tähdepohjaisten biopolttoaineiden osalta.

Valtioneuvoston mielestä Suomen kannalta tyydyttävän ratkaisun löytämiseksi tulisi katsoa kokonaisuutena biopolttoaineiden määrittelyä ja eri minimiosuusvaatimuksiin sisällytettäviä polttoaineita ja energialähteitä sekä määritellä selkeästi, mitä reunaehtoja jäsenvaltioille asetetaan koskien kansallisia edistämistoimenpiteitä. Ottaen huomioon Suomen haastavat kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisvelvoitteet taakanjakosektorilla ja erityisesti liikenteen osalta sekä kunnianhimoiset tavoitteet kehittyneiden biopolttoaineiden osalta valtioneuvosto katsoi välttämättömäksi, että kansallisesti voidaan asettaa EU:n vaatimuksia korkeampia ja laveampia velvoitteita.

Talousvaliokunta antoi asiasta lausunnot (TaVL 10/2017 vp ja TaVL 27/2018 vp), joissa se yhtyi monilta osin valtioneuvoston kantoihin. Talousvaliokunta lisäsi, että liikenteen teknologioiden kehittyessä nopeasti myös sääntelyn teknologianeutraalius on tärkeä lähtökohta: on keskeistä, ettei sääntelyllä priorisoida tiettyjä teknologioita. Biopolttoaineiden käytön edistämistä ei pidä myöskään nähdä vastakkaisena tavoitteena liikenteen sähköistymiskehitykselle, ja sääntelyn tulee huomioida myös uusiutuvalla energialla tuotetun sähkön mahdollisuudet.

Ehdotetulla sääntelyllä pyritään vähentämään ruokapohjaisten biopolttoaineiden tuotantoa ja edistämään siirtymää kohti jäte- ja tähdepohjaisia polttoaineita. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan esitetty sääntelytapa saattaa kuitenkin edistää myös rajallisten arvokkaiden raaka-aineiden ohjaamista biopolttoaineiden raaka-aineiksi. Valiokunta korosti, että tavoitteena tulee olla raaka-aineiden ohjautuminen kustannustehokkuus- ja kiertotalousnäkökulma huomioon ottaen korkean jalostusarvon tuotteisiin. Ehdotuksen mukaan kehittyneillä biopolttoaineilla tarkoitetaan direktiivin liitteessä IX luetelluista raaka-aineista tuotettuja biopolttoaineita ja biokaasua. Liitteen IX luettelo on tyhjentävä eikä sisällä merkittävää osaa Suomen biopolttoainetuotannossa käytettävistä lähinnä jäte- ja tähderaaka-aineista. Talousvaliokunta katsoi saamansa selvityksen perusteella, että kehittyneitä biopolttoaineita ei pidä määritellä rajoitetun ja tyhjentävän listan kautta, vaan tulee pyrkiä laajaan määritelmään, joka mahdollistaisi teknologianeutraalisti myös tulevan kehityksen ottaen erityisesti huomioon jäte- ja tähdepohjaisten polttoaineiden kehitysnäkyvät.

Talousvaliokunta piti ehdotukseen sisältyvää raaka-ainelistausta yhtenä keskeisimmistä neuvottelujen osa-alueista. Suomen näkökulmasta ratkaisevaa on, ettei sääntelystä aiheudu rajoitteita bioenergian käytölle ja tulevalle kehittämiselle ja että liitteen IX A osan raaka-aineista valmistetuille kehittyneille biopolttoaineille asetetaan alataavoite investointien kannustamiseksi.

Talousvaliokunta korosti, että bioenergian sääntelyn lähtökohtana tulee olla vakaan investointiympäristön turvaaminen. Talousvaliokunta arvioi, ettei suljettu raaka-ainelistaus ole onnistunut tapa määritellä nopeasti kehittyviä biopolttoaineita, vaan määritelmän tulisi ottaa huomioon

teknologian tuleva kehitys ja esimerkiksi jäte- ja tähdepohjaisten raaka-aineiden hyödyntäminen. Kun ehdotuksessa kuitenkin on päädytty määrittelemään biopolttoaineet raaka-ainelistauksen kautta, talousvaliokunta painotti, että listaukseen tulee voida tarvittaessa lisätä raaka-aineita. Samalla valiokunta korosti, että biopolttoaineiden tuotannon investoinnit edellyttävät ennakoitavaa sääntely-ympäristöä. Investointien mahdollistamiseksi ja suojaamiseksi on siksi keskeistä, ettei listalta voida poistaa raaka-aineita. Tämä on ratkaisevaa myös Suomen kansallisten uusiutuvan energian tavoitteiden saavuttamiseksi.

Ympäristövaliokunta yhtyi lausunnoissaan (YmVL 5/2017 vp ja YmVL 17/2018 vp) valtioneuvoston kantoihin muun muassa siltä osin, että se kannatti liikenteen uusiutuvan energian käytölle ja kehittyneille biopolttoaineille ehdotettavia sitovia osuustavoitteita ja katsoi valtioneuvoston tapaan, että kehittyneet biopolttoaineet määrittelevä direktiiviehdotuksen raaka-aineluettelo ei ole paras tapa määritellä ko. polttoaineita.

Lausunnoissaan (MmVL 5/2017 vp ja MmVL 10/2018 vp) maa- ja metsätalousvaliokunta yhtyi valtioneuvoston kantoihin. Lisäksi se korosti sitä, että liikennepolttoaineiden toimittajille ehdotetusta velvoitteesta saattaa markkinoille kasvava osuus kehittyneitä biopolttoaineita ym. ei seuraisi sitä, että suomalaisille liikennepolttoaineiden toimittajille tulisi juurikaan kannustevaikutusta lisätä uusiutuvaa energiaa liikenteessä. Valiokunta myös katsoi, että liikennebiokaasulle ei tule asettaa tiukempia kasvihuonekaasuvähennysvaatimuksia kuin muille biopolttoaineille tai nesteille verrattuna fossiiliseen vertailuarvoon ja että esitystä tulee muuttaa siten, että ruuantuotannon kanssa kilpailemattomia biomassoja käytettäessä ei aseteta lainkaan tuotantokattoa vasta kehityksensä alussa olevalle toiminnalle - kuten Suomessa biokaasun tuotannolle. Valiokunta kiinnitti huomiota myös siihen, että komission ehdotus sisälsi absoluuttisen katon joidenkin jätteiden käyttämiselle biopolttoaineiden raaka-aineina (kategorian 1 ja 2 jäte-eläinrasvat ja käytetyt paistorasvat). Tämä katto esitetään asetettavaksi 1,7 prosenttiin tie- ja raideliikenteen energiasisällöstä polttoainejakelijoille asetettavan jakeluvaiheen täyttämiseksi. Valiokunta piti rajoitusta perusteettomana, sillä nämä raaka-aineet on hyväksytty jätteiksi lähes kaikissa EU-maissa ja niiden käyttöön on kannustettu.

Myös suuri valiokunta antoi asiasta lausunnot (SuVL 3/2017 vp ja SuVL 5/2018 vp), joissa se yhtyi valtioneuvoston kantoihin yhtyen samalla erikoisvaliokuntien lausunnoissaan esittämiin huomautuksiin. Keskeiset kansalliset valmisteluasiakirjat löytyvät valtioneuvoston hankeikkunan julkisessa palvelussa osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksella TEM089:00/2019.

Komission, Euroopan parlamentin ja neuvoston trilogi-neuvotteluissa saavutettiin 13.6.2018 epävirallinen sopu uusiutuvan energian direktiiviehdotuksesta, jonka Coreper-komitea hyväksyi 27.6.2018. EU:n yhteinen uusiutuvan energian tavoite vuodelle 2030 nostettiin neuvottelutuloksen myötä komission ehdotuksen 27 prosentista 32 prosenttiin. Neuvottelujen myötä nostettiin liikenteen uusiutuvan energian osuuden yleisvelvoitteen prosenttiosuutta 14 prosenttiin. Kuitenkin samaan aikaan velvoitteen rakennetta ja laskentatapaa muutettiin siten, että todellinen direktiivin vaatima liikennealan uusiutuvien osuus jää 14 prosentin alle. Komission ehdotuksen mukaan liikenteen uusiutuvien osuutta olisi voinut täyttää vain liitteen IX biopolttoaineilla ja biokaasulla, kun hyväksytyyn direktiivin mukaan velvoitetta voi täyttää myös muilla kestäväksi katsottavilla biopolttoaineilla ja biokaasulla. Mahdollistamalla tuplalaskenta laskettiin kehittyneiden biopolttoaineiden ja biokaasun pakollista osuutta energian loppukulutuksesta liikennealalla. Laskentasäännöistä muutettiin myös sitä, miten lasketaan ravinto- ja rehuksveista tuotettujen biopolttoaineiden ja bionesteiden sekä liikenteessä kulutettujen biomassapolttoaineiden sallittu osuus uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan energian kokonaisloppukulutuksesta.

Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyivät RED II:n yhdessä komission ehdotuksesta tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä, yhteispäätösmenettelyssä (SEUT 289(1) artikla). Euroopan

parlamentti ja neuvosto allekirjoittivat direktiivin 11 joulukuuta 2018. Direktiivi annettiin tiedoksi jäsenvaltioille ja julkaistiin Euroopan unionin virallisessa lehdessä 21 joulukuuta 2018 ja se tuli voimaan 24 joulukuuta 2018. Jäsenvaltioiden on saatettava direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2021.

Hallituksen esityksen valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä. Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat valtioneuvoston hankeikkunan julkisessa palvelussa osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksella TEM089:00/2019.

Työ- ja elinkeinoministeriön toimeksiannosta AFRY Management Consulting Oy (jäljempänä *AFRY*) teki selvityksen nykyisen jakeluvelvoitejärjestelmän kehittämisestä. Tavoitteena oli tuottaa tietoa kansallisen jakeluvelvoitteen kehittämiseksi niin, että liikenteen kasvihuonekaasujen vähentämistavoitteet toteutuisivat biopolttoaineiden ja muiden uusiutuvien polttoaineiden ja energialähteiden osalta mahdollisimman kustannustehokkaasti sekä teknologianeutraalisti. Selvitys julkaistiin syyskuussa 2020 (*Jakeluvelvoitteen laajentaminen*, raportin tunnus VN/3364/2020).

Työ oli rajattu käsittelemään ainoastaan tieliikennettä, joten lentoliikenteessä ja merenkulussa käytettävät polttoaineet eivät olleet osana selvitystyötä. Työssä tarkastellut uudet tieliikenteen energialähteet, joiden soveltuvuutta jakeluvelvoitteen piiriin arvioitiin, olivat biokaasu, muuta kuin biologista alkuperää olevat uusiutuvat polttoaineet eli ns. sähköpolttoaineet, kierrätetyt hiilipitoiset polttoaineet ja liikennesähkö.

Selvityksen keskeisiä kysymyksiä olivat uusien polttoaineiden ja liikennesähkön soveltuvuus jakeluvelvoitteen piiriin, soveltuvien energialähteiden vaikutukset kilpailukykyyn ja liikenteen uusiutuvan energian kehitykseen, RED II:n tarjoamien joustojen ja rajoitteiden erillistarkastelu sekä muutos- ja täydennystarpeet kansalliseen jakeluvelvoitejärjestelmään.

Selvityksen tekijöiden keskeinen johtopäätös oli, että ainoastaan biokaasu ja sähköpolttoaineet voitaisiin liittää osaksi jakeluvelvoitetta siten, että velvoitteen laajentamiselle asetetut kriteerit täyttyisivät. Biokaasu olisi yksinkertaisinta tuoda osaksi velvoitejärjestelmää liittämällä metaanin (fossiilinen ja uusiutuva) liikennekäyttö osaksi jakeluvelvoitetta. Sähköpolttoaineet sen sijaan lisättäisiin osaksi jakeluvelvoitetta polttoainekohtaisesti sen jälkeen, kun pystyttäisiin osoittamaan niiden täyttävän kasvihuonekaasupäästöjen vähennyskriteerit sekä uusiutuvaa sähköä koskevat vaatimukset komission delegoiduissa säädöksissä asettaminen menetelmien mukaisesti. Muiden tarkasteltujen polttoaineiden ei katsottu soveltuvan jakeluvelvoitteen piiriin, koska ne eivät vähentäisi kansallisesti liikenteen kasvihuonekaasupäästöjä ja/tai niiden tuominen jakeluvelvoitteeseen vaatisi merkittäviä muutoksia velvoitejärjestelmään.

2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/2001 uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/2001 uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä (uudelleenlaadittu) eli ns. RED II annettiin 11 päivänä joulukuuta 2018 ja se on saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2021. RED II:lla korvataan vielä toistaiseksi voimassa oleva Euroopan parlamentin ja

neuvoston direktiivi 2009/28/EY uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä sekä direktiivien 2001/77/EY ja 2003/30/EY muuttamisesta ja myöhemmästä kumoamisesta (jäljempänä RES-direktiivi).

RED II:ssa säädetään sitovasta unionin yleistavoitteesta, jonka mukaan uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian osuus on vähintään 32 prosenttia unionin energian kokonaisloppukulutuksesta vuonna 2030. Jäsenvaltiot ovat asettaneet kansalliset panoksensa unionin yleistavoitteen saavuttamiseksi osana jäsenvaltioiden yhdenmukaisia kansallisia energia- ja ilmastosuunnitelmia hallintomalliasetuksessa (EU) 2018/1999 vahvistetun hallintoprosessin mukaisesti. Suomen kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelman mukaan Suomen tavoitteena on nostaa uusiutuvan energian osuus vähintään 51 prosenttiin kokonaisloppuenergian käytöstä ja 30 prosenttiin tieliikenteen loppuenergian käytöstä.

Uusiutuvan energian edistäminen liikennealalla

Kunkin jäsenvaltion on asetettava polttoaineiden toimittajille velvoite varmistaa, että uusiutuvan energian osuus energian loppukulutuksesta liikennealalla on vähintään 14 prosenttia viimeistään vuonna 2030 (jäljempänä *liikenteen velvoite*).

RED II:n 25 artiklan 1 kohdan 2 alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat myöntää vapautuksen osalle polttoaineiden toimittajista ja energiankantajista tai erotella ne toisistaan asettaessaan liikenteen velvoitetta polttoaineiden toimittajille varmistaen, että eri teknologioiden kehityksen ja kustannusten vaihtelevat tasot otetaan huomioon.

Liikenteen velvoitetta laskiessaan jäsenvaltioiden on otettava huomioon muuta kuin biologista alkuperää olevat uusiutuvat nestemäiset ja kaasumaiset liikenteen polttoaineet (jäljempänä myös *RFNBO-polttoaineet*) myös silloin, kun niitä käytetään välituotteina perinteisten polttoaineiden tuotannossa. RED II:n 2 artiklan toisen alakohdan 36 alakohdan mukaan muuta kuin biologista alkuperää olevilla uusiutuvilla nestemäisillä ja kaasumaisilla liikenteen polttoaineilla tarkoitetaan liikennealalla käytettäviä nestemäisiä tai kaasumaisia polttoaineita, jotka eivät ole biopolttoaineita tai biokaasua, joiden energiasisältö on peräisin muista uusiutuvista energialähteistä kuin biomassasta. Muuta kuin biologista alkuperää olevia uusiutuvia nestemäisiä ja kaasumaisia liikenteen polttoaineita käyttäen aikaan saatujen kasvihuonekaasupäästöjen vähennysten on oltava vähintään 70 prosenttia 1 päivästä tammikuuta 2021.

Jäsenvaltiot voivat ottaa huomioon liikenteen velvoitetta laskiessaan myös kierrätetyt hiilipitoiset polttoaineet. RED II:n 2 artiklan toisen alakohdan 35 alakohdan mukaan kierrätetyillä hiilipitoisilla polttoaineilla tarkoitetaan nestemäisiä ja kaasumaisia polttoaineita, jotka tuotetaan uusiutumaton alkuperää olevista nestemäisistä tai kiinteistä jätevirroista, jotka eivät sovellu jätteistä ja tiettyjen direktiivien kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/98/EY 4 artiklan mukaiseen materiaalien hyödyntämiseen, tai uusiutumaton alkuperää olevista, jätteiden käsittelystä peräisin olevasta kaasusta ja pakokaasusta, joita syntyy teollisuuslaitosten tuotantoprosessin väistämättömänä ja tahattomana seurauksena. RED II 25 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaan komissio hyväksyy viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2021 delegoidun säädöksen, jolla vahvistetaan kierrätetyillä hiilipitoisilla polttoaineilla saavutettujen kasvihuonekaasupäästöjen vähennysten asianmukaiset vähimmäiskynnykset elinkaari-analyyseissä.

RED II:n 25 artiklan 1 kohdan neljännen alakohdan mukaan liitteessä IX olevassa A osassa luetelluista raaka-aineista tuotettujen kehittyneiden biopolttoaineiden ja biokaasun osuuden energian loppukulutuksesta liikennealalla on oltava vähintään 0,2 prosenttia vuonna 2022 ja

yksi prosentti vuonna 2025, ja sen on noustava vähintään 3,5 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä (jäljempänä *liikenteen lisävelvoite*). Jäsenvaltiot voivat vapauttaa toimittajat, jotka toimittavat polttoainetta sähkön tai muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien nestemäisten ja kaasumaisten liikenteen polttoaineiden muodossa, vaatimuksesta noudattaa näiden polttoaineiden osalta liitteessä IX olevassa A osassa mainituista raaka-aineista tuotettujen kehittyneiden biopolttoaineiden, muiden biopolttoaineiden ja biokaasun vähimmäisosuutta.

Asettaessaan liikenteen velvoitteen ja liikenteen lisävelvoitteen niiden saavuttamiseksi jäsenvaltiot voivat toteuttaa muun muassa toimenpiteitä, jotka kohdistuvat määriin, energiasisältöön tai kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen, edellyttäen että liikenteen velvoitteen ja liikenteen lisävelvoitteen saavuttaminen osoitetaan.

RED II:n 25 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa komissiolle on säädetty mahdollisuus tarkastella uudelleen liikenteen velvoitetta ja antaa viimeistään vuonna 2023 säädösehdotus osuuden nostamisesta, jos uusiutuvan energian tuotantokustannukset ovat edelleen alentuneet merkittävästi tai jos se on tarpeen unionin kansainvälisten hiilestä irtautumista koskevien sitoumusten noudattamiseksi taikka jos se on perusteltua unionin energiankulutuksen huomattavan vähenemisen vuoksi.

Erityiset säännöt biopolttoaineille, bionesteille ja liikenteessä kulutetuille biomassapolttoaineille, jotka on tuotettu ravinto- tai rehuksveista

RED II:n 26 artiklan mukaan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan laskettaessa jäsenvaltion uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan energian kokonaisloppukulutusta ja uusiutuvan energian vähimmäisosuutta energian loppukulutuksesta liikennealalla, ravinto- ja rehuksveista tuotettujen biopolttoaineiden ja bionesteiden sekä liikenteessä kulutettujen biomassapolttoaineiden, osuus saa olla enintään yhden prosenttiyksikön suurempi kuin niiden osuus energian loppukulutuksesta maantieliikenne- ja rautatieliikennealalla kyseisessä jäsenvaltiossa vuonna 2020 ja enintään 7 prosenttia maantie- ja rautatieliikennealan energian loppukulutuksesta kyseisessä jäsenvaltiossa. Jos mainittu osuus on jäsenvaltiossa alle yhden prosentin, sitä voidaan kuitenkin kasvattaa enintään kahteen prosenttiin maantie- ja rautatieliikennealan energian loppukulutuksesta.

Jäsenvaltiot voivat asettaa matalampia raja-arvoja ja erottaa toisistaan erityyppiset ravinto- ja rehuksvipohjaiset biopolttoaineet, bionestee ja biomassapolttoaineet ottaen huomioon parhaan saatavilla olevan tieteellisen näytön epäsuorasta maankäytön muutoksesta aiheutuvista vaikutuksista. Jäsenvaltiot voivat esimerkiksi asettaa matalamman raja-arvon öljykasveista tuotettujen biopolttoaineiden, bionesteiden ja biomassapolttoaineiden osuudelle.

RED II:n 26 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan laskettaessa jäsenvaltion uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian kokonaisloppukulutusta ja uusiutuvan energian vähimmäisosuutta energian loppukulutuksesta liikennealalla, sellaisista ravinto- ja rehuksveista, joiden tuotantoalue on laajentunut merkittävästi maalle, johon on sitoutunut paljon hiiltä, tuotettujen biopolttoaineiden, bionesteiden tai biomassapolttoaineiden, joihin liittyy suuria epäsuoran maankäytön muutoksen riskejä (jäljempänä *korkean ILUC-riskin polttoaineet*), osuus ei saa ylittää tällaisten polttoaineiden vuoden 2019 kulutusta kyseisessä jäsenvaltiossa, ellei niitä ole sertifioitu biopolttoaineina, bionesteinä tai biomassapolttoaineina, joista todennäköisesti ei aiheudu epäsuoria maankäytön muutoksia.

Kyseistä korkean ILUC-riskin polttoaineiden rajaa lasketaan asteittain 31 päivästä joulukuuta 2023 lähtien siten, että se on nolla prosenttia viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2030.

Komissio antoi 13.3.2019 Komission delegoidun asetuksen (EU) 2019/807, jolla täydennettiin direktiiviä siltä osin kuin on kyse suurta epäsuoran maankäytön muutoksen riskiä aiheuttavien raaka-aineiden, joiden tuotantoalue on laajentunut merkittävästi paljon hiiltä sitovalle maalle, määrittelemisestä sekä vähäistä epäsuoran maankäytön muutoksen riskiä aiheuttavien biopolttoaineiden, bionesteiden ja biomassapolttoaineiden sertifiointista.

Lisäksi komissio antoi samana päivänä Euroopan parlamentille, neuvostolle ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle kertomuksen merkityksellisten ravinto- ja rehukasvien tuotannon maailmanlaajuisesta laajentumisesta, jossa muun muassa palmuöljy määriteltiin korkean ILUC-riskin polttoaineeksi.

RED II:n 26 artiklan 2 kohdan viidennen alakohdan mukaan komissio tarkastelee uudelleen 1 päivään syyskuuta 2023 mennessä edellä mainitussa delegoidussa säädöksessä vahvistettuja kriteereitä parhaiden saatavilla olevien tieteellisten tietojen perusteella ja antaa delegoidun säädöksen, jolla tarvittaessa muutetaan näitä kriteereitä ja jossa määritellään kehityspolku, jonka mukaan vähennetään asteittain korkean ILUC-riskin polttoaineiden panosta unionin yleistavoitteen ja liikenteen velvoitteen saavuttamisessa.

Uusiutuvan energian vähimmäisosuuksia koskevat laskentasäännöt liikennealalla

RED II:n 27 artiklassa säädetään liikennealan uusiutuvan energian vähimmäisosuuksien laskennassa sovellettavista laskentasäännöistä.

RED II:n 27 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan b alakohdan mukaan liitteessä IX olevaan B osaan sisällytetyistä raaka-aineista tuotettujen biopolttoaineiden ja biokaasun osuus on rajattava 1,7 prosenttiin markkinoille kulutukseen tai käyttöön toimitettujen liikenteen polttoaineiden energiasisällöstä. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin perustellussa tapauksessa muuttaa liitteessä IX olevaan B osaan sisällytetyille raaka-aineille asetettua rajaa ottaen huomioon raaka-aineen saatavuuden. Kaikkiin tällaisiin muutoksiin on saatava komission hyväksyntä.

RED II:n 27 artiklassa säädetään myös mahdollisuudesta käyttää liikennealan uusiutuvan energian vähimmäisosuuksien laskennassa kertoimia liitteessä IX mainituista raaka-aineista tuotettujen biopolttoaineiden ja biokaasun, maantie- ja raideliikenteessä käytetyn uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön sekä ilmailun ja meriliikenteen alalle toimitettujen polttoaineiden osuuden laskennassa.

Lisäksi kyseisessä artiklassa säädetään erityissäännöistä uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön osuuden määrittämiselle maantie- ja rautatieajoneuvoille toimitetusta sähköstä sekä muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien nestemäisten ja kaasumaisten liikenteen polttoaineiden tuotannossa.

Muut säännökset uusiutuvasta energiasta liikennealalla

RED II:n 28 artiklan 1 kohdan mukaan yksittäisten erien kaksin- tai moninkertaisen kirjaamisen riskin minimoimiseksi unionissa jäsenvaltioiden ja komission on tehostettava yhteistyötä ja tarvittaessa myös tietojen vaihtoa kansallisten järjestelmien sekä kansallisten ja vapaaehtoisten järjestelmien ja todentajien välillä. Jos jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen epäilee petosta tai havaitsee petoksen, sen on tarvittaessa ilmoitettava asiasta muille jäsenvaltioille.

RED II:n 28 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään komissiolle tehtäväksi varmistaa unionin tietokannan käyttöönotto. Unionin tietokanta mahdollistaa sellaisten nestemäisten ja kaasumaisten liikenteen polttoaineiden jäljittämisen, jotka muun muassa otetaan huomioon liikenteen uusiutuvan energian osuuden laskennassa tai uusiutuvan energian kokonaistavoitteessa tai liikenteen velvoitteessa. Jäsenvaltioiden on vuorostaan edellytettävä, että asianomaiset talouden toimijat kirjaavat kyseiseen tietokantaan tiedot tehdyistä liiketoimista ja näiden polttoaineiden kestävyysominaisuuksista, mukaan lukien niiden elinkaarenaikaiset kasvihuonekaasupäästöt alkaen polttoaineiden tuotantopisteestä ja päättyen polttoaineen toimittajaan, joka saattaa polttoaineen markkinoille. Jäsenvaltio voi perustaa unionin tietokantaan liitetyn kansallisen tietokannan, joka varmistaa, että kirjatut tiedot siirretään tietokantojen välillä välittömästi.

Polttoaineiden toimittajien on kirjattava asianmukaiseen tietokantaan tiedot, joita tarvitaan liikenteen velvoitteen ja liikenteen lisävelvoitteen noudattamisen todentamiseksi.

Jäsenvaltioilla on pääsy tietokantaan. Niiden on toteutettava toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että talouden toimijat kussakin jäsenvaltiossa kirjaavat paikkansapitävät tiedot asianmukaiseen tietokantaan. RED II:n 30 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan mukaan tiedot kunkin polttoaineen toimittajan biopolttoaineiden, bionesteiden ja biomassapolttoaineiden maantieteellisestä alkuperästä ja raaka-ainetyypistä julkaistaan kuluttajia varten talouden toimijoiden, toimittajien tai asianomaisten toimivaltaisten viranomaisten verkkosivuilla, ja ne päivitetään vuosittain.

Komissio julkaisee joka toinen vuosi yhdistetyt tiedot tietokannasta hallintomalliasetuksen (EU) 2018/1999 liitteen VIII mukaisesti.

RED II:n 28 artiklan 5 kohdan mukaan komissio antaa viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2021 delegoituja säädöksiä, joilla täydennetään direktiiviä tarkentamalla menetelmät, jotta voidaan määrittää sellaisen biopolttoaineen ja liikenteessä käytettävän biokaasun osuus, joka saadaan fossiilisten polttoaineiden kanssa yhteisessä prosessissa jalostettavasta biomassasta, ja tarkentamalla muuta kuin biologista alkuperää olevista uusiutuvista nestemäisistä ja kaasumaisista liikenteen polttoaineista ja kierrätetyistä hiilipitoisista polttoaineista aiheutuvien kasvihuonekaasupäästöjen vähennysten arviointimenetelmät, joilla varmistetaan, ettei sellaisesta hiilidioksidista anneta päästöjen välttämisen hyvityksiä, jonka talteenotosta on jo saatu päästöhyvitystä muiden säännösten nojalla.

RED II:n 28 artiklan 6 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan komissio tarkastelee kahden vuoden välein liitteessä IX olevissa A ja B osassa olevan raaka-aineiden luettelon raaka-aineiden lisäämiseksi luetteloon. RED II:n 28 artiklan 6 kohdan toisessa alakohdassa komissiolle on siirretty valta antaa delegoituja säädöksiä liitteessä IX olevissa A ja B osassa esitetyn raaka-aineiden luettelon muuttamisesta raaka-aineiden lisäämiseksi luetteloon mutta ei luettelosta poistamiseksi. Raaka-aineet, jotka voidaan jalostaa ainoastaan kehittyneitä teknologioita käyttäen, on lisättävä liitteessä IX olevaan A osaan. Raaka-aineet, jotka voidaan jalostaa biopolttoaineiksi tai liikenteessä käytettäväksi biokaasuksi kypsää teknologiaa käyttäen, on lisättävä liitteessä IX olevaan B osaan.

3 Nykytila ja sen arviointi

3.1 Kansallinen lainsäädäntö

Laki biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä

Lain biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä (446/2007, *jakeluelvoitelaki*) tarkoituksena on edistää biopolttoaineiden käyttöä moottoribensiinin ja dieselöljyn korvaamiseksi liikenteessä. Jakelijoiden on toimitettava kulutukseen biopolttoaineita siten kuin jakeluelvoitelaisissa säädetään.

Jakeluelvoitelain 2 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan jakelijalla tarkoitetaan liikennepolttoaineen jakelijaa, joka on valmisteverotuslain (182/2010) 12 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdan mukaisesti verovelvollinen.

Jakeluelvoitelain 5 §:n 1 momentin nojalla biopolttoaineiden energiasisällön osuus jakelijan kulutukseen toimittamien moottoribensiinin, dieselöljyn ja biopolttoaineiden energiasisällön kokonaismäärästä tulee olla vähintään 20 prosenttia vuonna 2020. Tämä 20 prosentin tavoite ylittää selkeästi EU:n jäsenvaltioille RES-direktiivissä asetetun liikenteen uusiutuvan energian osuutta koskevan 10 prosentin tavoitteen vuodelle 2020. Jakeluelvoitteesta on täytettävä 0,5 prosenttiyksikköä jakeluelvoitelain liitteen A osassa mainituista raaka-aineista tuotetuilla tai valmistetuilla biopolttoaineilla taikka sellaisista raaka-aineista tuotetuilla tai valmistetuilla biopolttoaineilla, jotka Energiavirasto on lain biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista (393/2013, jäljempänä myös *kestävyyslaki*) nojalla määritellyt jätteeksi, tähteeksi, syötäväksi kelpaamattomaksi selluloosaksi tai lignoselluloosaksi ja joita on käytetty toiminnassa olevassa laitoksessa ennen 9 päivää syyskuuta 2015. Jakeluelvoite ei koske bionesteitä. Jakeluelvoitteesta saa 5 §:n 5 momentin mukaan enintään 7 prosenttiyksikköä täyttää biopolttoaineilla, jotka on tuotettu paljon tärkkelystä sisältävistä viljelykasveista sekä sokerikasveista, öljykasveista ja maatalousmaalla pääasiassa energiakäyttöön viljellyistä pääviljelykasveista. Rajoitusta ei kuitenkaan sovelleta, jos kyse on liitteessä mainitusta raaka-aineesta.

Jakeluelvoitelain muutoslaki (419/2019, jäljempänä muutoslaki) tuli voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2019 ja sillä asetettiin tavoitteet vuoden 2020 jälkeiselle ajalle siten, että vuonna 2029 jakeluelvoite on 30,0 prosenttia. Tämä ylittää selkeästi RED II-direktiivissä asetetun liikenteen uusiutuvan energian osuutta koskevan 14 prosentin tavoitteen vuodelle 2030. Muutoslailla myös asetettiin tavoitteet vuodesta 2021 alkaen kehittyneiden biopolttoaineiden (liitteen A osassa tarkoitettujen raaka-aineista tuotetut ja valmistetut polttoaineet) lisävelvoitteelle. Vuoden 2021 alusta voimaan tulevan säännöksen mukaan lisävelvoite on 2 prosenttiyksikköä vuosina 2021-2023 ja se nousee vaiheittain siten, että lisävelvoite on 10 prosenttiyksikköä vuonna 2030 ja sen jälkeen.

Jakeluelvoitelain 5 b §:ssä säädetään jakeluelvoitteen ylitäytön siirrosta seuraavalle vuodelle. Jos jakelija on kalenterivuonna toimittanut kulutukseen enemmän biopolttoainetta kuin jakeluelvoitelaisissa vaaditaan, jakelija saa ottaa ylimenevän osuuden huomioon seuraavan kalenterivuoden jakeluelvoitetta laskettaessa ja biopolttoöljyn käytön edistämisestä annetun lain (418/2019; jäljempänä biopolttoöljyn jakeluelvoitelaki) mukaista samaa kalenterivuotta koskevaa jakeluelvoitetta laskettaessa. Siirtyvä määrä voi olla enintään 30 prosenttia sen kalenterivuoden jakeluelvoitetta vastaavasta energiamäärästä, jolloin ylitys tapahtui, ja siirtyvällä määrällä voidaan täyttää enintään 30 prosenttia biopolttoöljyn käytön edistämisestä annetun lain mukaisesta jakeluelvoitteesta.

1.12.2020 voimaan tulleella jakeluelvoitelain muutoslain voimaantulosäännöksen muutoslailla (801/2020) säädetään poikkeuksesta koskien vuonna 2020 tapahtunutta ylitäyttöä, jota voidaan siirtää vuodelle 2021. Säännöksen mukaan siirrettävän osuuden enimmäismäärä on niin ikään 30 prosenttia, mutta osuuden on perustuttava kestävyyslaissa tarkoitetuilla jätteillä tai tähteillä tuotettujen biopolttoaineiden energiamäärään.

Muutoslailla (419/2019) mahdollistetaan jakeluelvoitelain 5 §:n 4 momentin mukaisen lisävelvoitteen siirtäminen vuodesta 2021 alkaen. Siirtyvä määrä voi olla enintään 30 prosenttia sen kalenterivuoden lisävelvoitetta vastaavasta energiamäärästä, jolloin ylitys tapahtui.

Jakelijan on mahdollista sopia velvoitteensa siirtämisestä osittain tai kokonaan toiselle jakelijalle jakeluelvoitteensa täyttämiseksi lain 6 §:n mukaan.

Jakelija tai kestävyyslaissa tarkoitettu toiminnanharjoittaja voi hakea Energiavirastolta jakeluelvoitelain 5 a §:n mukaista ennakkotietoa siitä, onko kyseessä 5 §:ssä tarkoitettu raaka-aine. Jakeluelvoitelain 5 §:n 3 momentin mukaan jakeluelvoitteeseen hyväksytään vain sellaisista raaka-aineista tuotetut biopolttoaineet, joiden osalta kestävyyskriteerien täytyminen on osoitettu kestävyyslain mukaisesti.

Jos jakelija ei ole jakeluelvoitteensa mukaisesti toimittanut kulutukseen biopolttoaineita, määrää Energiavirasto jakelijalle jakeluelvoitelain 11 §:n mukaan seuraamusmaksun. Seuraamusmaksua määrätään siltä osin kuin jakelija ei ole täyttänyt jakeluelvoitettaan, ja sen suuruus on 0,04 euroa megajoulelta. Lisäksi jakeluelvoitelain 5 §:n 4 momentin mukaisen lisävelvoitteen laiminlyönnistä Energiaviraston on määrättävä seuraamusmaksu, jonka suuruus on 0,03 euroa megajoulelta. Jakeluelvoitelain 3 §:n 2 momentin mukaan jakeluelvoite ei koske jakelijaa, jonka kalenterivuoden aikana kulutukseen toimittama moottoribensiinin, dieselöljyn ja biopolttoaineiden määrä on enintään miljoona litraa. Vuonna 2019 jakeluelvoitelaisissa säädettyä jakeluelvoitetta sovellettiin kolmeen eri liikennepolttoaineen jakelijaan: Neste Oyj, North European Oil Trade Oy ja Oy Teboil Ab.

Energiavirasto valvoo jakeluelvoitelain noudattamista. Jakeluelvoitteiden valvontaa koskeva toimivalta siirtyi Verohallinnolta Energiavirastolle 1 tammikuuta 2021 alkaen. Verohallinto hoitaa jakeluelvoitteen valvontaan liittyvät tehtävät kuitenkin vielä vuoden 2020 ja sitä edeltävien vuosien osalta.

Laki biopolttoöljyn käytön edistämisestä

1 päivänä huhtikuuta 2019 voimaan tulleen biopolttoöljyn jakeluelvoitelain tarkoituksena on edistää biopolttoöljyn käyttöä kevyen polttoöljyn korvaamiseksi lämmityksessä, työkoneissa ja kiinteästi asennetuissa moottoreissa. Lain voimaantulosäännösten mukaan 9 §:ssä säädettyä ilmoitusvelvollisuutta ja 10 §:ssä säädettyä kirjanpitovelvollisuutta sovelletaan vuonna 2021 ja sen jälkeen kulutukseen toimitettuun kevyeen polttoöljyn ja biopolttoöljyn.

Biopolttoöljyn jakeluelvoitelain 2 §:n 3 kohdan mukaan jakelijalla tarkoitetaan kevyen polttoöljyn jakelijaa, joka on valmisteverotuslain (182/2010) 12 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdan mukaisesti verovelvollinen. Lain 3 §:n 3 momentin mukaan jakeluelvoite ei koske jakelijaa, jonka kalenterivuoden aikana kulutukseen toimittama kevyt polttoöljy on enintään miljoona litraa.

Biopolttoöljyn jakeluelvoitelain 5 §:n 1 momentin mukaan biopolttoöljyn energiasisällön osuus jakelijan kulutukseen toimittaman kevyen polttoöljyn ja biopolttoöljyn energiasisällön kokonaismäärästä (jakeluelvoite) tulee olla vähintään 3,0 prosenttia vuonna 2021. Sen jälkeen biopolttoöljyn jakeluelvoite nousee vuosittain tasaisesti 10,0 prosenttiin vuonna 2028. Biopolttoöljyn jakeluelvoitelain 5 §:n 2 momentin mukaan jakelijan on osoitettava, että jakeluelvoitteeseen laskettavat biopolttoöljyt täyttävät kestävyyslaissa bionesteille säädetyt kestävyyskriteerit.

Biopolttoöljyn jakeluelvoitelain 5 §:n 3 momentin mukaan biopolttoöljyn jakeluelvoitteesta saa enintään 7 prosenttiyksikköä täyttää biopolttoöljyillä, jotka on tuotettu jakeluelvoitelain 5 §:n 5 momentissa tarkoitetuista raaka-aineista. Rajoitusta ei kuitenkaan sovelleta, jos kyse on jakeluelvoitelain liitteessä tarkoitettuista raaka-aineista. Jos jakelijalla on jakeluelvoite myös jakeluelvoitelain nojalla, enimmäisosuus saa kuitenkin olla yhteensä enintään 7 prosenttiyksikköä jakeluelvoitelain 5 §:n 1 momentissa tarkoitettu energiasisällön kokonaismäärästä. Jakelija tai toiminnanharjoittaja voi hakea Energiavirastolta biopolttoöljyn jakeluelvoitelain 6 §:n mukaista ennakkotietoa siitä, onko kyseessä edellä mainitussa 5 §:n 3 momentissa tarkoitettu raaka-aine.

Biopolttoöljyn jakeluelvoitelain 7 §:ssä on säädös liittyen siihen, jos jakelija on toimittanut jonain kalenterivuonna kulutukseen enemmän biopolttoöljyä kuin laissa vaaditaan. Lainkohdan mukaan jakelija saa ottaa ylimenevän osuuden huomioon seuraavan kalenterivuoden biopolttoöljyn jakeluelvoitetta ja jakeluelvoitelain mukaista jakeluelvoitetta laskettaessa. Siirtyvä määrä voi olla enintään 30 prosenttia sen kalenterivuoden biopolttoöljyn jakeluelvoitetta vastaavasta energiamäärästä, jolloin ylitys tapahtui, ja siirtyvällä määrällä voidaan täyttää jakeluelvoitelain mukaista jakeluelvoitetta (enintään 30 prosenttia). Lisäksi jakelija voi sopia velvoitteensa siirtämisestä osittain tai kokonaan toiselle jakelijalle jakeluelvoitelain 6 §:ssä säädetyn mukaisesti.

Jos jakelija ei ole jakeluelvoitteensa mukaisesti toimittanut kulutukseen biopolttoöljyä, on Energiaviraston määrättävä jakelijalle biopolttoöljyn jakeluelvoitelain 13 §:n mukaan seuraamusmaksu. Seuraamusmaksua määrätään siltä osin kuin jakelija ei ole täyttänyt jakeluelvoitettaan, ja sen suuruus on 0,04 euroa megajoulelta.

Energiavirasto valvoo jakeluelvoitelain tavoin myös biopolttoöljyn jakeluelvoitelain noudattamista.

Laki nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta

Nestemäisten polttoaineiden valmisteverolain (1472/1994, jäljempänä *polttoaineverolaki*) mukaan nestemäisistä polttoaineista ja lain 2 a §:ssä tarkoitetuista tuotteista on suoritettava valtiolle valmisteveroa. Valmistevero perustuu polttoaineen energiasisältöön eli lämpöarvoon (energia-sisältövero) sekä polttoaineen poltosta syntyvään hiilidioksidin ominaispäästöön ja polttoaineella sen elinkaaren aikana saavutettavaan hiilidioksidipäästövähennykseen (hiilidioksidivero). Hiilidioksidiveroa laskettaessa otetaan huomioon polttoaineen elinkaaren aikana syntyvät ekvivalenttiset hiilidioksidipäästöt. Polttoaineverolain 2 a §:ssä viitataan muun muassa tuotteisiin, joita käytetään tai jotka on tarkoitettu käytettäväksi taikka joita myydään moottoripolttoaineina tai moottoripolttoaineen apuaineena, lisäaineena tai moottoripolttoaineiden tilavuutta lisäävinä aineina.

Polttoaineverolain 4 §:n mukaan valmisteveroa on suoritettava liitteen verotaulukon mukaisesti. Mitä kestävyyslaissa taikka sen nojalla säädetään tai määrätään jätteistä, tähteistä, syötäväksi kelpaamattomasta selluloosa-aineksesta tai lignoselluloosasta, on noudatettava sovellettaessa verotaulukkoa T-lyhenteellä merkittyihin tuoteryhmiin.

Polttoaineverolain 2 a §:n 1 momentin mukaan niistä nestemäisistä polttoaineista, joille ei ole säädetty lain liitteen verotaulukossa verotaso, on suoritettava käyttötarkoituksensa perusteella veroa verotaulukossa säädetyn vastaavan moottori- tai lämmityspolttoaineen verotason mukai-

sesti. Pykälää ei sovelleta kaasumaisiin ja kiinteisiin polttoaineisiin, joiden valmisteveronalaisuudesta säädetään sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetussa laissa (1260/1996).

Laki sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta

Maakaasun valmisteverosta säädetään laissa sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta (1260/1996). Maakaasusta on suoritettava valtiolle valmisteverona energiasisältöveroa, hiilidioksidiveroa ja energiaveroa kyseisessä laissa säädetyn mukaisesti. Lain 4 §:n mukaan valmisteveroa on suoritettava liitteen verotaulukoiden mukaisesti.

Laki biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista

Lailla biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista (393/2013, kestävyyslaki) säädetään biopolttoaineille, bionesteille ja biomassapolttoaineille asetettavista vaatimuksista ja vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta. Kestävyyskriteerejä sovelletaan muun muassa silloin, kun sitä edellytetään kestävyyslaissa viitatuissa laeissa, kuten jakeluelvoitelaisissa ja biopolttoöljyn jakeluelvoitelaisissa.

Lailla biopolttoaineista ja bionesteistä annetun lain muuttamisesta (967/2020) laajennettiin kestävyysjärjestelmän soveltamisalaa ja toimeenpantiin RED II:n edellyttämät muutokset. Lailla muun muassa laajennettiin kestävyyskriteerien soveltamisala myös biomassapolttoaineisiin.

Kestävyyslain 6 §:n mukaan biopolttoaineen, liikennealalla kulutetun biokaasun ja bionesteen elinkaaren aikaisten kasvihuonekaasupäästöjen on oltava vähintään 50 prosenttia pienemmät kuin korvaavan fossiilisen polttoaineen kasvihuonekaasupäästöt, jos laitos oli toiminnassa 5 päivänä lokakuuta 2015 tai sitä ennen, 60 prosenttia pienemmät, jos laitos aloitti toimintansa 6 lokakuuta 2015 – 31 joulukuuta 2020 ja 65 prosenttia pienemmät, jos laitos aloittaa toimintansa 1 tammikuuta 2021 tai sen jälkeen.

Kestävyyslain 5 §:n mukaan biopolttoaineiden, bionesteiden ja biomassapolttoaineiden on täytettävä 6 §:ssä säädetty kestävyyskriteeri riippumatta siitä, onko raaka-aine tuotettu Euroopan unionin alueella vai sen ulkopuolella. Maatalousbiomassasta tuotettuja biopolttoaineita, bionesteitä ja biomassapolttoaineita koskevat kestävyyslain 7-9 §:ssä säädetty kestävyyskriteerit. Metsäbiomassasta tuotettuja biopolttoaineita, bionesteitä ja biomassapolttoaineita koskevat puolestaan 10 ja 10 a §:ssä säädetty kriteerit. Lisäksi lain 5 §:ssä on jätteitä ja tähteitä koskeva säännös. Sen mukaan muista kuin maataloudesta, vesiviljelystä, kalastuksesta ja metsätaloudesta suoraan peräisin olevista jätteistä ja tähteistä tuotettujen biopolttoaineiden, bionesteiden ja biomassapolttoaineiden tulee täyttää ainoastaan 6 §:ssä säädetty kestävyyskriteeri.

Toiminnanharjoittajalla on kaksi vaihtoehtoa osoittaa kestävyyskriteerien noudattaminen: kestävyyslain 12 §:n mukainen kestävyyskriteerien noudattamista koskeva järjestelmä taikka 24 §:ssä tarkoitettu vapaaehtoinen järjestelmä.

3.2 EU:n lainsäädäntö

RES-direktiivi

Nykyiset EU:n uusiutuvia polttoaineita koskevat velvoitteet perustuvat suurilta osin uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä sekä direktiivien 2001/77/EY ja

2003/30/EY muuttamisesta ja myöhemmästä kumoamisesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2009/28/EY (*RES-direktiivi*).

RES-direktiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaan vuonna 2020 uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian tulee kattaa 20 prosenttia energian kokonaisloppukulutuksesta yhteisössä. Kullekin jäsenvaltiolle on tämän perusteella asetettu oma sitova uusiutuvan energian tavoitteensa. Suomelle on asetettu sitovaksi tavoitteeksi nostaa uusiutuvan energian osuus energian kokonaisloppukulutuksesta 38 prosenttiin vuonna 2020.

RES-direktiivin 3 artiklan 4 kohdassa säädetään erikseen kaikille jäsenmaille yhteinen sitova tavoite nostaa uusiutuvan energian osuus liikenteen energian loppukulutuksesta 10 prosenttiin vuonna 2020. Direktiivin mukaan liikenteen uusiutuvien osuutta laskettaessa otetaan huomioon kaikissa liikennemuodoissa käytettävät kaikki uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian muodot.

ILUC-direktiivi

Bensiinin ja dieselpolttoaineiden laadusta annetun direktiivin 98/70/EY ja uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä annetun direktiivin 2009/28/EY muuttamisesta annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2015/1513 (jäljempänä *ILUC-direktiivi*) on muutettu RES-direktiiviä. Direktiivin keskeisenä tavoitteena on biopolttoaineiden käytöstä aiheutuvien epäsuorien maankäytön muutosten (indirect land use change, ILUC) rajoittaminen.

Epäsuorien maankäytön muutoksien ja niistä aiheutuvien kasvihuonekaasupäästöjen rajoittamiseksi saa tietyistä peltoviljellyistä raaka-aineista tuotettujen tai valmistettujen biopolttoaineiden ja bionesteiden osuus ILUC-direktiivin mukaan olla enintään 7 prosenttia liikenteen energian loppukulutuksesta. ILUC-direktiivillä RES-direktiiviin lisätyn liitteen IX A osassa luetelluista raaka-aineista valmistettujen biopolttoaineiden käytön edistämiseksi niille on asetettu erillinen ohjeellinen alaraja, jonka suuruus on 0,5 prosenttiyksikköä liikenteen uusiutuvan energian 10 prosentin kokonaisvelvoitteesta. Jäsenvaltiot voivat perustelluista syistä poiketa tästä alarajasta.

ILUC-direktiivillä tarkennettiin biopolttoaineiden tuplalaskentaa koskevaa sääntelyä. ILUC-direktiivillä RES-direktiiviin lisätyssä liitteessä IX luetelluista raaka-aineista tuotetut biopolttoaineet otetaan huomioon kaksinkertaisina energiasisältönsä verrattuna laskettaessa jäsenvaltioille RES-direktiivissä asetettua velvoitetta lisätä uusiutuvan energian osuutta vuoteen 2020 mennessä vähintään 10 prosenttiin liikenteen energian loppukulutuksesta.

Taakanjakoasetus

Sitovista vuotuisista kasvihuonekaasupäästöjen vähennyksistä jäsenvaltioissa vuosina 2021–2030, joilla edistetään ilmastotoimia Pariisin sopimuksen sitoumusten täyttämiseksi, sekä asetuksen (EU) N:o 525/2013 muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/842 (taakanjakoasetus) mukaan Suomen on vähennettävä päästöjään vähintään 39 prosenttia vuoden 2005 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Velvoite koskee päästökaupan ulkopuolisia aloja, kuten liikennettä, maataloutta, rakennuskohtaista lämmitystä, jätahuoltoa ja työkoneita.

Polttoaineiden laatudirektiivi

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/70/EY bensiinin ja dieselpolttoaineiden laadusta ja neuvoston direktiivin 93/12/ETY muuttamisesta annettiin 13 päivänä lokakuuta 1998 (jäljempänä polttoaineiden laatudirektiivi). Polttoaineiden laatudirektiivillä vahvistetaan bensiini- ja dieselmootoreilla varustetuissa moottorikäyttöisissä ajoneuvoissa, liikkuvissa työkoneissa, maa- ja metsätaloustraktoreissa, sekä sisävesillä kulkevissa sisävesialuksissa ja huviveneissä käytettäviä polttoaineita koskevat terveyteen ja ympäristönäkökohtiin perustuvat laatuvaatimukset.

Polttoaineiden laatudirektiiviä muutettiin direktiivin 98/70/EY muuttamisesta bensiinin, dieselin ja kaasuoiljyn laatuvaatimusten osalta sekä kasvihuonekaasupäästöjen seurantaan ja vähentämiseen tarkoitetun mekanismin käyttöönottamisen osalta, neuvoston direktiivin 1999/32/EY muuttamisesta sisävesialusten käyttämien polttoaineiden laatuvaatimusten osalta ja direktiivin 93/12/ETY kumoamisesta annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2009/30/EY. Direktiivissä säädetään, että polttoaineen toimittajien on vähennettävä vuoteen 2020 mennessä moottorikäyttöisissä ajoneuvoissa, liikkuvissa työkoneissa, maa- ja metsätaloustraktoreissa, sekä sisävesillä kulkevissa sisävesialuksissa ja huviveneissä käytettävien polttoaineiden ja energian energiayksikköä kohti laskettuja kasvihuonekaasupäästöjä mahdollisimman tasaisesti ja vähintään kuudella prosentilla vuoden 2020 loppuun mennessä verrattuna fossiilisten polttoaineiden käytöstä aiheutuviin elinkaarenaikaisiin keskimääräisiin kasvihuonekaasupäästöihin Euroopan unionissa vuonna 2010.

Velvoite kohdistuu polttoaineiden ja energian toimittajiin. Biopolttoaineiden on täytettävä direktiivissä säädetty kestävyysskriteerit, jotka vastaavat RES-direktiivin kestävyysskriteereitä. Polttoaineiden toimittajat voivat halutessaan täyttää kuuden prosentin vähennysvelvoitteen yhdessä. Myös sähköä tieliikenteeseen toimittaville on tarjottava mahdollisuus osallistua vähennysvelvoitteen täyttämiseen, edellyttäen että kyseisiin ajoneuvoihin toimitettua sähköä voidaan riittäväällä tavalla mitata tai seurata.

Neuvoston direktiivi bensiinin ja dieselpolttoaineiden laadusta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/70/EY mukaisista laskentamenetelmistä ja raportointivaatimuksista ((EU) 2015/652) täsmentää polttoaineiden laatudirektiivin laskentasääntöjä ja raportointivaatimuksia.

3.3 Nykytilan arviointi

Nykyinen biopolttoaineiden jakeluvelvoitejärjestelmä on periaatteiltaan varsin selkeä ja yksinkertainen. Se on neutraali kaikille bensiinin ja dieselin jakelijoille, jolloin toimijoilla on vapaus pitkälti toteuttaa liikenteen säädetty päästövähennämät tuomalla biopolttoaineita tieliikenteeseen. Päästövähennysten toteutuminen ei ole kiinni kuluttajien valinnoista eikä se edellytä esim. tietyn polttoainelaadun tai autotyypin valintaa. Yhdessä polttoaineen energiasisältöön ja hiilidioksidipäästöihin perustuvan valmisteveron ja kestävyysskriteerisääntelyn kanssa, jakeluvelvoitejärjestelmä on koettu kustannustehokkaaksi ja teknologianeutraaliksi tavaksi vähentää liikenteen hiilidioksidipäästöjä.

Kansallista jakeluvelvoitetta päivitettiin laajemmin vuonna 2019 koskien aikajaksoa 2021 – 2030. Tuolloin jakeluvelvoite nostettiin 30 prosenttiin vuoteen 2029 mennessä, sisältäen kehittyneiden biopolttoaineiden alatavoitteen 10 prosenttia vuoteen 2030 mennessä. Keskeisenä tekijänä jakeluvelvoitteen nostolle olivat liikennesektorille ja muualle taakanjakosektorille asetettavat huomattavat päästövähennystavoitteet. Lisäksi ottaen huomioon, että mittavien biojalostamohankkeiden toteutus vaatii vuosia, katsottiin tarpeelliseksi saattaa kansallisen energia- ja ilmastostrategian (*Valtioneuvoston selonteko kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta vuo-*

teen 2030, VNS 7/2016 vp) ja Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman (*Valtioneuvoston selonteko keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmasta vuoteen 2030*, VNS 7/2017 vp, jäljempänä myös *Kaisu*) mukaiset 2020-lukua koskevat liikenteen biopolttoaineita ja lämmityksessä ja työkoneissa käytettävää biopolttoöljyä koskevat tavoitteet lakisääteisesti voimaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Uudistuksen yhteydessä ei kuitenkaan pystytty täysin huomioimaan kaikkia RED II:ssa liikenteen sektorin tavoitteiden täyttämiseksi asetettuja vaatimuksia, sillä direktiivin valmistelu oli tuolloin vasta loppusuoralla. Keskeiset jakeluvelvoitelain muutostarpeet kohdistuvat siten jakeluvelvoitejärjestelmälle uusien polttoaineiden kuluksen toimittamista koskevaan sääntelyyn sekä tietyistä raaka-aineista valmistettujen biopolttoaineiden käytön rajoittamiseen.

Työ- ja elinkeinoministeriön AFRYltä tilamaan selvityksen mukaan RED II:n uusista polttoaineista ainoastaan biokaasu ja sähköpolttoaineet voitaisiin liittää osaksi jakeluvelvoitetta siten, että velvoitteen laajenukselle asetetut tavoitteet voitaisiin täyttää. Biokaasu on tällä hetkellä ainoa veroton liikenteessä käytettävä polttoaine ja se ei ole mukana jakeluvelvoitteessa. Biokaasun mukaan ottaminen jakeluvelvoitteeseen edellyttäisi biokaasun verollepanoa. Sähköpolttoaineet sen sijaan lisättäisiin osaksi jakeluvelvoitetta polttoainekohtaisesti sen jälkeen, kun pystyttäisiin osoittamaan niiden täyttävän kasvihuonekaasupäästöjen vähennyskriteerit sekä uusiutuvaa sähköä koskevat vaatimukset komission delegoituissa säädöksissä asettaminen menettelmien mukaisesti. Lisäksi myös näiden polttoaineiden verotuskäytännöistä pitää sopia.

RED II:n toimeenpano vaatii muutoksia myös nykyisen jakeluvelvoitejärjestelmän tiettyihin rajoituksiin. Ravinto- ja rehupohjaisten biopolttoaineiden osuus tulee rajoittaa vuoden 2020 kuluksen tasolle ja korkean ILUC-riskin biopolttoaineet vuoden 2019 tasoon. Lisäksi direktiivin liitteen IX B-osan raaka-aineista valmistettujen biopolttoaineiden osuus tulee rajoittaa 1,7 prosenttiin. Tähän rajoitukseen voidaan kuitenkin hakea komissiolta perustellusti myös korkeampaa osuutta.

Direktiivi mahdollistaa myös lento- ja meriliikenteessä käytettävien uusiutuvien polttoaineiden raportoimisen osana kansallista liikennesektorille kohdistuvaa uusiutuvan energian tavoitetta. Näille voidaan direktiivin mukaan käyttää painokerrointa 1,2. Suomessa lento- ja meriliikenteen polttoaineet eivät ole osana jakeluvelvoitetta, eikä järjestelmää ole syytä muuttaa kattamaan kyseisiä liikennealoja. Näille kohdistettavia toimia tulee arvioida erikseen ja mm. lentoliikenteen biopolttoaineiden jakeluvelvoitetta on selvitetty AFRYn raportissa *Uusiutuvien lentopolttoaineiden jakeluvelvoite – Nykytila ja vaikutusarviointit* (Valtioneuvoston selvitys 4/2020, VN/10303/2020).

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Tavoitteet

Esityksen pääasiallinen tavoite on RED II:n liikennettä koskevan sääntelyn kansallisen täytäntöönpanon edellyttämien säännösmuutosten toteuttaminen jakeluvelvoitelainsäädännössä. Esityksen tavoitteena on varmistaa, että uudet polttoaineet sisällytään järjestelmään mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla; kustannustehokkaasti ja huomioiden olemassa olevan järjestelmän keskeiset piirteet. Esityksen tavoitteena on lisäksi varmistaa, että jakeluvelvoitejärjestelmä on myös jatkossa kustannustehokas ja hallinnollisesti kevyt tapa liikenteen päästöjen vähentämiseen.

4.2 Keskeiset ehdotukset

Jakeluvelvoitelain muutoksella säädettäisiin voimassa olevan kansallisen jakeluvelvoitejärjestelmän soveltamisalan laajentamisesta uusiin polttoaineisiin ja saatettaisiin kansallisesti voimaan RED II:n liikenteen sektoria koskeva sääntely. Samalla lain nimike muutettaisiin kuvaamaan järjestelmän laajennettua soveltamisalaa: laki uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä.

Ehdotetulla jakeluvelvoitelain muutoksella säädettäisiin biokaasun ja muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien nestemäisten ja kaasumaisten liikenteen polttoaineiden lisäämisestä jakeluvelvoitteen piiriin. Jatkossa jakelija voisi siten täyttää jakeluvelvoitettaan biopolttoaineiden lisäksi myös biokaasulla ja muuta kuin biologista alkuperää olevilla uusiutuvilla liikenteen polttoaineilla. Lisäksi jakeluvelvoitelain lisävelvoitetta muutettaisiin siten, että jakelijan olisi jatkossa mahdollista täyttää sitä myös lain liitteen A osassa tarkoitetuista raaka-aineista tuotetulla tai valmistetulla biokaasulla taikka muuta kuin biologista alkuperää olevilla uusiutuvilla nestemäisillä ja kaasumaisilla liikenteen polttoaineilla. Lisäksi laissa säädettäisiin uudesta vähimmäisosuusvelvoitteesta liitteen A osassa tarkoitetuista raaka-aineista tuotetulla tai valmistetulla biopolttoaineelle ja biokaasulla. Esityksessä ei kuitenkaan ehdotettaisi muutoksia jakeluvelvoitteen tai lisävelvoitteen tasoihin.

Jakeluvelvoitteen laajentamisen myötä laissa säädettäisiin lain soveltamisalaan kuulumisesta erikseen nestemäisten ja kaasumaisten polttoaineiden jakelijoiden osalta. Lain soveltamisalan määrittäminen tehtäisiin edelleen jakelijan kalenterivuoden aikana kulutukseen toimittamien liikenteen polttoaineiden määrän perusteella. Nestemäisten polttoaineiden osalta raja olisi jatkosakin miljoonaa litraa ja kaasumaisten polttoaineiden osalta rajaksi säädettäisiin 9 gigawattituntia. Lisäksi lakiin lisättäisiin jakelijoille, joiden kulutukseen toimittamien polttoaineiden määrä olisi enintään miljoonaa litraa tai 9 gigawattituntia, mahdollisuus vapaaehtoisesti hakeutua jakeluvelvoitteen alaisuuteen.

Jakeluvelvoitelaisissa säädettäisiin lisäksi RED II:n mukaisesti ravinto- ja rehukasveista tuotettujen biopolttoaineiden ja biokaasun enimmäisosuudesta jakeluvelvoitteesta. Bionesteen osalta kyseisestä rajoituksesta säädettäisiin biopolttoöljyn jakeluvelvoitelaisissa. Kyseisten polttoaineiden enimmäisosuus jakeluvelvoitteesta määräytyisi vuoden 2020 osuuden perusteella.

Jakeluvelvoitelakiin lisättäisiin myös säännös korkean ILUC-riskin polttoaineiden enimmäisosuudesta jakeluvelvoitteesta. Bionesteen osalta kyseisestä rajoituksesta säädettäisiin biopolttoöljyn jakeluvelvoitelaisissa. Enimmäisosuus sidottaisiin kyseisten polttoaineiden osuuksiin vuoden 2019 liikenteen polttoaineiden energiasisällön kokonaismäärästä.

Jakeluvelvoitelaisissa säädettäisiin myös RED II:n mukaisesta osusrajoituksesta koskien lain liitteen B osassa tarkoitetuista raaka-aineista tuotettuja tai valmistettuja biopolttoaineita ja biokaasua, joiden osuus voisi olla enintään 1,7 prosenttiyksikköä jakeluvelvoitteesta.

Lisäksi jakelijoille säädettäisiin velvoite kirjata komission tietokantaan tiedot uusiutuvien polttoaineiden liiketoimista sekä polttoaineiden kestävyysominaisuuksista.

Kestävyyslakiin lisättäisiin kasvihuonekaasupäästöjen vähennyskriteerit muuta kuin biologista alkuperää oleville uusiutuville nestemäisille ja kaasumaisille liikenteen polttoaineille. Lisäksi ehdotetussa kestävyyslain muutoslaissa säädettäisiin Energiavirastolle uudeksi tehtäväksi julkaista verkkosivuillaan vuosittain tiedot kunkin jakeluvelvoitelain alaisen jakelijan biopolttoaineiden, bionesteiden ja biokaasun maantieteellisestä alkuperästä ja raaka-aineesta kestävyyskriteeriselvityksissä saatuihin tietoihin perustuen.

Ehdotetut lait olisivat tarkoitettu tulemaan voimaan 30.6.2021. Ehdotetun jakeluvelvoitelain muuttamista koskevan lain siirtymäsäännöksillä tarkennettaisiin kuitenkin aikataulua uusien jakelijoiden sekä uusien polttoaineiden jakeluvelvoitejärjestelmään sisällyttämisen osalta. Biokaasu lisättäisiin jakeluvelvoitteeseen 1.1.2022 alkaen ja RFNBO-polttoaineet 1.1.2023 alkaen.

4.3 Ahvenanmaa

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 ja 27 §:ssä säädetään valtakunnan ja Ahvenanmaan maakunnan välisestä toimivallan jaosta. RED II:n liikenteen sektoria koskevan sääntelyn noudattamisen edellyttämä lainsäädäntö Ahvenanmaan maakunnassa kuuluu Ahvenanmaan itsehallintolain 18 §:n 22 kohdan nojalla maakunnan toimivaltaan. Näin ollen Ahvenanmaan maakunta vastaa RED II:n täytäntöönpanosta maakunnan alueella.

4.4 Pääasialliset vaikutukset

Vaikutusten arvioinnissa on keskitytty arvioimaan nyt esitettävien muutosten vaikutuksia suhteessa voimassa olevaan lainsäädäntöön. Siten jakeluvelvoitelainsäädännön kokonaisvaikutuksia ei tässä esityksessä ole arvioitu. Hallituksen esityksessä ei esitetä muutoksia esimerkiksi 5 §:ssä asetettuihin vähimmäisosuuksiin ja siten esityksellä ei ole merkittäviä muutoksia esimerkiksi päästöihin. Muutoksilla on kuitenkin vaikutuksia toiminnanharjoittajiin sekä teknologioiden kehittämiseen. Keskeisimpiä muutoksia ovat uusien polttoaineiden sisällyttäminen velvoitteen piiriin sekä tiettyjä raaka-aineita koskevien rajoitusten asettaminen.

Jakeluvelvoite on osoittautunut yhdessä verotuksen kanssa tehokkaaksi keinoksi vähentää tieliikenteen päästöjä ja edistää kansallista biopolttoaineiden tuotantoa. Sääntelyn keskeisenä periaatteena on ollut mahdollisimman yksinkertainen ja vakaa ohjauskeino, joilla pyritään mahdollisimman suureen investointivarmuuteen. Sääntelyyn liittyvän epävarmuuden minimoiminen on keskeinen keino parantaa investointivarmuutta liikenteen uusiutuvien polttoaineiden sektorilla, jossa investoinnit ovat suuria ja uusiin tuotantoteknologioihin liittyy vielä merkittäviä riskejä.

4.4.1 Taloudelliset vaikutukset

Jakeluvelvoitejärjestelmän laajentaminen siten, että velvoitetta voidaan täyttää myös biokaasulla ja muuta kuin biologista alkuperää olevilla uusiutuvilla polttoaineilla lisää jakeluvelvoitteen vaihtoehtoja velvoitteidensa täyttämiseen. Järjestelmätasolla muutosesitys siten lisää kustannustehokkuutta ja vähentäisi mahdollista riippuvuutta yksittäisistä polttoaineista tai polttoainetoimittajista. Koska esitykseen ei sisälly velvoitetasojen nostamista, järjestelmän kustannusten odotetaan alenevan pidemmällä aikavälillä verrattuna voimassa olevan lain mukaiseen kehitykseen.

Biokaasun hinta verollisenakin on selvästi edullisempi kuin nestemäisten biopolttoaineiden hinnat. Biokaasun osuuden arvioidaan kuitenkin pysyvän pienenä tieliikenteen biopolttoaineiden kokonaiskäyttöön nähden, jolloin sen jakeluvelvoitteen kustannuksia alentava vaikutuskin jäisi suhteellisen vähäiseksi.

Muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien polttoaineiden osalta vaikutuksia on arvioitu sähköpolttoaineiden kehityksen kautta, koska sähköpolttoaineiden oletetaan olevan keskeisin käyttöön otettava uusiutuva polttoainekategoria, joka ei perustu biomassaan. Sähköpolttoaineiden laajamittaisemman tuotannon arvioidaan voivan käynnistyä vasta tämän vuosikymmenen loppupuolella ja käytön kaupallistuvan vuoden 2030 jälkeen, joten niiden vaikutusta kustannustasoon on vaikea arvioida tässä vaiheessa.

Kustannukset loppukäyttäjille

Loppukäyttäjien kustannuksiin esitetyillä muutoksilla ei olisi mainittavia suoria vaikutuksia. Jakeluvetoitteen laajennuksesta seuraava tarve asettaa myös biokaasulle polttoainevero liikennekäytössä nostaisi vuoden 2020 veroperusteilla liikennekaasun hintaa keskimäärin noin 0,03 euroa ja puhtaan biometaanin hintaa noin 0,08 euroa bensiiniekvivalenttilitraa kohden. Sähköpolttoaineiden osalta on vaikea esittää vaikutusarvioita. Tällä hetkellä niiden kustannustason arvioidaan olevan noin kaksinkertainen kehittyneisiin biopolttoaineisiin nähden. Oletettavaa on, että sähköpolttoaineet voivat kaupallistua vasta kun niiden hintataso on kilpailukykyinen vastaavien biopolttoaineiden ja biokaasun kanssa. Tämä voisi toteutua vuoden 2030 paikkeilla.

Yleisesti voidaan arvioida, että velvoitejärjestelmää laajentamalla uusiin polttoaineisiin hintojen nousun painetta voidaan pienentää. Uusiutuvat polttoaineet ovat kuitenkin globaaleja hyödykkeitä ja siten hintatasoihin vaikuttaa kansallisia järjestelmiä enemmän muiden maiden ohjaukset, globaalin tuotantolaitoskapasiteetin kehittyminen sekä vaihtoehtoisten polttoaineiden hintakehitys. Myös todennäköinen tarve nostaa uusiutuvan energian osuutta liikenteessä globaalisti ja EU:ssa sekä erityisesti lentoliikenteen ja meriliikenteen tuominen sääntelyn piiriin lisäävät uusiutuvien polttoaineiden kysyntää ja aiheuttaisivat hintojen nousupainetta.

Vaikutukset jakelijoille

Jakeluvetoitteen laajennuksen myötä jakelijoiden käytettävissä oleva uusiutuvien polttoaineiden valikoima laajenisi. Erityisesti jakeluvetoitteen laajentaminen biokaasuun tarjoaa myös nestemäisten polttoaineiden jakelijoille mahdollisuuden hyödyntää biokaasua vetoitteensa täyttämiseen tekemällä sopimuksia biokaasun jakelijoiden kanssa. Vastaavasti biokaasun jakelijat voivat hyödyntää velvoiteprosentin ylittävän biokaasun täyttämällä toisen jakelijan vetoitetta korvausta vastaan. Tämä ns. tiketti-arvo voisi AFRY:n arvioiden mukaan jopa kaksinkertaistaa biokaasun arvon. Tulevaa biokaasun jakelijoiden tarkkaa lukumäärää on vaikea arvioida, sillä ei ole tiedossa sitä, miten biokaasun tuottajat jakeluvetoitetta aikovat hyödyntää ja kuka varsinaisen biokaasun jakelun liikennekäyttöön hoitaisi. Viime vuosina suuria yli 10 GWh:ta vuodessa tuottavia biometaanin tuotantolaitoksia on Suomeen syntynyt noin 10 kappaletta, joista useampi tuotantolaitos on saman toiminnanharjoittajan omistuksessa. Lisäksi vain osa kyseisten laitosten tuotannosta menee nykyisin liikennekäyttöön.

Sähköpolttoaineiden jakeluvetoitteeseen sisällyttämisen vaikutuksia on tällä hetkellä vaikea arvioida, mutta mikäli niiden kustannustaso kehittyi suotuisasti, ne voivat tarjota merkittäviä liiketoimintamahdollisuuksia. Sähköpolttoaineiden osalta ei ole todennäköistä, että uusia jakeluvollisia syntyisi lukumääräisesti merkittäviä määriä lähivuosina.

Ravinto- ja rehuraaka-aineita sekä käytettyjä paistorasvoja ja eläinrasvoja koskevat uudet rajoitukset voivat periaatteessa nostaa jakelijoiden kustannuksia tulevaisuudessa, jos näitä joudutaan korvaamaan kalliimmilla biopolttoainevaihtoehdoilla velvoitetasojen noustessa. Esitetyt rajoitukset ovat kuitenkin suhteessa uusiutuvien polttoaineiden kokonaiskäyttöön ja niille ehdotetut maksimiosuudet vastaavat likimain niiden nykyistä osuutta Suomessa, joten vaikutukset tuskin nousevat kokonaisuutena arvioiden kovin merkittäviksi.

Jonkin verran lisäkustannuksia jakelijoille syntyisi lisääntyneistä raportointivelvoitteista, erityisesti velvollisuudesta toimittaa tiedot kaikista kulutukseen toimitetuista biopolttoaine- ja biokaasueristä komission tietokantaan.

Vaikutukset tuotantolaitoshankkeille ja teknologien kehittämiseen

Edellä kuvatun arvion mukaan biokaasun arvo liikenteessä tulee jakeluvelvoitteen myötä nousemaan merkittävästi. Tämän arvioidaan vaikuttavan positiivisesti biokaasun tuotantolaitoshankkeiden kannattavuuteen ja siten lisäävän kyseisten tuotantolaitoshankkeiden houkuttelevuutta. Siten myös investointitukien tarve voi tulevaisuudessa pienentyä. Kannattavuuden parantamisella ja hankemäärien kasvulla voi olla välillinen positiivinen vaikutus biokaasuun liittyvien uusien teknologioiden kehittämiseksi ja käyttöönotolle sekä toistaiseksi vielä vähän käytettävien raaka-aineiden laajamittaisemmalle hyödyntämiselle.

Kuten edellä on todettu, sähköpolttoaineisiin liittyvä tuotantoteknologia on vielä kallista ja kyseiset polttoaineet ovat hintatasoltaan huomattavasti fossiilisia ja biopohjaisia polttoaineita kalliimpia. Sisällyttämällä sähköpolttoaineet jakeluvelvoitteen piiriin niille voidaan luoda kysyntää pitkälle tulevaisuuteen ja siten pienentää markkinariskiä sekä kannustaa yrityksiä investoimaan tutkimukseen ja kehitykseen sekä kaupallisiin tuotantolaitoksiin. Sähköpolttoaineiden hyväksyminen kansallisesti myös lisävelvoitteen piiriin ja siten rinnastaminen kehittyneisiin biopolttoaineisiin vahvistaa niiden kysyntää ja arvoa tulevaisuudessa, koska lisävelvoitteeseen hyväksyttävien polttoaineiden kirjo on varsin suppea.

4.4.2 Ympäristövaikutukset

Yleisten laskentasaäntöjen mukaan, kestävien biopolttoaineiden käytön aikaiset hiilidioksidipäästöt liikenteessä ovat nolla. Siten biopolttoaineiden käyttö vaikuttaa liikenteessä täysin määrällisesti hiilidioksidipäästöjä alentavasti.

Kansallisella tasolla Suomi on sitoutunut vähentämään kotimaan liikenteen päästöjä vähintään 50 prosentilla vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoden 2005 tasoon. Kotimaan liikenteen päästövähennystavoitteista on sovittu kansallisessa energia- ja ilmastostrategiassa (2016), keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmassa (Kaisu, 2017) sekä pääministeri Marinin hallitusohjelmassa (2019). Kotimaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöt olivat vuonna 2005 noin 12,7 miljoonaa tonnia, joten päästöt saisivat vuonna 2030 olla yhteensä enää noin 6,35 miljoonaa tonnia.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan 30 % kaikesta liikenteeseen myydystä (nestemäisestä) polttoaineesta tulee olla biopolttoainetta vuonna 2030. Liikenne- ja viestintäministeriö veti työryhmää fossiilittoman liikenteen tiekartan valmistelun tueksi. Työryhmän 27 lokakuuta 2020 julkaistussa loppuraportissa arvioidaan, että tieliikenne kuluttaa vuonna 2030 energiaa noin 42 terawattitunnin (TWh) verran ja että biopolttoaineilla korvattaisiin vuonna 2030 noin 12,6 TWh:n verran fossiilisia polttoaineita. Tällä hetkellä tieliikenteen kokonaisenergiankulutus on noin 46 TWh:ta vuodessa. Loppuraportin mukaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen perusteella on arvioitu, että biopolttoaineilla aikaansaatava lisäpäästövähennys vuonna 2030 on noin 1,8 miljoonaa tonnia.

Jakeluvelvoitteen laajentaminen kaasuun ja sähköpolttoaineisiin ei todennäköisesti vaikuta merkittävästi liikenteen hiilidioksidipäästöihin. Sähköpolttoaineet korvaisivat mahdollisesti pidemmällä aikavälillä biopolttoaineita, mutta tämä siirtyminen ei vaikuttaisi uusiutuvien polttoaineiden kokonaismäärään eikä sitä kautta hiilidioksidipäästöihin. Nykytilanteessa, kaasun ollessa jakeluvelvoitteen ulkopuolella, liikenteessä käytetty biometaani kasvattaa biopolttoaineiden kokonaismäärää yli jakeluvelvoitteen tuoman nestemäisten biopolttoaineiden määrän. Liikennekaasun tullessa velvoitteen piiriin ja biometaanin osuuden ollessa yli 30 %, niin velvoitteen ylittävä osuus käytännössä vähentäisi nestemäisten biopolttoaineiden käyttöä biopolttoaineiden kokonaismäärän ollessa vakio.

Vaikutuksen kasvihuonekaasupäästöjen vähenemään arvioidaan kuitenkin olevan varsin pieni. Uudistetussa tieliikenteen kasvihuonekaasuennusteessa vuodelle 2030 perusolettama on, että liikennekaasun kokonaismäärä on 83 ktöe, josta biometaania on 45 % (37 ktöe). AFRYn jakeluvelvoitejärjestelmän kehittämistä koskevan selvityksen mukaan, jos kaasu on jakeluvelvoitteen piirissä ja kokonaisvelvoite on edelleen 30 %, menetetään kaasun sisällyttämisellä velvoitteeseen 0,04 miljoonan tonnin päästövähennys kaasun biometaanin osuuden ollessa 45 %. Jos biometaanin osuus olisi 100 %, vastaava menetys päästövähennyksissä olisi 0,17 miljoonaa tonnia.

Valtioneuvosto valmistele parhaillaan työ- ja elinkeinoministeriön johdolla pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaista uutta ilmasto- ja energiastrategiaa. Strategia valmistellaan koordinoitusti keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman kanssa, jota ympäristöministeriö koordinoi ja jossa määritellään EU:n päästökauppajärjestelmän ulkopuolisen taakanjakosektorin uudet politiikkatoimet. Mikäli valmisteluissa nousee esille tarpeita korottaa uusiutuvien polttoainemäärää liikenteessä, tulee jakeluvelvoitteen tason nostoa arvioida uudelleen.

4.4.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia viranomaisten toimintaan. Jakeluvelvoitelain valvontaa koskevan toimivallan siirrosta Verohallinnolta Energiavirastolle on päätetty viimeisimmän jakeluvelvoitelain muutoksen yhteydessä syksyllä 2020 (laki biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta 802/2020). Tuolloin arvioitiin, että jakeluvelvoitelain valvonta vie Energiavirastolta ensin tehtävien siirtovaiheessa noin 2 henkilötyökuukautta (htkk) sekä jatkossa noin 1 htkk, kun tehtävien hoito on normalisoitunut. Uusien jakeluvelvollisten, jotka ovat biokaasun jakelijoita, arvioidaan aiheuttavan noin saman suuruisen resurssitarpeen, eli jatkossa, kun tehtävien hoito on normalisoitunut, Energiavirastolta menisi valvontaan yhteensä noin 2 htkk vuosittain, kattaen myös ehdotetun 3 a §:n mukaisen vahvistamisen.

Energiaviraston tehtävämäärä tulee merkittävästi kasvamaan RED II:n toimeenpanon myötä. Lisäresursseja on arvioitu kestävyyslain muutoksen (HE 70/2020 vp) yhteydessä. Jakeluvelvoitelain muutoksen (HE 134/2020 vp) yhteydessä arvioitiin, että muutoksen aiheuttamat lisäresurssitarpeet voidaan toteuttaa resurssien uudelleenkohdentamisella ja hyödyntämällä edellä mainitun kestävyyskriteerisääntelyn toimeenpanoon kohdistettuja resursseja. Saman arvioidaan pätevän nyt käsitellyssä olevaan jakeluvelvoitelainsäädännön uudistamiseen.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Jäsenvaltioiden liikkumavara

RED II mahdollistaa liikenteen uusiutuvan energian velvoitteiden täyttämisen useilla polttoaineilla ja energialähteillä, jotka eivät sisälly Suomen nykyiseen jakeluvelvoitejärjestelmään. Näitä ovat biokaasu (biometaani), muuta kuin biologista alkuperää olevat uusiutuvat polttoaineet (pääasiassa ns. sähköpolttoaineet), kierrätetyt hiilipitoiset polttoaineet ja liikennesähkö. Direktiivi antaa jäsenvaltioille yleisemminkin mahdollisuuden myöntää vapautuksen osalle polttoaineiden jakelijoista ja energiankantajista tai erotella ne toisistaan.

Kierrätetyt hiilipitoiset polttoaineet ja liikennesähkö

Valmistelussa on arvioitu kierrätettyjen hiilipitoisten polttoaineiden ja liikennesähkön sisällyttämistä jakeluelvoitteeseen. Kierrätetyt hiilipitoiset polttoaineet eivät ole uusiutuvia, joten niitä ei voi laskea mukaan uusiutuvien energialähteiden unionin yleistavoitteeseen tai jäsenvaltioiden kansallisiin panoksiin, mutta jäsenvaltio voi halutessaan täyttää niillä RED II:n 25 artiklan 1 kohdan mukaista liikenteen vähimmäisosuutta. Koska kierrätetyt hiilipitoiset polttoaineet perustuvat fossiiliseen hiileen niitä ei lasketa liikenteessä nollapäästöisiksi. Täten näiden polttoaineiden mukaan ottaminen jakeluelvoitteeseen ei ole perusteltua, koska ne eivät vähennä Suomen tieliikenteen päästöjä. Ohjauskeinojen tarve nousee lähinnä kiertotalouden edistämisestä, ei niinkään liikenteen päästöjen vähentämisestä.

Liikenteen päästötaseessa autoissa käytetty sähkö lasketaan aina nollapäästöiseksi. Täten liikenteen hiilidioksiditaseeseen kannalta käytetyn sähkön alkuperällä (fossiilisella energialla, ydinenergialla tai uusiutuvalla energialla tuotettu sähkö) ei ole merkitystä. Näin ollen jakeluelvoitteiden laajentamisella uusiutuvaan liikennesähköön ei saavutettaisi (laskennallisia) päästöhöyryjä, eikä liikennesähköä esitetä sisällytettäväksi jakeluelvoitteeseen. Jakeluelvoite ei muutenkaan sovellu sähköajoneuvojen edistämiseen, ja niiden edistämiseen on jo käytössä lukuisia muita ohjauskeinoja kuten esimerkiksi sähköajoneuvojen hankintatuki, tuki latausinfrastruktuurin rakentamiseen ja ajoneuvojen CO₂-lainsäädännöstä ajoneuvovalmistajille tulevat velvoitteet.

Jakelijan määrittäminen olisi myös liikennesähkön kohdalla haastavaa. Henkilöautojen kohdalla ylivoimaisesti suurin osa latauksista tapahtuu joko kotona tai työpaikoilla, ja vain murtoosa julkisilla latauspisteillä. Julkisia latauspalveluita tarjoavat mm. energiayhtiöt, kauppa-keskukset, huoltamoketjut ja erityiset latausoperaattorit. Liikennesähkön mukaan ottaminen jakeluelvoitteeseen edellyttäisi lisäksi täydellistä rakennemuutosta velvoitejärjestelmään, koska se pitäisi uudistaa sertifikaattipohjaiseksi.

Edellä todettuun perustuen esityksessä on jätetty kierrätetyt hiilipitoiset polttoaineet sekä liikennesähkö jakeluelvoitejärjestelmän ulkopuolelle.

Meri- ja lentoliikenne

RED II -direktiivi mahdollistaa meri- ja lentoliikenteessä käytettävien uusiutuvien polttoaineiden huomioimisen laskettaessa jäsenmaan uusiutuvan energian vähimmäisosuutta liikennealla. Kyseisille uusiutuville polttoaineille, lukuun ottamatta ravinto- ja rehuksista tuotettuja, voidaan soveltaa kerrointa 1,2 laskettaessa niiden energiasisältöä. Kansainvälisessä meri- ja lentoliikenteessä käytettävät biopolttoaineet eivät kuitenkaan vaikuta alentavasti Suomen kasvihuonekaasupäästöihin.

Kuten aiemmin on todettu, Suomessa jakeluelvoite on toimintaperiaatteeltaan varsin selkeä ja yksinkertainen. Sen tavoitteena on toteuttaa tieliikenteen päästövähennämät kustannustehokkaasti ja teknologianeutraalisti. Ottaen huomioon sen, että tieliikenteeseen kohdistuva 30 prosentin jakeluelvoite riittää itsessään täyttämään RED II:n 14 prosentin uusiutuvan energian tavoitteen liikennealalla, ei nykyistä jakeluelvoitejärjestelmää ole tarkoituksenmukaista laajentaa koskemaan meri- ja lentoliikennettä. Meri- ja lentoliikenteen päästövähennyskeinot ja mahdolliset jakeluelvoitteet tulee arvioida erillisinä toimina tieliikenteen jakeluelvoitteesta. Edellä todetusta johtuen meri- ja lentoliikenne on rajattu esityksen ulkopuolelle.

5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot

Ruotsi

Ruotsi on asettanut kansallisen 70 %:n vähennystavoitteen liikenteen kasvihuonekaasupäästöille vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoden 2010 tasoon. Ruotsissa biodieselin osuus kaikesta dieselin kulutuksesta on noin 26 prosenttia, josta noin 6 prosenttia FAMEa eli 1. sukupolven kasviöljypohjaista biodieseliä ja 20 prosenttia HVO:ta eli 2. sukupolven uusiutuvaa dieseliä. Bensiinissä biopolttoaineiden osuus noin 6 prosenttia.

Ruotsin pääasiallinen ohjauskeino biopolttoaineiden kysynnän lisäämiseksi on polttoaineiden jakelijoita koskeva vähennysvelvoite (reduktionsplikt), joka tuli voimaan 1.7.2018. Se on osa laajempaa polttoaineiden muutosta koskevaa uudistusta (bränslebytet), johon sisältyy myös muutoksia bensiinin ja dieselin verotuksessa. Vähennysvelvoitteessa säädetään laissa nimeltä Lag (2017:1201) om reduktion av växthusgasutsläpp genom inblandning av biodrivmedel i bensin och dieselbränslen.

Käytännössä vähennysvelvoite on hiilidioksidipainotettu sekoitevelvoite. Polttoaineiden jakelijoiden täytyy sekoittaa bensiinin ja dieselin joukkoon biopolttoaineita. Sekoitevelvoite ei kuitenkaan perustu biopolttoaineen määrään vaan polttoaineen elinkaaripäästöihin. Biopolttoaineiden elinkaaripäästöt lasketaan uusiutuvan energian direktiivin mukaisesti. Vaadittava biopolttoaineen osuus polttoaineen kokonaismäärästä riippuu biopolttoaineen elinkaaripäästöistä. Matalimmat elinkaaripäästöt tarkoittavat, että pienempi osuus vaaditaan.

Vähennysvelvoite koskee matalasekoitteista dieseliä ja bensiiniä. Vähennysvelvoitteen piiriin kuuluvia matalaseosbiopolttoaineita koskevat samat energia- ja hiilidioksidiverot kuin fossiilisia polttoaineita. Korkeasekoitteiset biopolttoaineet, kuten HVO100, FAME100, E85 ja ED95 sekä biokaasu eivät kuulu vähennysvelvoitteen piiriin. Korkeasekoitteisia biopolttoaineita koskee verovapaus ja EU-komissio on hyväksynyt valtioneuvoston päätöksellään verovapauden vuoden 2021 loppuun.

Vuonna 2020 vähennysvelvoite oli 4,2 prosenttia bensiinille ja 21 prosenttia dieselille. Tämä tarkoittaa, että polttoaineiden jakelijan tulee pitää huoli siitä, että joka kalenterivuonna vähennysvelvoitteen piiriin kuuluvan energiamäärän aiheuttamat kasvihuonekaasupäästöt vähenevät yllä mainitun prosenttiyksikön verran verrattuna päästöihin vastaavasta fossiilisen bensiinin tai dieselin energiamäärästä. Käytännössä siis vähennysvelvoitteen piiriin kuuluvan bensiinin ja dieselin elinkaaripäästöjen on oltava polttoaineesta riippuen 4,2 tai 21 prosenttia fossiilisia polttoaineita matalammalla. Vähennys saavutetaan sekoittamalla riittävä määrä biopolttoaineita ja eltaviin bensiiniin ja dieseliin. Ruotsin hallitus aikoo nostaa bensiinin vähennysvelvoitteen 28 prosenttiin vuonna 2030 ja dieselin vähennysvelvoitteen 66 prosenttiin.

Sanktiona vähennysvelvoitteen rikkomisesta on 4-5 kruunun maksu per puuttuva hiilidioksidiekvivalenttikilon vähennys.

Lentopolttoaineet on aiemmin vapautettu vähennysvelvoitteesta, mutta ne sisällytetään vähennysvelvoitteeseen vuoden 2021 alusta alkaen. Ruotsin hallitus on kertonut aikovansa nostaa lentoliikenteen vähennysvelvoitteen 0,8 prosenttiin vuonna 2021 ja 27 prosenttiin vuonna 2030. Meriliikenteen polttoaineet eivät kuulu vähennysvelvoitteen piiriin, mutta hallitus on teettämässä selvityksen siitä, miten päästöjä voidaan vähentää meriliikenteessä.

Ruotsissa RED II:n toimeenpano liikennettä koskevan sääntelyn osalta oli vielä kesken tätä esitystä valmisteltaessa. Ruotsi katsoo kuitenkin jo nykyisin täyttävänsä RED II:n liikennettä koskevien 25-27 artiklojen vaatimukset sen sääntelyn ollessa direktiivissä säädettyä tiukempaa. Ruotsi on harkinnut RFNBO-polttoaineiden liittämistä vähennysvelvoitteen piiriin.

Tanska

Tanskassa on ollut sekoitevelvoite tie- ja raideliikenteelle vuodesta 2010. Sekoitevelvoitteesta säädetään laissa nimeltä Biobrændstofloven. Vuonna 2020 sekoitevelvoite on 7,6 % biopolttoaineita ja se koskee bensiiniä, dieseliä ja kaasua. Kehittyneisiin biopolttoaineisiin ja ns. toisen sukupolven biopolttoaineisiin sovelletaan tuplalaskentaa, eli pelkillä näillä biopolttoaineilla sekoitevelvoitteen voisi saavuttaa 3,8 prosentin sekoitusosuudella. Lisäksi 0,15 % myytävistä polttoaineista on oltava kehittyneitä biopolttoaineita.

Tanskassa aiotaan pitää sekoitevelvoite 7,6 prosentissa myös vuonna 2021 ja kehittyneiden biopolttoaineiden sekoitevelvoite on suunniteltu nostettavan 0,3 prosenttiin. Polttoaineiden jakelijoita koskeva kasvihuonekaasujen elinkaaripäästöjen vähennysvelvoite vuonna 2020 on Tanskassa EU:n polttoaineiden laadudirektiivissä edellyttämällä tasolla eli 6 prosentissa verrattuna vuoteen 2010.

Tätä esitystä valmisteltaessa Tanska ei ollut asettanut virallista liikenteen uusiutuvan energian tavoitettaan vuodelle 2030. Tanskan Energistyrelsenin kesällä 2020 julkaiseman arvion mukaan tosin jo ilman uutta sääntelyä saavutetaan 19 prosentin uusiutuvien osuus liikenteessä vuonna 2030. Liikenteen uusiutuvien osuus Tanskassa nousee Energistyrelsenin arvion mukaan ensinnäkin sähköautojen määrän kasvun ja rautateiden sähköistämisen takia ja toisekseen, koska RED II:n laskentasääntöjen vuoksi todellisen uusiutuvien osuuden ei edellytetä olevan 14 prosenttia.

Myöskään kehittyneiden biopolttoaineiden osuudelle vuonna 2030 ei ollut vielä asetettu prosenttiosuutta. Tanskassa on suunniteltu RFNBO-polttoaineiden liittämistä sekoitevelvoitteen piiriin. Tanska ei ole ollut oikeissa liittämällä sekoitevelvoitteen piiriin muita liikennemuotoja, kuten lento- ja meriliikennettä.

6 Lausuntopalaute

Esitysluonnos oli lausunnoilla 21 päivästä joulukuuta 2020 5 päivään helmikuuta 2021 lausuntopalvelu.fi –verkkopalvelussa. Lausuntoa pyydettiin seuraavilta tahoilta:

[Lausuntoja saatiin xx. Lausuntopyyntö ja saadut lausunnot ovat lausuntopalvelu.fi –sivustolla ja valtioneuvoston hankeikkunan julkisessa palvelussa osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksesta TEM089:00/2019. Lausuntopalvelun kautta annetuista lausunnoista on myös laadittu lausuntotiivistelmä, joka on tallennettu valtioneuvoston hankeikkunaan.]

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta

1 §. Lain tarkoitus. Jakeluelvoitelain tarkoitusta koskeva pykälä muutettaisiin vastaamaan laajennettua soveltamisalaa.

Lain tarkoituksen olisi jatkossa RED II -direktiivissä asetettujen tavoitteiden ja sääntöjen mukaisesti edistää uusiutuvien polttoaineiden käyttöä moottoribensiinin, dieselöljyn ja maakaasun korvaamiseksi liikenteessä.

2 §. Määritelmät. Säännöksessä määritellyt lain keskeiset käsitteet päivitettäisiin tarvittavilta osin vastaamaan RED II:n 2 artiklassa säädettyjä direktiivin määritelmiä huomioiden lisäksi lain soveltamisalan laajentamisen tarpeet.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan biopolttoaineella tarkoitettaisiin kestävyyslain 4 §:n 5 kohdassa tarkoitettua biopolttoainetta. Kestävyyslain mukainen määritelmä perustuu RED II:n 2 artiklan toisen alakohdan 33 alakohdan määritelmään, jonka mukaan biopolttoaineilla tarkoitetaan nestemäisiä liikenteessä käytettäviä polttoaineita, jotka tuotetaan biomassasta. Myös pykälän 1 momentin 2 ja 3 kohdassa säädettäisiin viittauksesta kestävyyslain mukaisiin määritelmiin, jotka perustuvat RED II:ssa säädettyyn. Biokaasulla tarkoitetaan RED II:n 2 artiklan toisen alakohdan 28 alakohdan mukaisesti biomassasta tuotettuja kaasumaisia polttoaineita. Muuta kuin biologista alkuperää olevilla uusiutuvilla nestemäisillä ja kaasumaisilla liikenteen polttoaineilla tarkoitetaan RED II:n 2 artiklan toisen alakohdan 36 alakohdan mukaisesti liikennealalla käytettäviä nestemäisiä tai kaasumaisia polttoaineita, jotka eivät ole biopolttoaineita tai biokaasua, joiden energiasisältö on peräisin muista uusiutuvista energialähteistä kuin biomassasta. Muuta kuin biologista alkuperää olevan uusiutuvan nestemäisen ja kaasumaisen liikenteen polttoaineen määritelmä lisättäisiin kestävyyslakiin esityksen toisessa lakiehdotuksessa.

Pykälän 1 momentin 4 kohdassa säädettäisiin uusiutuvien polttoaineiden määritelmästä. Uusiutuvilla polttoaineilla tarkoitettaisiin pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaisia biopolttoaineita, 2 kohdan mukaista biokaasua ja 3 kohdan mukaisia muuta kuin biologista alkuperää olevia uusiutuvia nestemäisiä ja kaasumaisia liikenteen polttoaineita.

Pykälän 1 momentin 5 kohtaan siirrettäisiin moottoribensiinin määritelmä ja 6 kohtaan dieselöljyn määritelmä.

Maakaasun määritelmä 7 kohdassa vastaisi sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetussa laissa olevaa määritelmää.

Pykälän 1 momentin 8 kohdassa säädettäisiin nestemäisten polttoaineiden jakelijasta ja 9 kohdassa kaasumaisten polttoaineiden jakelijasta. Koska lain soveltamisalaan kuuluvien jakelijoiden määrittäminen tehtäisiin jatkossa perustuen joko jakelijan kalenterivuoden aikana toimittamien nestemäisten tai kaasumaisten liikennepolttoaineiden määrään, olisi tarpeen säätää näiden osalta myös erilliset määritelmät. Nestemäisten polttoaineiden jakelijan määritelmä olisi vastaava kuin voimassa olevan jakeluvelvoitelain mukainen jakelijan määritelmä. Nestemäiset liikennepolttoaineet eivät sisältäisi nesteytettyä kaasua. Kaasumaisten polttoaineiden jakelijalla tarkoitettaisiin kaasumaisten liikennepolttoaineiden jakelijaa, joka luovuttaa kulutukseen kaasun tankkauspuolesta kautta kaasumaisia liikennepolttoaineita. Kaasumaiset liikennepolttoaineet voisivat olla niin kaasumaisessa kuin nesteytettyssä muodossa.

Pykälän 1 momentin 10 kohdassa säädettäisiin jakelijan määritelmästä. Käytettäessä laissa jakelijan käsitettä, tarkoitettaisiin niin pykälän 1 momentin 8 kohdan mukaista nestemäisten polttoaineiden jakelijaa kuin 9 kohdan mukaista kaasumaisten polttoaineiden jakelijaa.

Pykälän 1 momentin 11 kohtaan siirrettäisiin kulutukseen toimittamisen määritelmä ja määritelmää täydennettäisiin siten, että se jakeluvelvoitteen soveltamisalan laajentamisen mukaisesti koskisi jatkossa myös kaasumaisia liikenteen polttoaineita. Kulutukseen luovuttamisella tarkoitettaisiin kaasumaisten liikennepolttoaineiden tapauksessa kulutukseen luovuttamista tankkauspuolesta kautta.

Pykälän 1 momentin 12 kohdassa säädettäisiin jätteen ja 13 kohdassa tähteen määritelmistä viitaten kestävyyslain määritelmiin, jotka on päivitetty RED II:n toimeenpanon yhteydessä.

Pykälän 1 momentin 14 kohdassa säädettäisiin ravinto- ja rehukasvien määritelmästä RED II:n mukaisesti. RED II:n 2 artiklan toisen alakohdan 40 alakohdan mukaan ravinto- ja rehukasveilla

tarkoitetaan paljon tärkeystä sisältäviä viljelykasveja sekä sokeri- tai öljykasveja, joita tuotetaan maatalousmaalla pääviljelykasvina, pois lukien tähteet, jätteet ja lignoselluloosa sekä väliaikainen kasvusto, kuten kerääjäkasvit ja maanpeitekasvit, edellyttäen että tällaisen väliaikaisen kasvuston käyttö ei lisää viljelymaan tarvetta. RED II:n 2 artiklan toisen alakohdan 39 alakohdan mukaisesti paljon tärkeystä sisältävillä viljelykasveilla tarkoitetaan lähinnä viljakasveja, riippumatta siitä, käytetäänkö vain jyvät vai koko kasvi kuten rehumaissi, mukulakasveja ja juurikasveja, kuten peruna, maa-artisokka, bataatti, maniokki ja jamssi, ja varsimukulakasveja, kuten taaro ja kaakaotaaro.

Pykälän 1 momentin 15 kohdaksi siirrettäisiin polttoaineiden energiasisältöjä koskeva kohta voimassa olevan jakeluelvoitelain mukaisena. RED II:n liitteessä III säädetään liikenteen polttoaineiden energiasisällöistä. Koska laissa mainittujen polttoaineiden energiasisältöihin ei ole tehty muutoksia RES-direktiivin jälkeen, ei kyseiseen lainkohtaan ole tarvetta tehdä sisällöllisiä muutoksia. RED II:n 27 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan c alakohdassa säädetään kuitenkin komissiolle valta antaa delegoituja säädöksiä liitteessä III lueteltujen liikenteen polttoaineiden energiasisältöjen mukauttamiseksi tieteen ja tekniikan kehityksen mukaisesti.

Pykälän 2 momenttia muutettaisiin siten, että siinä huomioitaisiin jakeluelvoitteen soveltamisalan laajentamisen mukaisesti jatkossa myös uudet velvoitteen piiriin tulleet polttoaineet.

3 §. Jakeluelvoite ja lain soveltamisala. Pykälää muutettaisiin siten, että siinä säädettäisiin jatkossa lain soveltamisalan lisäksi jakeluelvoitteesta.

Koska jakeluelvoitteen soveltamisala sisältäisi myös kaasumaiset liikennepolttoaineet, säädettäisiin jakeluelvoitteesta ja lain soveltamisalaan kuulumisesta erikseen nestemäisten ja kaasumaisten polttoaineiden jakelijoiden osalta. Lisäksi lakiin lisättäisiin jakelijoille mahdollisuus vapaaehtoisesti hakeutua jakeluelvoitteen alaisuuteen. Lain soveltamisalan määrittäminen jakelijoiden osalta tehtäisiin myös jatkossa jakelijan kalenterivuoden aikana kulutukseen toimitettujen liikenteen polttoaineiden määrän mukaan.

Pykälän 1 momentin mukaan nestemäisten polttoaineiden jakelijoiden, joiden kalenterivuoden aikana kulutukseen toimittamien nestemäisten liikenteen polttoaineiden määrä on yli miljoona litraa, olisi velvollisuus toimittaa kulutukseen uusiutuvia polttoaineita siten jakeluelvoitelaisa säädetään.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin nestemäisten polttoaineiden jakelijalle, jonka kalenterivuoden aikana kulutukseen toimittamien nestemäisten liikenteen polttoaineiden määrä on vähintään 100 000 litraa mutta enintään miljoona litraa, mahdollisuus pyytää Energiavirastolta, että jakelija sisällytettäisiin jakeluelvoitteen alaisuuteen. Tällöin jakelijaan sovellettaisiin jakeluelvoitelakia kaikilta osin. Vahvistuspyyntö tulisi tehdä Energiavirastolle 3 a §:ssä säädetyn mukaisesti.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin kaasumaisten polttoaineiden jakelijoiden jakeluelvoitteesta, joiden osalta jakeluelvoitteen soveltamisraja asetettaisiin 9 gigawattituntiin kaasumaisia liikenteen polttoaineita. Tämä vastaa suuruusluokaltaan nestemäisten polttoaineiden jakelijoille asetettua miljoonan litran rajaa (1 miljoonaa litraa eli 9,3 gigawattituntia). Kaasumaisten polttoaineiden jakelijoilla, joiden kalenterivuoden aikana kulutukseen toimittamien kaasumaisten liikenteen polttoaineiden määrä on yli 9 gigawattituntia, olisi siten velvollisuus toimittaa kulutukseen uusiutuvia polttoaineita siten jakeluelvoitelaisa säädetään.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin kaasumaisten polttoaineiden jakelijan mahdollisuudesta hakeutua vapaaehtoisesti jakeluelvoitteen alaisuuteen. Kaasumaisten polttoaineiden jakelijoiden,

joiden kalenterivuoden aikana kulutukseen toimittamien kaasumaisten liikenteen polttoaineiden määrä on vähintään 1 gigawattitunti mutta enintään 9 gigawattituntia, olisi mahdollisuus pyytää Energiavirastolta sisällyttämistään jakeluvelvoitteen alaisuuteen. Tällöin jakelijaan sovellettaisiin jakeluvelvoitelakia kaikilta osin. Kuten yllä nestemäisten polttoaineiden jakelijoiden osalta, vahvistuspyyntö tulisi tehdä Energiavirastolle 3 a §:ssä säädetyn mukaisesti.

Pykälän 5 momentiksi siirrettäisiin säännös lain soveltamisalan rajauksesta valtion varmuusvarastojen osalta.

3 a §. *Vahvistuspyyntö ja vahvistaminen.* Pykälässä säädettäisiin jakelijan jakeluvelvoitteen alaisuuteen vahvistamiseen sovellettavasta menettelystä.

Pykälän 1 momentin mukaan 3 §:n 2 tai 4 momentissa tarkoitetun jakelijan olisi tehtävä jakeluvelvoitteen alaisuuteen vahvistamista varten pyyntö Energiavirastolle. Pykälän 2 momentin mukaan vahvistuspyyntö olisi tehtävä viimeistään kolme kuukautta ennen sen vuoden alkua, jona jakelija haluaisi liittyä jakeluvelvoitteen alaisuuteen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin vahvistuspyynnön sisältövaatimuksista. Jakelijan olisi esitettävä vahvistuspyynnössään viranomaisharkinnan kannalta tarpeelliset tiedot jakelijasta, arvio kulutukseen toimitettavan polttoaineen määrästä sekä kuvaus siitä, miten uusiutuvien polttoaineiden kestävyys osoitetaan.

Pykälän 4 momentin mukaan Energiavirasto vahvistaisi jakelijan sisällyttämisen jakeluvelvoitteen alaisuuteen, jos vahvistuspyynnössä olisi osoitettu, että laissa säädetty edellytykset täyttyvät ja että vahvistamiselle ei olisi laissa säädettyä estettä. Vahvistuspäätös olisi voimassa toistaiseksi.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin Energiaviraston oikeudesta peruuttaa vahvistuspäätös. Energiavirasto voisi peruuttaa vahvistuspäätöksen, jos vahvistuspyynnössä tai sen liitteessä olisi annettu virheellisiä tai puutteellisia tietoja, jotka ovat olennaisesti vaikuttaneet päätökseen tai muutoin siihen liittyvään harkintaan. Lisäksi Energiavirasto voisi peruuttaa vahvistuksen, jos jakelija ei enää täyttäisi 3 §:n 2 tai 4 §:ssä säädettyjä edellytyksiä.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin jakelijan oikeudesta peruuttaa vahvistuspäätös. Energiaviraston olisi päätettävä, että vahvistuspäätös peruutetaan, jos 3 §:n 2 tai 4 momentissa tarkoitettu jakelija tekisi asiaa koskevan hakemuksen. Vahvistuspäätöksen peruuttaminen tulisi kuitenkin voimaan aikaisintaan hakemuksen jättämisaikajankohtaa seuraavana kalenterivuonna. Käytännössä siten jakelija ei voisi hakea vahvistuksen peruuttamista kesken kalenterivuoden.

5 §. *Uusiutuvien polttoaineiden kulutukseen toimittaminen.* Pykälää muutettaisiin uusien polttoaineiden lisäämiseksi jakeluvelvoitteeseen sekä RED II:n polttoaineiden raaka-aineita koskevan lisävelvoitteen sekä rajoitteiden saattamiseksi osaksi kansallista jakeluvelvoitetta. Lisäksi pykälään lisättäisiin uusi vähimmäisosuusvelvoite koskien lain liitteen A osassa tarkoitetuista raaka-aineista tuotettuja tai valmistettuja biopolttoaineita ja biokaasua.

Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että jakeluvelvoite koskisi jatkossa 2 §:n 1 momentin 4 kohdan määritelmän mukaisia uusiutuvia polttoaineita. Vaadittu uusiutuvien polttoaineiden energiasisällön osuus määriteltäisiin jakelijan kulutukseen toimittamien moottoribensiinin, dieselöljyn, maakaasun, biopolttoaineiden, biokaasun ja muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien nestemäisten ja kaasumaisten liikenteen polttoaineiden energiasisällön kokonaisuudesta. Jakeluvelvoitteen vähimmäismääriä ei muutettaisi, vaan ne säilyisivät ennallaan, mutta momentin vuotta 2019 koskeva 1 kohta poistettaisiin.

Pykälän 2 momentti säilyisi muuten ennallaan, paitsi siitä poistettaisiin viittaus vuoteen 2019.

Pykälän 3 momenttia muutettaisiin lain soveltamisalan laajentamisen mukaisesti siten, että jakelijan olisi osoitettava biopolttoaineiden lisäksi myös biokaasun ja muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien nestemäisten ja kaasumaisten liikenteen polttoaineiden täyttävän kestävyyslaissa säädetyt kestävyyskriteerit.

Pykälän 4 momenttia muutettaisiin siten, että kyseisessä momentissa säädettyä jakeluelvoitteen lisävelvoitetta, olisi jatkossa mahdollista täyttää myös liitteen A osassa tarkoitetuista raaka-aineista tuotetulla tai valmistetulla biokaasulla taikka muuta kuin biologista alkuperää olevilla uusiutuvilla nestemäisillä ja kaasumaisilla liikenteen polttoaineilla. Lisävelvoitteen vähimmäismääriä ei muutettaisi.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin uudesta vähimmäisosuusvelvoitteesta koskien liitteen A osassa tarkoitetuista raaka-aineista tuotettuja tai valmistettuja biopolttoaineita ja biokaasua, jolla varmistettaisiin RED II:n 25 artiklan 1 kohdan 4 alakohdassa säädetyn liikenteen lisävelvoitteen toteutuminen kansallisesti. Näiden polttoaineiden osuuden tulisi olla vähintään 0,2 prosenttiyksikköä vuosina 2022-2024, 1,0 prosenttiyksikköä vuosina 2025-2029 ja 3,5 prosenttiyksikköä vuonna 2030 ja sen jälkeen.

RED II:n 25 artiklan 1 kohdan 5 alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat vapauttaa toimittajat, jotka toimittavat polttoainetta sähkön tai muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien nestemäisten ja kaasumaisten liikenteen polttoaineiden muodossa, vaatimuksesta noudattaa näiden polttoaineiden osalta liitteessä IX olevassa A osassa mainituista raaka-aineista tuotettujen kehittyneiden biopolttoaineiden, muiden biopolttoaineiden ja biokaasun vähimmäisosuutta. Pykälän 6 momentissa säädettäisiin edellä mainitun direktiivin kohdan perusteella poikkeuksesta 5 momentin mukaiseen vähimmäisosuusvelvoitteeseen niiden jakelijoiden osalta, jotka toimittavat kulutukseen ainoastaan muuta kuin biologista alkuperää olevia uusiutuvia nestemäisiä ja kaasumaisia liikenteen polttoaineita. Liitteen A osassa tarkoitetuista raaka-aineista tuotettujen tai valmistettujen biopolttoaineiden ja biokaasun vähimmäisosuuden täyttämistä ei edellytettäisi jakelijalta, joka toimittaa kulutukseen ainoastaan muuta kuin biologista alkuperää olevia uusiutuvia nestemäisiä ja kaasumaisia liikenteen polttoaineita.

Pykälän 7 momentissa säädettäisiin RED II 26 artiklan 1 kohdan 1 alakohdan mukaisesti ravinto- ja rehuksveista tuotettujen biopolttoaineiden ja biokaasun enimmäisosuudesta jakeluelvoitteesta. Kyseisten polttoaineiden enimmäisosuus jakeluelvoitteesta määräytyisi vuoden 2020 osuuden perusteella. Koska kyseistä tietoa ei ole vielä saatavilla, säädettäisiin Energiavirastolle tehtäväksi vahvistaa ravinto- ja rehuksveista tuotettujen biopolttoaineiden ja biokaasun enimmäisosuuden määrä viimeistään 30 kesäkuuta 2021.

Pykälään lisättäisiin myös uusi 8 momentti, jossa säädettäisiin RED II:n 26 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaisesti sellaisten ravinto- ja rehuksveista tuotettujen biopolttoaineiden ja biokaasun, joihin liittyy suuria epäsuoran maankäytön muutoksen riskejä, enimmäisosuudesta jakeluelvoitteesta. Enimmäisosuus sidottaisiin kyseisten polttoaineiden osuuksiin vuoden 2019 liikenteen polttoaineiden energiasisällön kokonaismäärästä. Tällä hetkellä ainoastaan palmuöljy on määritelty korkean ILUC-riskin polttoaineeksi. Rajoitusta ei kuitenkaan sovellettaisi, jos kyseinen biopolttoaine tai biokaasu olisi sertifioitu biopolttoaineena tai biokaasuna, josta todennäköisesti ei aiheudu epäsuoria maankäytön muutoksia. Jakelija voisi käyttää komission RED II:n 30 artiklan 4 kohdan toisen alakohdan mukaisesti hyväksymiä vapaaehtoisia järjestelmiä vähäisen ILUC-riskin biopolttoaineiden ja biokaasun sertifiointiin.

RED II:n 26 artiklan 2 kohdan viidennen alakohdan mukaan komissio määrittelee 1 syyskuuta 2023 mennessä annettavassa delegoidussa säädöksessä kehityspolun, jonka mukaan edellä mainittujen polttoaineiden osuutta vähennetään asteittain vuodesta 2024 alkaen, kunnes se on nolla vuonna 2030. Kyseinen kehityspolku olisi mahdollisesti lisättävä myös jakeluvelvoitelakiin aikanaan.

Pykälän uudessa 9 momentissa säädettäisiin RED II:n 27 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan b alakohdan mukaisesta osusrajoituksesta koskien lain liitteen B osassa tarkoitetuista raaka-aineista tuotettuja tai valmistettuja biopolttoaineita ja biokaasua. Kyseisen direktiivin kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat perustellussa tapauksessa muuttaa liitteessä IX olevaan B osaan sisällytetyille raaka-aineille asetettua rajaa ottaen huomioon raaka-aineen saatavuuden. Kaikkiin tällaisiin muutoksiin on saatava komission hyväksyntä. Työ- ja elinkeinoministeriöllä on valmistelussa hakemus komissiolle kyseisille raaka-aineille asetetun rajoituksen nostosta 1,7 prosentista 3,4 prosenttiin.

5 a §. Ennakkotieto. Ennakkotietoa koskevan pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että se jakeluvelvoitteen soveltamisalan laajentamisen mukaisesti koskisi jatkossa myös biokaasun tuotannossa tai valmistuksessa käytettyjä raaka-aineita. Lisäksi säännösviittaus kestävyyslain mukaiseen toiminnanharjoittajaan päivitetäisiin ajan tasalle.

5 b §. Jakeluvelvoitteen ylittäminen. Pykälää muutettaisiin siten, että jakeluvelvoitteen ylittämistä koskevassa sääntelyssä huomioitaisiin jakeluvelvoitteen soveltamisalan laajentuminen biokaasuun ja muuta kuin biologista alkuperää oleviin uusiutuviin nestemäisiin ja kaasumaisiin liikenteen polttoaineisiin.

6 §. Jakelijoiden väliset sopimukset. Pykälää muutettaisiin siten, että sen sanamuotoa selkeytetäisiin koskemaan 5 §:n 1 momentin mukaisen jakeluvelvoitteen lisäksi myös 5 §:n 4 momentin mukaista lisävelvoitetta sekä 5 §:n 5 momentin mukaista vähimmäisosuusvelvoitetta.

7 §. Ilmoittamisvelvollisuus. Pykälän 1, 2 ja 3 momentissa säädetyn ilmoittamisvelvollisuuden sisältöä muutettaisiin siten, että siinä huomioitaisiin jakeluvelvoitteen soveltamisalan laajentamisen mukaisesti jatkossa myös uudet velvoitteen piiriin tulleet polttoaineet.

Pykälän 5 momentiksi lisättäisiin uusi säännös koskien jakelijan velvollisuutta kirjata komission tietokantaan tiedot uusiutuvien polttoaineiden liiketoimista sekä polttoaineiden kestävyysominaisuuksista.

Säännös perustuisi RED II:n 28 artiklan 2 kohtaan, jonka mukaan jäsenvaltioiden on edellytettävä, että asianomaiset talouden toimijat kirjaavat komission tietokantaan tiedot tehdyistä liiketoimista ja näiden polttoaineiden kestävyysominaisuuksista, mukaan lukien niiden elinkaaren aikaiset kasvihuonekaasupäästöt alkaen polttoaineiden tuotantopisteestä ja päättyen polttoaineen toimittajaan, joka saattaa polttoaineen markkinoille. Polttoaineiden toimittajien on kirjattava asianmukaiseen tietokantaan tiedot, joita tarvitaan RED II:n liikenteen velvoitteen ja liikenteen lisävelvoitteen noudattamisen todentamiseksi.

RED II:n 28 artikla 4 kohdan mukaan jäsenvaltioilla on pääsy tietokantaan. Niiden on toteutettava toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että talouden toimijat kussakin jäsenvaltiossa kirjaavat paikkansapitävät tiedot asianmukaiseen tietokantaan. Energiavirasto valvoisi jakeluvelvoitelain 4 §:n 2 momentin nojalla, että jakelijat noudattaisivat uutta velvoitettaan.

Pykälän 4 momentti säilyisi ennallaan.

8 §. Kirjanpitovelvollisuus. Kirjanpitovelvollisuutta koskevaa pykälää muutettaisiin siten, että kirjanpitovelvollisuus koskisi jakeluelvoitteen soveltamisalan laajentamisen mukaisesti jatkossa myös uusia velvoitteen piiriin tulleita polttoaineita. Jakelijan olisi siten pidettävä sellaista kirjanpitoa, josta käy ilmi kulutukseen toimitetun maakaasun, biokaasun ja muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien nestemäisten ja kaasumaisten liikenteen polttoaineiden määrät sekä biokaasun ja muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien nestemäisten ja kaasumaisten liikenteen polttoaineiden energiasisällöt.

10 §. Ylivoimainen este. Pykälän 1 ja 3 momenttia muutettaisiin siten, että ylivoimainen este voisi johtua jakeluelvoitteen soveltamisalan laajentamisen mukaisesti myös biokaasun ja muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien nestemäisten ja kaasumaisten liikenteen polttoaineiden saatavuudessa tapahtuneiden poikkeuksellisten ja ennakoimattomien muutosten tai muun vastaavan ylivoimaiseksi esteeksi katsottavan syyn vuoksi.

Lisäksi pykälään lisättäisiin uusi 4 momentti, jossa säädettäisiin 5 §:n 5 momentin mukaisen vähimmäisosuusvelvoitteen alentamisesta tai poistamisesta ylivoimaiseksi esteeksi katsottavan syyn vuoksi.

Pykälän 2 momenttia ei muutettaisi.

11 §. Seuraamusmaksut. Pykälää muutettaisiin siten, että seuraamusmaksuja koskevassa sääntelyssä huomioitaisiin jakeluelvoitteen soveltamisalan laajentuminen uusiin polttoaineisiin.

Lisäksi pykälän 4 momenttia muutettaisiin siten, että siinä otettaisiin huomioon 10 §:ään tehty lisäys vähimmäisosuusvelvoitteen alentamisen tai poistamisen osalta. Seuraamusmaksu olisi siten määrättävä 10 §:n 4 momentissa tarkoitettusta vähimmäisosuusvelvoitteen alentamista tai poistamista koskevasta hakemuksesta huolimatta. Seuraamusmaksu olisi vastaavasti palautettava siltä osin kuin jakeluelvoitetta, lisävelvoitetta tai vähimmäisosuusvelvoitetta alennetaan.

Pykälän 3 momentti säilyisi ennallaan.

7.2 Laki biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain muuttamisesta

2 §. Lain suhde muuhun lainsäädäntöön. Pykälän 1 momentin lakiviittaus jakeluelvoitelakiin päivitetäisiin vastaamaan uutta ehdotettua lain nimikettä.

4 §. Määritelmät. Pykälän 16 kohdaksi lisättäisiin RED II:n 2 artiklan toisen alakohdan 36 alakohdan mukainen muuta kuin biologista alkuperää olevan uusiutuvan nestemäisen ja kaasumaisen liikenteen polttoaineen määritelmä. Muuta kuin biologista alkuperää olevilla uusiutuvilla nestemäisillä ja kaasumaisilla liikenteen polttoaineilla tarkoitettaisiin siten liikennealalla käytettäviä nestemäisiä tai kaasumaisia polttoaineita, jotka eivät ole biopolttoaineita tai biokaasua, joiden energiasisältö on peräisin muista uusiutuvista energialähteistä kuin biomassasta.

6 §. Kasvihuonekaasupäästövähennys. Pykälään lisättäisiin uusi neljäs momentti, jossa säädettäisiin kasvihuonekaasupäästöjen vähennyksiä koskevista kriteereistä muuta kuin biologista alkuperää oleville uusiutuville nestemäisille ja kaasumaisille liikenteen polttoaineille RED II:n 25 artiklan 2 kohdan 1 alakohdan mukaisesti.

RED II:n 28 artiklan 5 kohdan mukaan komissio antaa viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2021 35 artiklan mukaisesti delegoituja säädöksiä, joilla muun muassa täydennetään RED II -direktiiviä tarkentamalla muuta kuin biologista alkuperää olevista uusiutuvista nestemäisistä ja kaa-

sumaisista liikenteen polttoaineista ja kierrätetyistä hiilipitoisista polttoaineista aiheutuvien kasvihuonekaasupäästöjen vähennysten arviointimenetelmät, joilla varmistetaan, ettei sellaisesta hiilidioksidista anneta päästöjen välttämisen hyvityksiä, jonka talteenotosta on jo saatu päästöhvitystä muiden säännösten nojalla. Kyseisten säädösten antamisen jälkeen olisi arvioitava mahdolliset tarpeet säädösmuutoksille.

31 §. Kestävyysskriteeriselvitys. Pykälään lisättäisiin uusi neljäs momentti, jossa säädettäisiin RED II:n 30 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan mukaisesti Energiavirastolle velvoite julkaista verkkosivuillaan vuosittain tiedot kunkin jakeluväytiläin alaisen jakelijan biopolttoaineiden, bionesteiden ja biomassapolttoaineiden maantieteellisestä alkuperästä ja raaka-aineesta kestävyyskriteeriselvityksissä saatuihin tietoihin perustuen.

7.3 Laki biopolttoöljyn käytön edistämisestä annetun lain 5 §:n muuttamisesta

5 §. Biopolttoöljyn kulutukseen toimittaminen. Pykälän 2 momentin lakiviittaus muutettaisiin vastaamaan kestävyyslain uutta 1 tammikuuta 2021 voimaan tullutta lain nimikettä.

Pykälän 3 momenttia muutettaisiin siten, että sillä pantaisiin täytäntöön RED II:n 26 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukainen ravinto- ja rehukasveista tuotettujen biopolttoaineiden ja bionesteiden sekä liikenteessä kulutettujen biomassapolttoaineiden enimmäisosuutta koskeva säännös.

Pykälään lisättäisiin uusi neljäs momentti, jossa säädettäisiin RED II:n 26 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaisesti sellaisten ravinto- ja rehukasveista tuotetun bionesteiden, joihin liittyy suuria epäsuoran maankäytön muutoksen riskejä, enimmäisosuudesta biopolttoöljyn jakeluväytilästä. Enimmäisosuus sidottaisiin kyseisten polttoaineiden osuuksiin vuoden 2019 kevyen polttoöljyn ja biopolttoöljyn energiasisällön kokonaisuudesta. Tällä hetkellä ainoastaan palmuöljy on määritetty korkean ILUC-riskin polttoaineeksi. Rajoitusta ei kuitenkaan sovellettaisi, jos kyseinen bioneste olisi sertifioitu bionesteena, josta todennäköisesti ei aiheudu epäsuoria maankäytön muutoksia. Jakelija voisi käyttää komission RED II:n 30 artiklan 4 kohdan toisen alakohdan mukaisesti hyväksymiä vapaaehtoisia järjestelmiä vähäisen ILUC-riskin bionesteiden sertifiointiin.

7.4 Laki Energiavirastosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

1 §. Tehtävät. Pykälän 2 momentin 15 kohdan lakiviittaus muutettaisiin vastaamaan kestävyyslain uutta jo voimaan tullutta nimikettä ja 16 kohdan jakeluväytiläin nimike vastaamaan uutta ehdotettua lain nimikettä.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Ehdotetuissa laeissa ei säädetä uusista asetuksenantovaltuuksista. Esityksellä ei myöskään muuteta voimassa olevia valtuuksia antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä.

Tällä hetkellä ei ole suunniteltu annettavan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 30 päivänä kesäkuuta 2021. RED II:n 36 artiklan 1 kohdan mukaan RED II:n muutosten kansallinen täytäntöönpano tulee tehdä viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2021.

Ehdotetun jakeluelvoitelain muuttamista koskevan lain siirtymäsäännöksillä tarkennetaan aikataulua uusien jakelijoiden sekä uusien polttoaineiden jakeluelvoitejärjestelmään sisällyttämisen osalta.

Koska biokaasua ei voisi sisällyttää jakeluelvoitteen piiriin ennen kuin se on säädetty veronalaiseksi polttoaineeksi, säädettäisiin siirtymäsäännöksen 2 momentissa kaasumaisten polttoaineiden jakelijoita koskevien säännöksiä voimaantulosta erikseen. Ehdotetun lain 3 §:n 3 ja 4 momentti tulisivat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2022. Lain 3 §:n 4 momentissa tarkoitettujen jakelijat voisivat kuitenkin tehdä jakeluelvoitteen alaisuuteen vahvistamista koskevan pyynnön Energiavirastolle 3 a §:ssä säädetyn mukaisesti jo kalenterivuoden 2022 osalta.

Siirtymäsäännöksen 3 momentissa säädettäisiin biokaasun jakeluelvoitejärjestelmään sisällyttämisen aikataulusta. Edellä todetusta biokaasun verottomuudesta johtuen lakia sovellettaisiin kulutukseen toimitetun biokaasun osalta vasta 1 päivästä tammikuuta 2022. Käytännössä siten jakelijat voisivat täyttää velvoitteitaan biokaasulla vasta vuoden 2022 alusta alkaen. Myös biokaasuun liittyvät ilmoittamis- sekä kirjanpitovelvoitteet alkaisivat kyseisestä ajankohdasta.

Siirtymäsäännöksen 4 momentissa säädettäisiin vastaavasti RFNBO-polttoaineiden jakeluelvoitejärjestelmään sisällyttämisen aikataulusta. RFNBO-polttoaineet on mahdollista sisällyttää jakeluelvoitejärjestelmään vasta sen jälkeen, kun pystyttäisiin osoittamaan niiden täyttävän kasvihuonekaasupäästöjen vähennyskriteerit sekä uusiutuvaa sähköä koskevat vaatimukset komission delegoiduissa säädöksissä asettamien menetelmien mukaisesti. Kyseiset delegoidut säädökset sisältyvät RED II:n 27 artiklan 3 kohdan seitsemännen alakohdan ja 28 artiklan 5 kohdan delegoitujen säädösten antovaltuuksiin, joiden nojalla komission on annettava kyseiset säädökset viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2021. Ehdotettua lakia sovellettaisiin siten kulutukseen toimitettaviin muuta kuin biologista alkuperää oleviin uusiutuviin nestemäisiin ja kaasumaisiin liikenteen polttoaineisiin vasta 1 päivästä tammikuuta 2023. Käytännössä jakelijat voisivat täyttää velvoitteitaan RFNBO-polttoaineilla vasta vuoden 2023 alusta alkaen. Myös RFNBO-polttoaineisiin liittyvät ilmoittamis- ja kirjanpitovelvoitteet alkaisivat kyseisestä ajankohdasta.

Lisäksi siirtymäsäännöksissä tarkennettaisiin RED II:n 28 artiklan 2 kohtaan perustuvan velvoitteen soveltamisen aloittamisajankohtaa. Lain 7 §:n 5 momentissa säädettyä jakelijan velvoitetta kirjata mainitussa momentissa tarkoitettuja tietoja komission tietokantaan sovellettaisiin vasta kyseisen tietokannan käyttöönotosta. Hallituksen esityksen antamisen ajankohtana ei ole selvillä kyseisen tietokannan tarkkaa käyttöönottoaikataulua.

10 Toimeenpano ja seuranta

10.1 Toimeenpano

Ehdotettujen lakimuutoksien tehokas toimeenpano edellyttää, että sekä sääntelyn kohteet että toimeenpaneaviranomainen ehtivät valmistautumaan sääntelyn muutoksiin riittävästi. Energiaviraston ohjeistuksella ja tiedottamisella turvataan onnistunut toimeenpano.

Esityksen tosiasiallisia toimeenpanon vaikutuksia on arvioitu tarkemmin jaksossa 4.4. *Pääasialliset vaikutukset.*

10.2 Seuranta

Lakiehdotusten toimeenpanon vaikutuksia seurataan työ- ja elinkeinoministeriössä.

Energiavirasto seuraa jakeluvolvoitteiden täyttämistä jakelijoiden vuosittain toimittaman ilmoituksen sekä muun valvonnan kautta.

RED II:n toimeenpanoa seurataan myös EU-tasolla. Komission tehtävänä on ottaa käyttöön unionin tietokanta, joka mahdollistaa sellaisten nestemäisten ja kaasumaisten liikenteen polttoaineiden jäljittämisen, jotka muun muassa otetaan huomioon liikenteen uusiutuvan energian osuuden laskennassa tai uusiutuvan energian kokonaistavoitteessa tai liikenteen velvoitteessa.

RED II:n 25 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa komissiolle on säädetty mahdollisuus tarkastella uudelleen liikenteen velvoitetta ja antaa viimeistään vuonna 2023 säädösehdotus osuuden nostamisesta, jos uusiutuvan energian tuotantokustannukset ovat edelleen alentuneet merkittävästi tai jos se on tarpeen unionin kansainvälisten hiilestä irtautumista koskevien sitoumusten noudattamiseksi taikka jos se on perusteltua unionin energiankulutuksen huomattavan vähenemisen vuoksi.

Lisäksi RED II:n 28 artiklan 7 kohdan ensimmäisen kohdan mukaisesti komissio arvioi 31 päivään joulukuuta 2025 mennessä hallintomalliasetuksen (EU) 2018/1999 nojalla joka toinen vuosi tehdyn edistymistä koskevan arvioinnin yhteydessä, vauhditetaanko RED II:n mukaisella liikenteen lisävelvoitteella tosiasiallisesti innovointia ja varmistetaanko sillä kasvihuonekaasupäästöjen vähennykset liikenteen alalla. Komissio tarkastelee arvioinnissa myös sitä, vältetäänkö RED II:n 28 artiklan soveltamisella tehokkaasti uusiutuvan energian laskeminen kahteen kertaan. Komissio tekee tarvittaessa ehdotuksen säädetyn liikenteen lisävelvoitteen mukauttamiseksi.

Komissiolle on säädetty RED II –direktiivissä myös useita delegoitujen säädösten antovaltuuksia, joiden nojalla annetaan direktiiviä tarkentavaa ja täydentävää sääntelyä. Komission delegoiduilla säädöksillä säädetään muun muassa RFNBO-polttoaineista aiheutuvien kasvihuonekaasupäästöjen vähennysten arviointimenetelmistä sekä uusiutuvaa sähköä koskevista vaatimuksista ja voidaan säätää liitteessä IX olevissa A ja B osassa esitetyn raaka-aineiden luettelon muuttamisesta raaka-aineiden lisäämiseksi luetteloon. Komission delegoidut säädökset voivat edellyttää, että kansallista sääntelyä joudutaan tarkistamaan tai täydentämään lakiehdotusten voimaantulon jälkeen.

11 Suhde muihin esityksiin

Eduskunnan käsittelyssä ei ole muita esityksiä, jotka voivat olla riippuvaisia tästä esityksestä tai päinvastoin.

12 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Omaisuu den suoja ja elinkeinovapaus

Perustuslain omaisuuden suojaa koskevan 15 §:n 1 momentin mukaan jokaisen omaisuus on turvattu. Elinkeinovapautta koskevan 18 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla.

Esitykseen sisältyvällä lailla jakeluvolvoitelain muuttamisesta säädettäisiin voimassa olevan kansallisen jakeluvolvoitejärjestelmän soveltamisalan laajentamisesta uusiin polttoaineisiin: biokaasuun ja muuta kuin biologista alkuperää oleviin uusiutuviin nestemäisiin ja kaasumaisiin liikenteen polttoaineisiin. Samalla lain soveltamisalaan kuuluvien jakelijoiden piiriä laajennettaisiin siten, että laissa säädettäisiin lain soveltamisalaan kuulumisesta erikseen nestemäisten ja kaasumaisten polttoaineiden jakelijoiden osalta. Lain soveltamisalan määrittäminen

tehtäisiin edelleen jakelijan kalenterivuoden aikana kulutukseen toimittamien liikenteen polttoaineiden määrän perusteella, mutta lisäksi säädettäisiin soveltamisrajan alle jääville jakelijoille mahdollisuus vapaaehtoisesti hakeutua jakeluvelvoitteen alaisuuteen. Lisäksi esityksellä rajoitettaisiin ravinto- ja rehupohjaisten biopolttoaineiden, biokaasun ja bionesteiden sekä korkean ILUC-riskin biopolttoaineiden ja biokaasun osuutta kulutukseen toimitetuista polttoaineista. Esityksessä myös rajoitettaisiin direktiivin liitteen IX B-osan raaka-aineista valmistettujen biopolttoaineiden ja biokaasun osuutta 1,7 prosenttiin. Polttoaineiden jakelijoille tulisi siis niiden elinkeinotoimintaan vaikuttavia uusia velvoitteita, minkä vuoksi esitystä arvioidaan omaisuuden suojan ja elinkeinovapauden kannalta.

Omaisuudensuojaan puuttumiselta on perustuslakivaliokunnan käytännössä edellytetty muun ohella yhteiskunnallisesti hyväksyttävää perustetta ja suhteellisuusperiaatteen mukaisuutta (esim. PeVL 17/2014 vp, PeVL 65/2010 vp). Perustuslakivaliokunnan mukaan lainsäätäjän liikkumavara omaisuudensuojan näkökulmasta on lähtökohtaisesti suurempi tilanteessa, jossa omaisuudensuojaa rajoittava sääntely kohdistuu pörssiyhtiöihin tai muihin varallisuusmassaltaan huomattaviin oikeushenkilöihin verrattuna tilanteeseen, jossa tällaisen sääntelyn vaikutukset muodostuvat hyvin välittömiksi oikeushenkilön taustalla olevien luonnollisten henkilöiden asemalle (esim. PeVL 55/2018 vp).

Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä on useasti todettu, että yritykset ja muut elinkeinon harjoittajat eivät voi perustellusti odottaa elinkeinotoimintaansa sääntelevän lainsäädännön pysyvän muuttumattomana (esim. PeVL 55/2018 vp, PeVL 32/2010 vp). Perustuslakivaliokunta onkin katsonut, ettei erilaisia odotusoikeuksia, jotka eivät ole vielä konkretisoituneet, voida pitää perustuslain omaisuudensuojasäännöksen näkökulmasta turvattuna omaisuutena (PeVL 63/2018 vp).

Lakiehdotusten seurauksena jakelijoille tulisi uusia velvoitteita liittyen muun muassa ravinto- ja rehuksveista tuotettujen biopolttoaineiden ja biokaasun enimmäisosuuteen sekä korkean ILUC-riskin polttoaineiden enimmäisosuuteen jakeluvelvoitteesta. Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön valossa omaisuudensuojan piiriin ei voida katsoa kuuluvan sellaisia odotuksia, että jakeluvelvoite pysyisi muuttumattomana. Ehdotetuilla muutoksilla toimeenpantava RED II:n jäsenvaltioille asettamia tavoitteita ja velvoitteita, jotka Suomen on toimeenpantava. Jakeluvelvoitetta koskevan sääntelyn muuttaminen RED II –direktiivin mukaiseksi on ollut jo pitkään toimijoiden tiedossa ja siten ne ovat voineet varautua ehdotettuihin muutoksiin. Jakelijoille tulee lakiehdotuksen myötä myös lisää vaihtoehtoja jakeluvelvoitteensa täyttämiseen, kun esimerkiksi biokaasu liitetään soveltamisalaan.

Jakeluvelvoitelain uusilla velvoitteilla ja rajoitteilla varmistetaan, että saavutetaan RED II:n liikennettä koskevat vaatimukset. RED II:n liikenteen uusiutuvaa energiaa koskevan sääntelyn voi katsoa lisäksi sopivan hyvin yhteen perustuslain 20 §:n vastuuta ympäristöstä koskevan perusoikeuden kanssa, jota on punnittava suhteessa elinkeinovapautteen ja omaisuudensuojaan.

Edellä mainituilla perusteilla ehdotettuja säädöksiä, voidaan pitää perustuslain 15 §:n 1 momentin omaisuuden suojan yleislausekkeen ja elinkeinovapautta turvaavan perustuslain 18 §:n kanssa kannalta hyväksyttävänä ja lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Yhdenvertaisuus

Perustuslain 6 §:n 1 momentin mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Pykälän 2 momentin mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden

tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Säännöksessä lueteltuja erotteluperusteita voidaan perustuslakeja koskevan hallituksen esityksen (HE 309/1993 vp) yksityiskohtaisten perustelujen mukaan pitää syrjintäkiellon ydinalueena. Luetteloa ei ole kuitenkaan tarkoitettu tyhjentäväksi, vaan eri asemaan asettaminen on kielletty myös muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen lausuntokäytännön mukaan perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuussäännös koskee lähtökohtaisesti vain ihmisiä. Yhdenvertaisuusperiaatteella voi kuitenkin olla merkitystä myös oikeushenkilöitä koskevan sääntelyn arvioinnissa etenkin silloin, kun sääntely voi vaikuttaa välillisesti luonnollisten henkilöiden oikeusasemaan. Näkökulman merkitys on sitä vähäisempää, mitä etäisempi tämä yhteys on. (esim. PeVL 11/2012 vp, PeVL 37/2010 vp, PeVL 13/2020 vp)

Jakeluvelvoitelain muuttamista koskevan lakiehdotuksen mukaan pakollinen jakeluvelvoite rajattaisiin pois pieniltä toimijoilta. Nestemäisten polttoaineiden osalta pakollinen jakeluvelvoite soveltuisi vain toimijoihin, jotka jakelevat yli miljoona litraa nestemäisiä polttoaineita kalenterivuodessa, kuten säädetään jo nykyisessä laissa. Lakiehdotuksella asetettaisiin vastaavanlainen soveltamisraja kaasumaisten polttoaineiden jakelijoille. Kaasumaisten polttoaineiden osalta vastaava raja olisi 9 gigawattituntia. Se vastaa energiamääränä miljoonan litran rajaa nestemäisissä polttoaineissa. Siten kaasumaisten ja nestemäisten polttoaineiden jakelijat on saatettu lakiehdotuksessa keskenään samalle viivalle, mitä voi pitää yhdenvertaisuussäännöksen mukaisena.

Jakeluvelvoitteen soveltamisrajaa voidaan perustella sillä, että jakeluvelvoitteesta tulee sekä toimijoille että viranomaisille hallinnollisia kustannuksia. Ei olisi tarkoituksenmukaista ulottaa jakeluvelvoitetta pieniin toimijoihin, kun otetaan huomioon velvoitteesta yrityksille aiheutuvat kustannukset suhteessa toimitettuun polttoainemäärään sekä viranomaisille toiminnan valvonasta aiheutuvat hallinnolliset kustannukset.

Lisäksi jakeluvelvoitelain muuttamista koskevan lakiehdotuksen mukaan jakelijat voisivat vapaaehtoisesti hakeutua jakeluvelvoitteen piiriin, mikäli niiden kalenterivuonna toimittamien polttoaineiden määrä jäisi alle pakollisen jakeluvelvoitteen soveltamisrajan. Nestemäisten polttoaineiden jakelijat voisivat hakeutua jakeluvelvoitteen piiriin vapaaehtoisesti, jos ne jakelevat vähintään 100 000 litraa mutta korkeintaan miljoona litraa nestemäisiä polttoaineita. Kaasumaisten polttoaineiden jakelijoiden osalta rajat olisivat vähintään 1 gigawattituntia mutta enintään 9 gigawattituntia.

Tämän vapaaehtoisen mahdollisuuden hakeutua jakeluvelvoitteen piiriin voidaan katsoa edistävän myös kaasumaisten ja nestemäisten polttoaineiden jakelijoiden välistä yhdenvertaisuutta. Nykyisin kaasumaisten polttoaineiden jakelijoista suuri osa jää alle 9 gigawattitunnin minimirajan. Näille pienille toimijoille voisi olla jakeluvelvollisuudesta kuitenkin eri tavalla hyötyä kuin nestemäisten polttoaineiden jakelijoilla, koska biokaasun tuottajat usein jakelevat itse tuottamansa kaasun. Hakeutumalla vapaaehtoisesti jakeluvelvollisuuden piiriin ne voisivat esimerkiksi hyötyä jakeluvelvoitteen ylittävästä biokaasun määrästä täyttämällä sillä toisen jakelijan velvoitetta. Lakiehdotuksen mukaisen vapaaehtoisen jakeluvelvoitteen avulla myös suurella joukolla soveltamisrajan alle jääviä biokaasun jakelijoita olisi mahdollisuus saada jakeluvelvollisuudesta koituvat hyödyt osakseen.

Ponsi

Koska RED II -direktiivissä on säännöksiä, jotka ehdotetaan pantaviksi täytäntöön lailla, annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain (446/2007) nime, 1—3 §, 5 §, 5 a §:n 1 momentti, 5 b §, 6 §, 7 §, 8 §:n 1 momentti, 10 § ja 11 §,

sellaisina kun niistä ovat 1 § osaksi laissa 1420/2010, 2 § osaksi laeissa 1420/2010, 394/2013 ja 387/2017, 5 § laeissa 394/2013, 387/2017 ja 419/2019, 5 a §:n 1 momentti laissa 387/2017, 5 b § laissa 419/2019, 6 § laissa 802/2020, 7 § osaksi laeissa 387/2017 ja 802/2020, 10 § laeissa 1420/2010, 419/2019 ja 802/2020 sekä 11 § laeissa 419/2019 ja 802/2020, sekä

lisätään lakiin uusi 3 a §, seuraavasti:

Laki uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on edistää uusiutuvien polttoaineiden käyttöä moottoribensiinin, dieselöljyn ja maakaasun korvaamiseksi liikenteessä.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *biopolttoaineella* biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain (393/2013) 4 §:n 5 kohdassa tarkoitettua biopolttoainetta;

2) *biokaasulla* biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain 4 §:n 8 kohdassa tarkoitettua biokaasua;

3) *muuta kuin biologista alkuperää olevilla uusiutuvilla nestemäisillä ja kaasumaisilla liikenteen polttoaineilla* biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain 4 §:n 16 kohdassa tarkoitettua muuta kuin biologista alkuperää olevaa uusiutuvaa nestemäistä tai kaasumaista liikenteen polttoainetta;

4) *uusiutuvilla polttoaineilla* biopolttoaineita, biokaasua ja muuta kuin biologista alkuperää olevia uusiutuvia nestemäisiä ja kaasumaisia liikenteen polttoaineita;

5) *moottoribensiinillä* nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetussa laissa (1472/1994) tarkoitettuja tullitariffin nimikkeeseen 2710 kuuluvia haihtuvia kivennäisöljyjä, jotka on tarkoitettu ottomoottorilla varustettujen moottorikäyttöisten ajoneuvojen polttoaineksi;

6) *dieselöljyllä* nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetussa laissa tarkoitettuja tullitariffin nimikkeeseen 2710 kuuluvia dieselöljyjä, jotka on tarkoitettu dieselmoottorilla varustettujen moottorikäyttöisten ajoneuvojen polttoaineeksi;

7) *maakaasulla* sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetussa laissa (1260/1996) tarkoitettuja tullitariffin nimikkeeseen 2711 21 00 kuuluvaa kaasumaista ja tullitariffin nimikkeeseen 2711 11 00 kuuluvaa nesteytettyä maakaasua;

8) *nestemäisten polttoaineiden jakelijalla* nestemäisten liikennepolttoaineiden jakelijaa, joka on valmisteverotuslain (182/2010) 12 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdan mukaisesti verovelvollinen;

9) *kaasumaisen polttoaineiden jakelijalla* kaasumaisten liikennepolttoaineiden jakelijaa, joka luovuttaa kulutukseen kaasun tankkauspisteen kautta kaasumaisia liikennepolttoaineita;

10) *jakelijalla* nestemäisten tai kaasumaisten polttoaineiden jakelijaa;

11) *kulutukseen toimittamisella* nestemäisten liikennepolttoaineiden tapauksessa valmisteverotuslain 8 §:n 1 kohdassa tarkoitettua kulutukseen luovuttamista ja kaasumaisten liikennepolttoaineiden tapauksessa kulutukseen luovuttamista tankkauspisteen kautta;

12) *jätteellä* biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain 4 §:n 1 kohdassa tarkoitettua jätettä;

13) *tähteellä* biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain 4 §:n 3 kohdassa tarkoitettua tähdettä;

14) *ravinto- ja rehukasveilla* paljon tärkkelystä sisältäviä viljelykasveja sekä sokeri- tai öljykasveja, joita tuotetaan maatalousmaalla pääviljelykasvina, pois lukien tähteet, jätteet ja lignoselluloosa sekä väliaikainen kasvusto edellyttäen, että tällaisen väliaikaisen kasvuston käyttö ei lisää viljelymaan tarvetta;

15) *energiasisällöllä* polttoaineen alemmaa lämpöarvoa, jota määritettäessä polttoaine katsotaan toimitetuksi 15 celsiusasteen lämpötilassa; polttoaineiden lämpöarvot ilmoitettuina megajouleina litralta (MJ/l) tai kilogrammalta (MJ/kg) ovat:

a) moottoribensiini 32 MJ/l;

b) dieselöljy 36 MJ/l;

c) biobensiini 32 MJ/l;

d) bioetanoli 21 MJ/l;

e) biodiesel (FAME) 33 MJ/l;

f) synteettinen biodiesel (BTL) ja vastaava 34 MJ/l;

g) bio-ETBE 27 MJ/l, josta biopoltto-aineosuudeksi katsotaan 37 prosenttia;

h) bio-MTBE 26 MJ/l, josta biopoltto-aineosuudeksi katsotaan 22 prosenttia;

i) bio-TAEE 29 MJ/l, josta biopoltto-aineosuudeksi katsotaan 29 prosenttia;

j) bio-TAME 28 MJ/l, josta biopoltto-aineosuudeksi katsotaan 18 prosenttia;

k) biometanoli 16 MJ/l;

l) biokaasu 50 MJ/kg;

m) bionestekaasu 46 MJ/kg.

Milloin kulutukseen toimitetaan uusiutuvaa polttoainetta, jolle ei edellä ole ilmoitettu alemmaa lämpöarvoa, on jakelijan ilmoitettava 7 §:ssä tarkoitettua ilmoituksensa yhteydessä kulutukseen toimitettua uusiutuvan polttoaineen lämpöarvo sekä standardi, jonka mukaisesti lämpöarvo on määritetty.

3 §

Jakeluvelvoite ja lain soveltamisala

Nestemäisten polttoaineiden jakelijoiden, joiden kalenterivuoden aikana kulutukseen toimitettujen moottoribensiinin, dieselöljyn, biopolttoaineiden ja muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien nestemäisten liikenteen polttoaineiden määrä on yli miljoona litraa, on toimitettava kulutukseen uusiutuvia polttoaineita siten kuin jäljempänä säädetään.

Lakia sovelletaan myös nestemäisten polttoaineiden jakelijaan, jonka kalenterivuoden aikana kulutukseen toimittamien edellä 1 momentissa mainittujen polttoaineiden määrä on vähintään 100 000 litraa mutta enintään miljoona litraa, jos:

- 1) jakelija tekee 3 b §:ssä tarkoitetun vahvistuspyynnön; ja
- 2) Energiavirasto vahvistaa jakelijan sisällyttämisen jakeluvelvoitteen alaisuuteen.

Kaasumaisten polttoaineiden jakelijoiden, joiden kalenterivuoden aikana kulutukseen toimitettujen maakaasun, biokaasun ja muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien kaasumaisten liikenteen polttoaineiden määrä on yli 9 gigawattituntia, on toimitettava kulutukseen uusiutuvia polttoaineita siten kuin jäljempänä säädetään.

Lakia sovelletaan myös kaasumaisten polttoaineiden jakelijaan, jonka kalenterivuoden aikana kulutukseen toimittamien edellä 3 momentissa mainittujen polttoaineiden määrä on vähintään 1 gigawattituntia mutta enintään 9 gigawattituntia, jos:

- 1) jakelija tekee 3 b §:ssä tarkoitetun vahvistuspyynnön; ja
- 2) Energiavirasto vahvistaa jakelijan sisällyttämisen jakeluvelvoitteen alaisuuteen.

Lakia ei sovelleta huoltovarmuuden turvaamisesta annetussa laissa (1390/1992) tarkoitettuun valtion varmuusvarastoon.

3 a §

Vahvistuspyyntö ja vahvistaminen

Edellä 3 §:n 2 tai 4 momentissa tarkoitetun jakelijan on tehtävä jakeluvelvoitteen alaisuuteen vahvistamista varten pyyntö Energiavirastolle.

Vahvistuspyyntö on tehtävä viimeistään kolme kuukautta ennen sen vuoden alkua, jona jakelija haluaisi liittyä jakeluvelvoitteen alaisuuteen.

Vahvistuspyynnössä on esitettävä viranomaisharkinnan kannalta tarpeelliset tiedot jakelijasta, arvio kulutukseen toimitettavan polttoaineen määrästä sekä kuvaus siitä, miten uusiutuvien polttoaineiden kestävyys osoitetaan.

Energiavirasto vahvistaa jakelijan sisällyttämisen jakeluvelvoitteen alaisuuteen, jos vahvistuspyynnössä on osoitettu, että tässä laissa säädetty edellytykset täyttyvät ja että vahvistamiselle ei ole tässä laissa säädettyä estettä. Vahvistuspäätös on voimassa toistaiseksi.

Energiavirasto voi peruuttaa vahvistuspäätöksen, jos:

- 1) vahvistuspyynnössä tai sen liitteessä on annettu virheellisiä tai puutteellisia tietoja, jotka ovat olennaisesti vaikuttaneet päätökseen tai muutoin siihen liittyvään harkintaan; taikka
- 2) jakelija ei enää täytä 3 §:n 2 tai 4 §:ssä säädettyjä edellytyksiä.

Energiaviraston on päätettävä, että vahvistuspäätös peruutetaan, jos 3 §:n 2 tai 4 momentissa tarkoitettu jakelija tekee asiaa koskevan hakemuksen. Vahvistuspäätöksen peruuttaminen tulee kuitenkin voimaan aikaisintaan hakemuksen jättämisaikankohdasta seuraavana kalenterivuonna.

5 §

Uusiutuvien polttoaineiden kulutukseen toimittaminen

Jakelija on velvollinen toimittamaan uusiutuvia polttoaineita kulutukseen. Uusiutuvien polttoaineiden energiasisällön osuus jakelijan kulutukseen toimittamien moottoribensiinin, diesel-

öljyn, maakaasun, biopolttoaineiden, biokaasun ja muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien nestemäisten ja kaasumaisten liikenteen polttoaineiden energiasisällön kokonaismäärästä (jakeluelvoite) tulee olla vähintään:

- 1) 20,0 prosenttia vuonna 2020;
- 2) 18,0 prosenttia vuonna 2021;
- 3) 19,5 prosenttia vuonna 2022;
- 4) 21,0 prosenttia vuonna 2023;
- 5) 22,5 prosenttia vuonna 2024;
- 6) 24,0 prosenttia vuonna 2025;
- 7) 25,5 prosenttia vuonna 2026;
- 8) 27,0 prosenttia vuonna 2027;
- 9) 28,5 prosenttia vuonna 2028;
- 10) 30,0 prosenttia vuonna 2029 ja sen jälkeen.

Biopolttoaineen energiasisällön lasketaan täyttävän jakeluelvoitetta vuonna 2020 kaksinkertaisena, jos se on valmistettu liitteessä tarkoitettua raaka-aineesta.

Jakelijan on osoitettava biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain mukaisesti, että 1 momentissa tarkoitettujen biopolttoaineiden, biokaasun ja muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien nestemäisten ja kaasumaisten liikenteen polttoaineiden täyttävät mainitussa laissa säädetyt kestävyyskriteerit. Mitä mainitussa laissa taikka sen nojalla säädetään tai määrätään 2 momentissa tarkoitetuista raaka-aineista, noudatetaan sovellettaessa 2 momenttia.

Jakeluelvoitteesta on täytettävä liitteen A osassa tarkoitetuista raaka-aineista tuotetuilla tai valmistetuilla biopolttoaineilla tai biokaasulla taikka muuta kuin biologista alkuperää olevilla uusiutuvilla nestemäisillä ja kaasumaisilla liikenteen polttoaineilla (lisäelvoite):

- 1) 2,0 prosenttiyksikköä vuosina 2021–2023;
- 2) 4,0 prosenttiyksikköä vuosina 2024 ja 2025;
- 3) 6,0 prosenttiyksikköä vuosina 2026 ja 2027;
- 4) 8,0 prosenttiyksikköä vuonna 2028;
- 5) 9,0 prosenttiyksikköä vuonna 2029;
- 6) 10,0 prosenttiyksikköä vuonna 2030 ja sen jälkeen.

Liitteen A osassa tarkoitetuista raaka-aineista tuotettujen tai valmistettujen biopolttoaineiden ja biokaasun osuus tulee olla kuitenkin vähintään:

- 1) 0,2 prosenttiyksikköä vuosina 2022–2024;
- 2) 1,0 prosenttiyksikköä vuosina 2025–2029;
- 3) 3,5 prosenttiyksikköä vuonna 2030 ja sen jälkeen.

Edellä 5 momentissa säädetyn vähimmäisosuuden täyttämistä ei kuitenkaan edellytetä jakelijalta, joka toimittaa kulutukseen ainoastaan muuta kuin biologista alkuperää olevia uusiutuvia nestemäisiä ja kaasumaisia liikenteen polttoaineita.

Ravinto- ja rehukasveista tuotettujen biopolttoaineiden ja biokaasun osuus saa olla enintään yhden prosenttiyksikön suurempi kuin niiden osuus oli kulutukseen toimitetuista liikennepolttoaineista vuonna 2020, kuitenkin enintään 7 prosenttiyksikköä jakeluelvoitteesta. Energiavirasto vahvistaa ravinto- ja rehukasveista tuotettujen biopolttoaineiden ja biokaasun enimmäisosuuden määrän viimeistään 30 kesäkuuta 2021. Rajoitusta ei kuitenkaan sovelleta, jos kyse on liitteessä mainitusta raaka-aineesta.

Sellaisten ravinto- ja rehukasveista tuotettujen biopolttoaineiden ja biokaasun, joihin liittyy suuria epäsuoran maankäytön muutoksen riskejä, osuus jakeluelvoitteesta ei saa ylittää tällaisten polttoaineiden osuutta vuoden 2019 liikenteen polttoaineiden energiasisällön kokonaismäärästä. Rajoitusta ei kuitenkaan sovelleta, jos kyseinen biopolttoaine tai biokaasu on sertifioitu biopolttoaineena tai biokaasuna, josta todennäköisesti ei aiheudu epäsuoria maankäytön muutoksia.

Jakeluelvoitteesta saa enintään 1,7 prosenttiyksikköä täyttää liitteen B osassa tarkoitetuista raaka-aineista tuotetuilla tai valmistetuilla biopolttoaineilla ja biokaasulla.

5 a §

Ennakkotieto

Energiavirasto voi hakemuksesta päättää antaa ennakkotiedon siitä, onko kyseessä 5 §:ssä tarkoitettu raaka-aine. Hakemuksen voi tehdä jakelija, joka täyttää tai aikoo täyttää jakeluvelvoitettaan kyseisistä raaka-aineista tuotetuilla tai valmistetuilla biopolttoaineilla tai biokaasulla, tai biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain 4 §:n 13 kohdassa tarkoitettu toiminnanharjoittaja, joka käyttää tai aikoo käyttää kyseisiä raaka-aineita biopolttoaineiden tai biokaasun tuotannossa tai valmistuksessa.

5 b §

Jakeluvelvoitteen ylittäminen

Jos jakelija on kalenterivuonna toimittanut kulutukseen enemmän uusiutuvia polttoaineita kuin 5 §:n 1 momentissa säädetään, jakelija saa ottaa ylimenevän osuuden huomioon seuraavan kalenterivuoden jakeluvelvoitetta laskettaessa ja biopolttoöljyn käytön edistämisestä annetun lain (418/2019) mukaista samaa kalenterivuotta koskevaa jakeluvelvoitetta laskettaessa. Siirtyvä määrä voi kuitenkin olla enintään 30 prosenttia sen kalenterivuoden jakeluvelvoitetta vastaavasta energiamäärästä, jolloin ylitys tapahtui, ja siirtyvällä määrällä voidaan täyttää enintään 30 prosenttia biopolttoöljyn käytön edistämisestä annetun lain mukaisesta jakeluvelvoitteesta.

Jos jakelija on kalenterivuonna toimittanut kulutukseen enemmän biopolttoaineita, biokaasua ja muuta kuin biologista alkuperää olevia uusiutuvia nestemäisiä ja kaasumaisia liikenteen polttoaineita kuin 5 §:n 4 momentissa säädetään, jakelija saa ottaa ylimenevän osuuden huomioon seuraavan kalenterivuoden lisävelvoitetta laskettaessa. Siirtyvä määrä voi kuitenkin olla enintään 30 prosenttia sen kalenterivuoden lisävelvoitetta vastaavasta energiamäärästä, jolloin ylitys tapahtui.

6 §

Jakelijoiden väliset sopimukset

Jakeluvelvoitteensa, lisävelvoitteensa tai vähimmäisosuusvelvoitteensa täyttämiseksi jakelija voi sopia velvoitteensa siirtämisestä osittain tai kokonaan toiselle jakelijalle. Jos sopimus riitautetaan tai jakeluvelvoitetta ei muusta sopimussuhteeseen liittyvästä syystä ole täytetty, vastaa kukin jakelija jakeluvelvoitteensa täyttämisestä ja tämän lain mukaisista seuraamuksista. Sopimuksesta on toimitettava jäljennös Energiavirastolle 7 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen yhteydessä.

7 §

Ilmoittamisvelvollisuus

Jakelijan on vuosittain ilmoitettava edellisen kalenterivuoden aikana kulutukseen toimittamansa moottoribensiinin, dieselöljyn, maakaasun, biopolttoaineiden, biokaasun ja muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien nestemäisten ja kaasumaisten liikenteen polttoaineiden määrä tuotteittain.

Jakelijan, joka 6 §:ssä tarkoitetun sopimuksen perusteella toimittaa kulutukseen biopolttoaineita, biokaasua tai muuta kuin biologista alkuperää olevia uusiutuvia nestemäisiä ja kaasumaisia liikenteen polttoaineita, on ilmoituksessaan eriteltävä sopimuksen mukaisesti kulutukseen toimittamansa biopolttoaineiden, biokaasun ja muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien nestemäisten ja kaasumaisten liikenteen polttoaineiden määrät.

Ilmoituksessa on lisäksi oltava tieto biopolttoaine- ja biokaasu-erien sekä muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien nestemäisten ja kaasumaisten liikenteen polttoaine-erien kestävyyskriteerien mukaisuuden osoittamisesta sekä 5 §:n 2, 4, 5 ja 6 momentissa tarkoitettujen biopolttoaineiden, biokaasun ja muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien nestemäisten ja kaasumaisten liikenteen polttoaineiden osuuksista.

Ilmoitus on toimitettava viimeistään ilmoituksessa tarkoitettua kalenterivuotta seuraavan maaliskuun aikana Energiavirastolle.

Jakelijan on viipymättä kirjattava komission tietokantaan tiedot:

- 1) uusiutuvien polttoaineiden liiketoimista;
- 2) polttoaineiden kestävyysominaisuuksista.

8 §

Kirjanpitovelvollisuus

Jakelijan on pidettävä sellaista kirjanpitoa, josta käy selville kulutukseen toimitetun moottoribensiinin, dieselöljyn, maakaasun sekä biopolttoaineiden, biokaasun ja muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien nestemäisten ja kaasumaisten liikenteen polttoaineiden määrät sekä biopolttoaineiden, biokaasun ja muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien nestemäisten ja kaasumaisten liikenteen polttoaineiden energiasisällöt ja muut tämän lain valvontaa varten tarvittavat tiedot.

10 §

Ylivoimainen este

Jos jakelija ei uusiutuvien polttoaineiden saatavuudessa tapahtuneiden poikkeuksellisten ja ennakoimattomien muutosten tai muun vastaavan ylivoimaiseksi esteeksi katsottavan syyn vuoksi kykene täyttämään jakeluvloitettaan, työ- ja elinkeinoministeriö voi jakelijan hakemuksesta alentaa 5 §:ssä säädettyä prosenttiosuutta tai poistaa jakeluvloitteen hakemuksessa tarkoitetun kalenterivuoden osalta.

Veloitteen alentamista tai poistamista koskeva hakemus on toimitettava työ- ja elinkeinoministeriölle 7 §:n 4 momentissa säädettyssä määräajassa ja jäljennös hakemuksesta on toimitettava Energiavirastolle 7 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen yhteydessä.

Jos jakelija ei 5 §:n 4 momentissa tarkoitettujen biopolttoaineiden, biokaasun ja muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien nestemäisten ja kaasumaisten liikenteen polttoaineiden saatavuudessa tapahtuneiden poikkeuksellisten ja ennakoimattomien muutosten tai muun vastaavan ylivoimaiseksi esteeksi katsottavan syyn vuoksi kykene täyttämään lisäveloitettaan, työ- ja elinkeinoministeriö voi jakelijan hakemuksesta alentaa 5 §:n 4 momentissa säädettyä prosenttiyksikköä tai poistaa lisäveloitteen hakemuksessa tarkoitetun kalenterivuoden osalta. Hakemukseen sovelletaan, mitä 2 momentissa säädetään veloitteen alentamista tai poistamista koskevasta hakemuksesta.

Jos jakelija ei 5 §:n 5 momentissa tarkoitettujen biopolttoaineiden ja biokaasun saatavuudessa tapahtuneiden poikkeuksellisten ja ennakoimattomien muutosten tai muun vastaavan ylivoimaiseksi esteeksi katsottavan syyn vuoksi kykene täyttämään 5 §:n 5 momentissa säädettyä vähimmäisosuusveloitetta, työ- ja elinkeinoministeriö voi jakelijan hakemuksesta alentaa 5 §:n

5 momentissa säädettyä prosenttiyksikköä tai poistaa vähimmäisosuusvelvoitteen hakemuksessa tarkoitetun kalenterivuoden osalta. Hakemukseen sovelletaan, mitä 2 momentissa säädetään velvoitteen alentamista tai poistamista koskevasta hakemuksesta.

11 §

Seuraamusmaksut

Jollei jakelija ole 5 §:n 1–3 momentissa säädetyn mukaisesti toimittanut uusiutuvia polttoaineita kulutukseen, Energiaviraston on määrättävä sille jakeluelvoitteen noudattamatta jättämisestä seuraamusmaksu, jonka suuruus on 0,04 euroa megajoulelta. Jollei jakelija ole 5 §:n 4 momentissa säädetyn mukaisesti toimittanut biopolttoaineita, biokaasua ja muuta kuin biologista alkuperää olevia uusiutuvia nestemäisiä ja kaasumaisia liikenteen polttoaineita kulutukseen, Energiaviraston on määrättävä sille lisävelvoitteen noudattamatta jättämisestä seuraamusmaksu, jonka suuruus on 0,03 euroa megajoulelta.

Seuraamusmaksua jakeluelvoitteen noudattamatta jättämisestä määrätään 5 §:n 1–3 momentin mukaisesti laskettavan uusiutuvien polttoaineiden kulutukseen toimittamista koskevan velvoitteen määrästä siltä osin kuin jakelija ei ole täyttänyt velvoitettaan 7 §:n 1 momentin mukaisesti antamansa ilmoituksen perusteella. Seuraamusmaksua lisävelvoitteen noudattamatta jättämisestä määrätään 5 §:n 4 momentin mukaisesti laskettavan biopolttoaineiden, biokaasun ja muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien nestemäisten ja kaasumaisten liikenteen polttoaineiden kulutukseen toimittamista koskevan velvoitteen määrästä siltä osin kuin jakelija ei ole täyttänyt velvoitettaan 7 §:n 1 momentin mukaisesti antamansa ilmoituksen perusteella.

Seuraamusmaksut on määrättävä sen kalenterivuoden aikana, jona 7 §:n 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus on annettu tai se olisi pitänyt antaa. Jos seuraamusmaksut ovat jääneet kokonaan tai osittain määräämättä sen johdosta, että jakelija on kokonaan tai osaksi laiminlyönyt ilmoittamisvelvollisuutensa tai antanut puutteellisen, erehdyttävän tai väärän ilmoituksen, Energiaviraston on määrättävä määräämättä jääneet seuraamusmaksut jakelijan maksettaviksi. Maksut on määrättävä edellä tarkoitettua kalenterivuotta seuraavien kolmen vuoden kuluessa.

Seuraamusmaksut määrätään 10 §:ssä tarkoitettua jakeluelvoitteen, lisävelvoitteen tai vähimmäisosuusvelvoitteen alentamista tai poistamista koskevasta hakemuksesta huolimatta. Seuraamusmaksut on palautettava siltä osin kuin jakeluelvoitetta, lisävelvoitetta tai vähimmäisosuusvelvoitetta alennetaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain 3 §:n 3 ja 4 momentti tulevat voimaan kuitenkin 1 päivänä tammikuuta 2022. Lain 3 §:n 4 momentissa tarkoitetut jakelijat voivat kuitenkin tehdä jakeluelvoitteen alaisuuteen vahvistamista koskevan pyynnön Energiavirastolle 3 a §:ssä säädetyn mukaisesti jo kalenterivuoden 2022 osalta.

Lisäksi tätä lakia sovelletaan kulutukseen toimitetun biokaasun osalta kuitenkin vasta 1 päivästä tammikuuta 2022.

Lisäksi tätä lakia sovelletaan kulutukseen toimitettujen muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien nestemäisten ja kaasumaisten liikenteen polttoaineiden osalta kuitenkin vasta 1 päivästä tammikuuta 2023.

Tämän lain 7 §:n 5 momentissa säädettyä jakelijan velvoitetta kirjata mainituksessa momentissa tarkoitettuja tietoja komission tietokantaan sovelletaan kuitenkin vasta kyseisen tietokannan käyttöönotosta.

2.

Laki

biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain (393/2013) 2 §:n 1 momentti ja 4 §:n 1 momentin 15 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 967/2020, ja

lisätään 4 §:n 1 momenttiin, sellaisena kun se on laissa 967/2020, uusi 16 kohta ja 6 §:ään, sellaisena kun se on laissa 967/2020, uusi 4 momentti ja 31 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 388/2017 ja 967/2020, uusi 4 momentti, seuraavasti:

2 §

Lain suhde muuhun lainsäädäntöön

Tätä lakia sovelletaan biopolttoaineisiin, bionesteisiin ja biomassapolttoaineisiin sen mukaan kuin uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetussa laissa (446/2007), jäljempänä *jakeluvelvoitelaki*, nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetussa laissa (1472/1994), päästökauppalaisissa (311/2011), lentoliikenteen päästökaupasta annetussa laissa (34/2010), eräiden polttoaineiden elinkaarenaikaisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä annetussa laissa (170/2018) ja biopolttoöljyn käytön edistämisestä annetussa laissa (418/2019) säädetään.

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

15) *hankinta-alueella* maantieteellisesti määriteltyä aluetta, josta on saatavilla luotettavaa ja riippumatonta tietoa ja jolla olosuhteet ovat riittävän yhdenmukaiset, jotta metsäbiomassan kestävyteen ja lainmukaisuuteen liittyvä riski voidaan arvioida;

16) *muuta kuin biologista alkuperää olevilla uusiutuvilla nestemäisillä ja kaasumaisilla liikenteen polttoaineilla* liikennealalla käytettäviä nestemäisiä tai kaasumaisia polttoaineita, joiden energiasisältö on peräisin muista uusiutuvista energialähteistä kuin biomassasta.

6 §

Kasvihuonekaasupäästövähennys

Muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien nestemäisten ja kaasumaisten liikenteen polttoaineiden elinkaaren aikaisten kasvihuonekaasupäästöjen on oltava vähintään 70 prosenttia pienemmät kuin korvaavan fossiilisen polttoaineen kasvihuonekaasupäästöt.

31 §

Kestävyyskriteeriselvitys

Energiaviraston on julkaistava verkkosivuillaan vuosittain tiedot kunkin jakeluelvoitelain alaisen jakelijan biopolttoaineiden, bionesteiden ja biokaasun maantieteellisestä alkuperästä ja raaka-aineesta kestävyyskriteeriselvityksissä saatuihin tietoihin perustuen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

biopolttoöljyn käytön edistämisestä annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan biopolttoöljyn käytön edistämisestä annetun lain (418/2019) 5 §:n 2 ja 3 momentti,
ja
lisätään 5 §:ään uusi 4 momentti, seuraavasti:

5 §

Biopolttoöljyn kulutukseen toimittaminen

Jakelijan on osoitettava biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain (393/2013) mukaisesti, että 1 momentissa tarkoitettujen biopolttoöljyjen täyttävät mainitussa laissa bionesteille säädetyt kestävyyskriteerit.

Ravinto- ja rehukasveista tuotettujen biopolttoöljyjen osuus saa olla enintään Energiaviraston uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain (446/2007), jäljempänä *jakeluelvoitelaki*, 5 §:n 7 momentin nojalla vahvistaman enimmäisosuuden verran jakeluelvoitteesta. Rajoitusta ei kuitenkaan sovelleta, jos kyse on jakeluelvoitelain liitteessä tarkoitettua raaka-aineesta. Jos jakelijalla on jakeluelvoite myös jakeluelvoitelain nojalla, enimmäisosuus saa kuitenkin olla yhteensä enintään Energiaviraston vahvistaman enimmäisosuuden verran jakeluelvoitelain 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua energiasisällön kokonaisuudesta.

Sellaisten ravinto- ja rehukasveista tuotettujen bionesteiden, joihin liittyy suuria epäsuoran maankäytön muutoksen riskejä, osuus jakeluelvoitteesta ei saa ylittää tällaisten polttoaineiden osuutta vuoden 2019 kevyen polttoöljyn ja biopolttoöljyn energiasisällön kokonaisuudesta. Rajoitusta ei kuitenkaan sovelleta, jos kyseinen bioneste on sertifioitu bionesteenä, josta todennäköisesti ei aiheudu epäsuoria maankäytön muutoksia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

Energiavirastosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Energiavirastosta annetun lain (870/2013) 1 §:n 2 momentin 15 ja 16 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 634/2020, seuraavasti:

1 §

Tehtävät

Energiavirasto hoitaa tehtävät, jotka sille on annettu:

15) biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetussa laissa (393/2013);
16) uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetussa laissa (446/2007);

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Sanna Marin

..ministeri Etunimi Sukunimi

1.

Laki

biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain (446/2007) nimi, 1—3 §, 5 §, 5 a §:n 1 momentti, 5 b §, 6 §, 7 §, 8 §:n 1 momentti, 10 § ja 11 §, sellaisina kun niistä ovat 1 § osaksi laissa 1420/2010, 2 § osaksi laeissa 1420/2010, 394/2013 ja 387/2017, 5 § laeissa 394/2013, 387/2017 ja 419/2019, 5 a §:n 1 momentti laissa 387/2017, 5 b § laissa 419/2019, 6 § laissa 802/2020, 7 § osaksi laeissa 387/2017 ja 802/2020, 10 § laeissa 1420/2010, 419/2019 ja 802/2020 sekä 11 § laeissa 419/2019 ja 802/2020, sekä
lisätään lakiin uusi 3 a §, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Lain soveltamisala

Lain soveltamisala

Tämän lain tarkoituksena on edistää *biopolttoaineiden* käyttöä moottoribensiinin ja dieselöljyn korvaamiseksi liikenteessä.

Tämän lain tarkoituksena on edistää *uusiutuvien polttoaineiden* käyttöä moottoribensiinin, dieselöljyn ja *maakaasun* korvaamiseksi liikenteessä.

2 §

2 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *biopolttoaineella* biopolttoaineista ja bionesteistä annetun lain (393/2013) 4 §:n 5 kohdassa tarkoitettua biopolttoainetta;

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *biopolttoaineella* biopolttoaineista, bionesteistä ja *biomassapolttoaineista* annetun lain (393/2013) 4 §:n 5 kohdassa tarkoitettua biopolttoainetta;

2) *biokaasulla* biopolttoaineista, bionesteistä ja *biomassapolttoaineista* annetun lain 4 §:n 8 kohdassa tarkoitettua biokaasua;

3) *muuta kuin biologista alkuperää olevilla uusiutuvilla nestemäisillä ja kaasumaisilla liikenteen polttoaineilla* biopolttoaineista, bionesteistä ja *biomassapolttoaineista* annetun lain 4 §:n 16 kohdassa tarkoitettua muuta kuin biologista alkuperää olevaa uusiutuvaa

2) *moottoribensiinillä* nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetussa laissa (1472/1994) tarkoitettuja tullitariffin nimikkeeseen 2710 kuuluvia haihtuvia kivennäisöljyjä, jotka on tarkoitettu ottomoottorilla varustettujen moottorikäyttöisten ajoneuvojen polttoaineeksi;

3) *dieselöljyllä* nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetussa laissa tarkoitettuja tullitariffin nimikkeeseen 2710 kuuluvia dieselöljyjä, jotka on tarkoitettu dieselmoottorilla varustettujen moottorikäyttöisten ajoneuvojen polttoaineeksi;

4) *jakelijalla liikennepolttoaineiden jakelijaa, joka on valmisteverotuslain (182/2010) 12 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdan mukaisesti verovelvollinen;*

5) *kulutukseen toimittamisella valmisteverotuslain 8 §:n 1 kohdassa tarkoitettua kulutukseen luovuttamista;*

5 a) *jätteellä biopolttoaineista ja bionesteistä annetun lain 4 §:n 1 kohdassa tarkoitettua jätettä;*

nestemäistä tai kaasumaista liikenteen polttoainetta;

4) *uusiutuvilla polttoaineilla biopolttoaineita, biokaasua ja muuta kuin biologista alkuperää olevia uusiutuvia nestemäisiä ja kaasumaisia liikenteen polttoaineita;*

5) *moottoribensiinillä* nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetussa laissa (1472/1994) tarkoitettuja tullitariffin nimikkeeseen 2710 kuuluvia haihtuvia kivennäisöljyjä, jotka on tarkoitettu ottomoottorilla varustettujen moottorikäyttöisten ajoneuvojen polttoaineeksi;

6) *dieselöljyllä* nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetussa laissa tarkoitettuja tullitariffin nimikkeeseen 2710 kuuluvia dieselöljyjä, jotka on tarkoitettu dieselmoottorilla varustettujen moottorikäyttöisten ajoneuvojen polttoaineeksi;

7) *maakaasulla* sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetussa laissa (1260/1996) tarkoitettuja tullitariffin nimikkeeseen 2711 21 00 kuuluvaa kaasumaista ja tullitariffin nimikkeeseen 2711 11 00 kuuluvaa nesteytettyä maakaasua;

8) *nestemäisten polttoaineiden jakelijalla* nestemäisten liikennepolttoaineiden jakelijaa, joka on valmisteverotuslain (182/2010) 12 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdan mukaisesti verovelvollinen;

9) *kaasumaisen polttoaineiden jakelijalla* kaasumaisten liikennepolttoaineiden jakelijaa, joka luovuttaa kulutukseen kaasun tankkauspiSTEEN kautta kaasumaisia liikennepolttoaineita;

10) *jakelijalla nestemäisten tai kaasumaisien polttoaineiden jakelijaa;*

11) *kulutukseen toimittamisella nestemäisten liikennepolttoaineiden tapauksessa valmisteverotuslain 8 §:n 1 kohdassa tarkoitettua kulutukseen luovuttamista ja kaasumaisten liikennepolttoaineiden tapauksessa kulutukseen luovuttamista tankkauspiSTEEN kautta;*

12) *jätteellä biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain 4 §:n 1 kohdassa tarkoitettua jätettä;*

5 b) *tähteellä* biopolttoaineista ja bionesteistä annetun lain 4 §:n 3 kohdassa tarkoitettua tähdettä;

6) *energiasisällöllä* polttoaineen alempaa lämpöarvoa, jota määritettäessä polttoaine katsotaan toimitetuksi 15 celsiusasteen lämpötilassa; polttoaineiden lämpöarvot ilmoitettuna megajouleina litralta (MJ/l) tai kilogrammalta (MJ/kg) ovat:

- a) moottoribensiini 32 MJ/l;
- b) dieselöljy 36 MJ/l;
- c) biobensiini 32 MJ/l;
- d) bioetanoli 21 MJ/l;
- e) biodiesel (FAME) 33 MJ/l;
- f) synteettinen biodiesel (BTL) ja vastaava 34 MJ/l;
- g) bio-ETBE 27 MJ/l, josta biopoltto-ainosuudeksi katsotaan 37 prosenttia;
- h) bio-MTBE 26 MJ/l, josta biopoltto-ainosuudeksi katsotaan 22 prosenttia;
- i) bio-TAEE 29 MJ/l, josta biopoltto-ainosuudeksi katsotaan 29 prosenttia;
- j) bio-TAME 28 MJ/l, josta biopoltto-ainosuudeksi katsotaan 18 prosenttia;
- k) biometanoli 16 MJ/l;
- l) biokaasu 50 MJ/kg;
- m) bionestekaasu 46 MJ/kg.

Milloin kulutukseen toimitetaan *biopolttoainetta*, jolle ei edellä ole ilmoitettu alempaa lämpöarvoa, on jakelijan ilmoitettava 7 §:ssä tarkoitettun ilmoituksensa yhteydessä kulutukseen toimitetun *biopolttoaineen* lämpöarvo sekä standardi, jonka mukaisesti lämpöarvo on määritelty.

3 §

Lain soveltamisala

Jakelijoiden on toimitettava kulutukseen biopolttoaineita siten kuin jäljempänä säädetään.

13) *tähteellä* biopolttoaineista, bionesteistä ja *biomassapolttoaineista* annetun lain 4 §:n 3 kohdassa tarkoitettua tähdettä;

14) *ravinto- ja rehukasveilla paljon tärkkelystä sisältäviä viljelykasveja sekä sokeri- tai öljykasveja, joita tuotetaan maatalousmaalla pääviljelykasvina, pois lukien tähteet, jätteet ja lignoselluloosa sekä väliaikainen kasvusto edellyttäen, että tällaisen väliaikaisen kasvuston käyttö ei lisää viljelymaan tarvetta;*

15) *energiasisällöllä* polttoaineen alempaa lämpöarvoa, jota määritettäessä polttoaine katsotaan toimitetuksi 15 celsiusasteen lämpötilassa; polttoaineiden lämpöarvot ilmoitettuna megajouleina litralta (MJ/l) tai kilogrammalta (MJ/kg) ovat:

- a) moottoribensiini 32 MJ/l;
- b) dieselöljy 36 MJ/l;
- c) biobensiini 32 MJ/l;
- d) bioetanoli 21 MJ/l;
- e) biodiesel (FAME) 33 MJ/l;
- f) synteettinen biodiesel (BTL) ja vastaava 34 MJ/l;
- g) bio-ETBE 27 MJ/l, josta biopoltto-ainosuudeksi katsotaan 37 prosenttia;
- h) bio-MTBE 26 MJ/l, josta biopoltto-ainosuudeksi katsotaan 22 prosenttia;
- i) bio-TAEE 29 MJ/l, josta biopoltto-ainosuudeksi katsotaan 29 prosenttia;
- j) bio-TAME 28 MJ/l, josta biopoltto-ainosuudeksi katsotaan 18 prosenttia;
- k) biometanoli 16 MJ/l;
- l) biokaasu 50 MJ/kg;
- m) bionestekaasu 46 MJ/kg.

Milloin kulutukseen toimitetaan *uusiutuvaa polttoainetta*, jolle ei edellä ole ilmoitettu alempaa lämpöarvoa, on jakelijan ilmoitettava 7 §:ssä tarkoitettun ilmoituksensa yhteydessä kulutukseen toimitetun *uusiutuvan* polttoaineen lämpöarvo sekä standardi, jonka mukaisesti lämpöarvo on määritelty.

3 §

Lain soveltamisala

Nestemäisten polttoaineiden jakelijoiden, joiden kalenterivuoden aikana kulutukseen toimittamien moottoribensiinin, dieselöljyn,

biopolttoaineiden ja muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien nestemäisten liikenteen polttoaineiden määrä on yli miljoona litraa, on toimitettava kulutukseen uusiutuvia polttoaineita siten kuin jäljempänä säädetään.

Lakia sovelletaan myös nestemäisten polttoaineiden jakelijaan, jonka kalenterivuoden aikana kulutukseen toimittamien edellä 1 momentissa mainittujen polttoaineiden määrä on vähintään 100 000 litraa mutta enintään miljoona litraa, jos:

1) jakelija tekee 3 b §:ssä tarkoitetun vahvistuspyynnön; ja

2) Energiavirasto vahvistaa jakelijan sisällyttämisen jakeluvuorituksen alaisuuteen.

Kaasumaisten polttoaineiden jakelijoiden, joiden kalenterivuoden aikana kulutukseen toimittamien maakaasun, biokaasun ja muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien kaasumaisten liikenteen polttoaineiden määrä on yli 9 gigawattituntia, on toimitettava kulutukseen uusiutuvia polttoaineita siten kuin jäljempänä säädetään.

Lakia sovelletaan myös kaasumaisten polttoaineiden jakelijaan, jonka kalenterivuoden aikana kulutukseen toimittamien edellä 3 momentissa mainittujen polttoaineiden määrä on vähintään 1 gigawattituntia mutta enintään 9 gigawattituntia, jos:

1) jakelija tekee 3 b §:ssä tarkoitetun vahvistuspyynnön; ja

2) Energiavirasto vahvistaa jakelijan sisällyttämisen jakeluvuorituksen alaisuuteen.

Lakia ei sovelleta huoltovarmuuden turvaamisesta annetussa laissa (1390/1992) tarkoitettuun valtion varmuusvarastoon.

Lakia ei sovelleta huoltovarmuuden turvaamisesta annetussa laissa (1390/1992) tarkoitettuun valtion varmuusvarastoon. Lakia ei myöskään sovelleta jakelijaan, jonka kalenterivuoden aikana kulutukseen toimittama moottoribensiinin, dieselöljyn ja biopolttoaineiden määrä on enintään miljoona litraa.

3 a §

Vahvistuspyyntö ja vahvistaminen

Edellä 3 §:n 2 tai 4 momentissa tarkoitetun jakelijan on tehtävä jakeluvelvoitteen alaisuuteen vahvistamista varten pyyntö Energiavirastolle.

Vahvistuspyyntö on tehtävä viimeistään kolme kuukautta ennen sen vuoden alkua, jona jakelija haluaisi liittyä jakeluvelvoitteen alaisuuteen.

Vahvistuspyynnössä on esitettävä viranomaisharkinnan kannalta tarpeelliset tiedot jakelijasta, arvio kulutukseen toimitettavan polttoaineen määrästä sekä kuvaus siitä, miten uusiutuvien polttoaineiden kestävyys osoitetaan.

Energiavirasto vahvistaa jakelijan sisällyttämisen jakeluvelvoitteen alaisuuteen, jos vahvistuspyynnössä on osoitettu, että tässä laissa säädetty edellytykset täyttyvät ja että vahvistamiselle ei ole tässä laissa säädettyä estettä. Vahvistuspäätös on voimassa toistaiseksi.

Energiavirasto voi peruuttaa vahvistuspäätöksen, jos:

1) vahvistuspyynnössä tai sen liitteessä on annettu virheellisiä tai puutteellisia tietoja, jotka ovat olennaisesti vaikuttaneet päätökseen tai muutoin siihen liittyvään harkintaan; taikka

2) jakelija ei enää täytä 3 §:n 2 tai 4 §:ssä säädettyjä edellytyksiä.

Energiaviraston on päätettävä, että vahvistuspäätös peruutetaan, jos 3 §:n 2 tai 4 momentissa tarkoitettu jakelija tekee asiaa koskevan hakemuksen. Vahvistuspäätöksen peruuttaminen tulee kuitenkin voimaan aikaisintaan hakemuksen jättämisaikajankohdasta seuraavana kalenterivuonna.

5 §

Biopolttoaineiden kulutukseen toimittaminen

Jakelija on velvollinen toimittamaan biopolttoaineita kulutukseen. Biopolttoaineiden energiasisällön osuus jakelijan kulutukseen toimittamien moottoribensiinin, dieselöljyn ja biopolttoaineiden energiasisällön kokonaismäärästä (jakeluvelvoite) tulee olla vähintään:

5 §

Uusiutuvien polttoaineiden kulutukseen toimittaminen

Jakelija on velvollinen toimittamaan uusiutuvia polttoaineita kulutukseen. Uusiutuvien polttoaineiden energiasisällön osuus jakelijan kulutukseen toimittamien moottoribensiinin, dieselöljyn, maakaasun, biopolttoaineiden, biokaasun ja muuta kuin biologista alkuperää

Voimassa oleva laki

- 1) 18,0 prosenttia vuonna 2019;
- 2) 20,0 prosenttia vuonna 2020;
- 3) 18,0 prosenttia vuonna 2021;
- 4) 19,5 prosenttia vuonna 2022;
- 5) 21,0 prosenttia vuonna 2023;
- 6) 22,5 prosenttia vuonna 2024;
- 7) 24,0 prosenttia vuonna 2025;
- 8) 25,5 prosenttia vuonna 2026;
- 9) 27,0 prosenttia vuonna 2027;
- 10) 28,5 prosenttia vuonna 2028;
- 11) 30,0 prosenttia vuonna 2029 ja sen jälkeen.

Biopolttoaineen energiasisällön lasketaan täyttävän jakeluvoitetta vuosina 2019 ja 2020 kaksinkertaisena, jos se on valmistettu liitteessä tarkoitettusta raaka-aineesta.

Jakelijan on osoitettava biopolttoaineista ja bionesteistä annetun lain mukaisesti, että 1 momentissa tarkoitettujen biopolttoaineiden täyttävät mainitussa laissa säädetyt kestävyyskriteerit. Mitä mainitussa laissa taikka sen nojalla säädetään tai määrätään 2 momentissa tarkoitetuista raaka-aineista, noudatetaan sovellettaessa 2 momenttia.

Jakeluvoitteesta on täytettävä liitteen A osassa tarkoitetuista raaka-aineista tuotetuilla tai valmistetuilla biopolttoaineilla (lisävelvoite):

- 1) 2,0 prosenttiyksikköä vuosina 2021–2023;
- 2) 4,0 prosenttiyksikköä vuosina 2024 ja 2025;
- 3) 6,0 prosenttiyksikköä vuosina 2026 ja 2027;
- 4) 8,0 prosenttiyksikköä vuonna 2028;
- 5) 9,0 prosenttiyksikköä vuonna 2029;
- 6) 10,0 prosenttiyksikköä vuonna 2030 ja sen jälkeen.

Ehdotus

olevien uusiutuvien nestemäisten ja kaasumaisten liikenteen polttoaineiden energiasisällön kokonaismäärästä (jakeluvointe) tulee olla vähintään:

- 1) 20,0 prosenttia vuonna 2020;
- 2) 18,0 prosenttia vuonna 2021;
- 3) 19,5 prosenttia vuonna 2022;
- 4) 21,0 prosenttia vuonna 2023;
- 5) 22,5 prosenttia vuonna 2024;
- 6) 24,0 prosenttia vuonna 2025;
- 7) 25,5 prosenttia vuonna 2026;
- 8) 27,0 prosenttia vuonna 2027;
- 9) 28,5 prosenttia vuonna 2028;
- 10) 30,0 prosenttia vuonna 2029 ja sen jälkeen.

Biopolttoaineen energiasisällön lasketaan täyttävän jakeluvoitetta vuonna 2020 kaksinkertaisena, jos se on valmistettu liitteessä tarkoitettusta raaka-aineesta.

Jakelijan on osoitettava biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapoltttoaineista annetun lain mukaisesti, että 1 momentissa tarkoitettujen biopolttoaineiden, biokaasu ja muuta kuin biologista alkuperää olevat uusiutuvat nestemäiset ja kaasumaiset liikenteen polttoaineet täyttävät mainitussa laissa säädetyt kestävyyskriteerit. Mitä mainitussa laissa taikka sen nojalla säädetään tai määrätään 2 momentissa tarkoitetuista raaka-aineista, noudatetaan sovellettaessa 2 momenttia.

Jakeluvoitteesta on täytettävä liitteen A osassa tarkoitetuista raaka-aineista tuotetuilla tai valmistetuilla biopolttoaineilla tai biokaasulla taikka muuta kuin biologista alkuperää olevilla uusiutuvilla nestemäisillä ja kaasumaisilla liikenteen polttoaineilla (lisävelvoite):

- 1) 2,0 prosenttiyksikköä vuosina 2021–2023;
- 2) 4,0 prosenttiyksikköä vuosina 2024 ja 2025;
- 3) 6,0 prosenttiyksikköä vuosina 2026 ja 2027;
- 4) 8,0 prosenttiyksikköä vuonna 2028;
- 5) 9,0 prosenttiyksikköä vuonna 2029;
- 6) 10,0 prosenttiyksikköä vuonna 2030 ja sen jälkeen.

Jakeluvoitteesta saa enintään 7 prosenttiyksikköä täyttää biopolttoaineilla, jotka on tuotettu paljon tärkkelystä sisältävistä viljelykasveista sekä sokerikasveista, öljykasveista ja maatalousmaalla pääasiassa energiakäyttöön viljellyistä pääviljelykasveista. Rajoitusta ei kuitenkaan sovelleta, jos kyse on liitteessä mainitusta raaka-aineesta.

Liitteen A osassa tarkoitetuista raaka-aineista tuotettujen tai valmistettujen biopolttoaineiden ja biokaasun osuus tulee olla kuitenkin vähintään:

1) 0,2 prosenttiyksikköä vuosina 2022-2024;

2) 1,0 prosenttiyksikköä vuosina 2025-2029;

3) 3,5 prosenttiyksikköä vuonna 2030 ja sen jälkeen.

Edellä 5 momentissa säädetyn vähimmäisosuuden täyttämistä ei kuitenkaan edellytetä jakelijalta, joka toimittaa kulutukseen ainoastaan muuta kuin biologista alkuperää olevia uusiutuvia nestemäisiä ja kaasumaisia liikenteen polttoaineita.

Ravinto- ja rehukasveista tuotettujen biopolttoaineiden ja biokaasun osuus saa olla enintään yhden prosenttiyksikön suurempi kuin niiden osuus oli kulutukseen toimitetuista liikennepolttoaineista vuonna 2020, kuitenkin enintään 7 prosenttiyksikköä jakeluvoitteesta. Energiavirasto vahvistaa ravinto- ja rehukasveista tuotettujen biopolttoaineiden ja biokaasun enimmäisosuuden määrän viimeistään 30 kesäkuuta 2021. Rajoitusta ei kuitenkaan sovelleta, jos kyse on liitteessä mainitusta raaka-aineesta.

Sellaisten ravinto- ja rehukasveista tuotettujen biopolttoaineiden ja biokaasun, joihin liittyy suuria epäsuoran maankäytön muutoksen riskejä, osuus jakeluvoitteesta ei saa ylittää tällaisten polttoaineiden osuutta vuoden 2019 liikenteen polttoaineiden energiasisällön kokonaisuudesta. Rajoitusta ei kuitenkaan sovelleta, jos kyseinen biopolttoaine tai biokaasu on sertifioitu biopolttoaineena tai biokaasuna, josta todennäköisesti ei aiheudu epäsuoria maankäytön muutoksia.

Jakeluvoitteesta saa enintään 1,7 prosenttiyksikköä täyttää liitteen B osassa tarkoitetuista raaka-aineista tuotetuilla tai valmistetuilla biopolttoaineilla ja biokaasulla.

5 a §

Ennakkotieto

5 a §

Ennakkotieto

Energiavirasto voi hakemuksesta päättää antaa ennakkotiedon siitä, onko kyseessä 5 §:ssä tarkoitettu raaka-aine. Hakemuksen voi tehdä jakelija, joka täyttää tai aikoo täyttää jakeluvelvoitettaan kyseisistä raaka-aineista tuotetuilla tai valmistetuilla biopolttoaineilla, tai biopolttoaineista ja bionesteistä annetun lain 4 §:n 9 kohdassa tarkoitettu toiminnanharjoittaja, joka käyttää tai aikoo käyttää kyseisiä raaka-aineita biopolttoaineiden tuotannossa tai valmistuksessa.

Energiavirasto voi hakemuksesta päättää antaa ennakkotiedon siitä, onko kyseessä 5 §:ssä tarkoitettu raaka-aine. Hakemuksen voi tehdä jakelija, joka täyttää tai aikoo täyttää jakeluvelvoitettaan kyseisistä raaka-aineista tuotetuilla tai valmistetuilla biopolttoaineilla tai biokaasulla, tai biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain 4 §:n 13 kohdassa tarkoitettu toiminnanharjoittaja, joka käyttää tai aikoo käyttää kyseisiä raaka-aineita biopolttoaineiden tai biokaasun tuotannossa tai valmistuksessa.

5 b §

Jakeluvelvoitteen ylittäminen

Jos jakelija on kalenterivuonna toimittanut kulutukseen enemmän biopolttoaineita kuin 5 §:n 1 momentissa säädetään, jakelija saa ottaa ylimenevän osuuden huomioon seuraavan kalenterivuoden jakeluvelvoitetta laskettaessa ja biopolttoöljyn käytön edistämisestä annetun lain (418/2019) mukaista samaa kalenterivuotta koskevaa jakeluvelvoitetta laskettaessa. Siirtyvä määrä voi kuitenkin olla enintään 30 prosenttia sen kalenterivuoden jakeluvelvoitetta vastaavasta energiamäärästä, jolloin ylitys tapahtui, ja siirtyvällä määrällä voidaan täyttää enintään 30 prosenttia biopolttoöljyn käytön edistämisestä annetun lain mukaisesta jakeluvelvoitteesta.

Jos jakelija on kalenterivuonna toimittanut kulutukseen enemmän biopolttoaineita kuin 5 §:n 4 momentissa säädetään, jakelija saa ottaa ylimenevän osuuden huomioon seuraavan kalenterivuoden lisävelvoitetta laskettaessa. Siirtyvä määrä voi kuitenkin olla enintään 30 prosenttia sen kalenterivuoden lisävelvoitetta vastaavasta energiamäärästä, jolloin ylitys tapahtui.

6 §

Jakelijoiden väliset sopimukset

5 b §

Jakeluvelvoitteen ylittäminen

Jos jakelija on kalenterivuonna toimittanut kulutukseen enemmän uusiutuvia polttoaineita kuin 5 §:n 1 momentissa säädetään, jakelija saa ottaa ylimenevän osuuden huomioon seuraavan kalenterivuoden jakeluvelvoitetta laskettaessa ja biopolttoöljyn käytön edistämisestä annetun lain (418/2019) mukaista samaa kalenterivuotta koskevaa jakeluvelvoitetta laskettaessa. Siirtyvä määrä voi kuitenkin olla enintään 30 prosenttia sen kalenterivuoden jakeluvelvoitetta vastaavasta energiamäärästä, jolloin ylitys tapahtui, ja siirtyvällä määrällä voidaan täyttää enintään 30 prosenttia biopolttoöljyn käytön edistämisestä annetun lain mukaisesta jakeluvelvoitteesta.

Jos jakelija on kalenterivuonna toimittanut kulutukseen enemmän biopolttoaineita, biokaasua ja muuta kuin biologista alkuperää olevia uusiutuvia nestemäisiä ja kaasumaisia liikenteen polttoaineita kuin 5 §:n 4 momentissa säädetään, jakelija saa ottaa ylimenevän osuuden huomioon seuraavan kalenterivuoden lisävelvoitetta laskettaessa. Siirtyvä määrä voi kuitenkin olla enintään 30 prosenttia sen kalenterivuoden lisävelvoitetta vastaavasta energiamäärästä, jolloin ylitys tapahtui.

6 §

Jakelijoiden väliset sopimukset

Jakeluelvoitteensa täyttämiseksi jakelija voi sopia velvoitteensa siirtämisestä osittain tai kokonaan toiselle jakelijalle. Jos sopimus riitautetaan tai jakeluelvoitetta ei muusta sopimussuhteeseen liittyvästä syystä ole täytetty, vastaa kukin jakelija jakeluelvoitteensa täyttämisestä ja tämän lain mukaisista seuraamuksista. Sopimuksesta on toimitettava jäljennös Energiavirastolle 7 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen yhteydessä.

7 §

Ilmoittamisvelvollisuus

Jakelijan on vuosittain ilmoitettava edellisen kalenterivuoden aikana kulutukseen toimittamansa moottoribensiinin, dieselöljyn ja biopolttoaineiden määrä tuotteittain.

Jakelijan, joka 6 §:ssä tarkoitetun sopimuksen perusteella toimittaa kulutukseen biopolttoaineita, on ilmoituksessaan eriteltävä sopimuksen mukaisesti kulutukseen toimittamansa biopolttoaineiden määrä.

Ilmoituksessa on lisäksi oltava tieto biopolttoaine-erien kestävyyskriteerien mukaisuuden osoittamisesta sekä 5 §:n 2, 4 ja 5 momentissa tarkoitettujen biopolttoaineiden *osuudesta*.

Ilmoitus on toimitettava viimeistään ilmoituksessa tarkoitettua kalenterivuotta seuraavan maaliskuun aikana Energiavirastolle.

Jakeluelvoitteensa, *lisävelvoitteensa tai vähimmäisosuusvelvoitteensa* täyttämiseksi jakelija voi sopia velvoitteensa siirtämisestä osittain tai kokonaan toiselle jakelijalle. Jos sopimus riitautetaan tai jakeluelvoitetta ei muusta sopimussuhteeseen liittyvästä syystä ole täytetty, vastaa kukin jakelija jakeluelvoitteensa täyttämisestä ja tämän lain mukaisista seuraamuksista. Sopimuksesta on toimitettava jäljennös Energiavirastolle 7 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen yhteydessä.

7 §

Ilmoittamisvelvollisuus

Jakelijan on vuosittain ilmoitettava edellisen kalenterivuoden aikana kulutukseen toimittamansa moottoribensiinin, dieselöljyn, maakaasun, biopolttoaineiden, *biokaasun ja muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien nestemäisten ja kaasumaisten liikenteen polttoaineiden* määrä tuotteittain.

Jakelijan, joka 6 §:ssä tarkoitetun sopimuksen perusteella toimittaa kulutukseen biopolttoaineita, *biokaasua tai muuta kuin biologista alkuperää olevia uusiutuvia nestemäisiä ja kaasumaisia liikenteen polttoaineita*, on ilmoituksessaan eriteltävä sopimuksen mukaisesti kulutukseen toimittamansa biopolttoaineiden, *biokaasun ja muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien nestemäisten ja kaasumaisten liikenteen polttoaineiden* määrät.

Ilmoituksessa on lisäksi oltava tieto biopolttoaine- ja *biokaasu-erien sekä muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien nestemäisten ja kaasumaisten liikenteen polttoaine-erien* kestävyyskriteerien mukaisuuden osoittamisesta sekä 5 §:n 2, 4, 5 ja 6 momentissa tarkoitettujen biopolttoaineiden, *biokaasun ja muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien nestemäisten ja kaasumaisten liikenteen polttoaineiden osuuksista*.

Ilmoitus on toimitettava viimeistään ilmoituksessa tarkoitettua kalenterivuotta seuraavan maaliskuun aikana Energiavirastolle.

8 §

Kirjanpitovelvollisuus

Jakelijan on pidettävä sellaista kirjanpitoa, josta käy selville kulutukseen toimitetun moottoribensiinin, dieselöljyn sekä biopolttoaineiden määrät sekä biopolttoaineiden *energiasisältö* ja muut tämän lain valvontaa varten tarvittavat tiedot.

10 §

Ylivoimainen este

Jos jakelija ei *biopolttoaineiden* saatavuudessa tapahtuneiden poikkeuksellisten ja ennakoimattomien muutosten tai muun vastaavan ylivoimaiseksi esteeksi katsottavan syyn vuoksi kykene täyttämään jakeluvloitetaan, työ- ja elinkeinoministeriö voi jakelijan hakemuksesta alentaa 5 §:ssä säädettyä prosenttiosuutta tai poistaa jakeluvloitteen hakemuksessa tarkoitetun kalenterivuoden osalta.

Velvoitteen alentamista tai poistamista koskeva hakemus on toimitettava työ- ja elinkeinoministeriölle 7 §:n 4 momentissa säädettyssä määräajassa ja jäljennös hakemuksesta on toimitettava Energiavirastolle 7 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen yhteydessä.

Jos jakelija ei 5 §:n 4 momentissa tarkoitettujen biopolttoaineiden saatavuudessa tapahtuneiden poikkeuksellisten ja ennakoimattomien muutosten tai muun vastaavan ylivoimaiseksi esteeksi katsottavan syyn vuoksi ky-

Jakelijan on viipymättä kirjattava komission tietokantaan tiedot:

- 1) *uusiutuvien polttoaineiden liiketoimista;*
- 2) *polttoaineiden kestävyysominaisuuksista.*

8 §

Kirjanpitovelvollisuus

Jakelijan on pidettävä sellaista kirjanpitoa, josta käy selville kulutukseen toimitetun moottoribensiinin, dieselöljyn, *maakaasun* sekä biopolttoaineiden, *biokaasun ja muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien nestemäisten ja kaasumaisten liikenteen polttoaineiden* määrät sekä biopolttoaineiden, *biokaasun ja muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien nestemäisten ja kaasumaisten liikenteen polttoaineiden energiasisällöt* ja muut tämän lain valvontaa varten tarvittavat tiedot.

10 §

Ylivoimainen este

Jos jakelija ei *uusiutuvien polttoaineiden* saatavuudessa tapahtuneiden poikkeuksellisten ja ennakoimattomien muutosten tai muun vastaavan ylivoimaiseksi esteeksi katsottavan syyn vuoksi kykene täyttämään jakeluvloitetaan, työ- ja elinkeinoministeriö voi jakelijan hakemuksesta alentaa 5 §:ssä säädettyä prosenttiosuutta tai poistaa jakeluvloitteen hakemuksessa tarkoitetun kalenterivuoden osalta.

Velvoitteen alentamista tai poistamista koskeva hakemus on toimitettava työ- ja elinkeinoministeriölle 7 §:n 4 momentissa säädettyssä määräajassa ja jäljennös hakemuksesta on toimitettava Energiavirastolle 7 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen yhteydessä.

Jos jakelija ei 5 §:n 4 momentissa tarkoitettujen biopolttoaineiden, *biokaasun ja muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien nestemäisten ja kaasumaisten liikenteen polttoaineiden* saatavuudessa tapahtuneiden poikkeuksellisten ja ennakoimattomien muutosten

kene täyttämään lisävelvoitettaan, työ- ja elinkeinoministeriö voi jakelijan hakemuksesta alentaa 5 §:n 4 momentissa säädettyä prosenttiyksikköä tai poistaa lisävelvoitteen hakemuksessa tarkoitetun kalenterivuoden osalta. Hakemukseen sovelletaan, mitä 2 momentissa säädetään velvoitteen alentamista tai poistamista koskevasta hakemuksesta.

tai muun vastaavan ylivoimaiseksi esteeksi katsottavan syyn vuoksi kykene täyttämään lisävelvoitettaan, työ- ja elinkeinoministeriö voi jakelijan hakemuksesta alentaa 5 §:n 4 momentissa säädettyä prosenttiyksikköä tai poistaa lisävelvoitteen hakemuksessa tarkoitetun kalenterivuoden osalta. Hakemukseen sovelletaan, mitä 2 momentissa säädetään velvoitteen alentamista tai poistamista koskevasta hakemuksesta.

Jos jakelija ei 5 §:n 5 momentissa tarkoitettujen biopolttoaineiden ja biokaasun saataavuudessa tapahtuneiden poikkeuksellisten ja ennakoimattomien muutosten tai muun vastaavan ylivoimaiseksi esteeksi katsottavan syyn vuoksi kykene täyttämään 5 §:n 5 momentissa säädettyä vähimmäisosuusvelvoitetta, työ- ja elinkeinoministeriö voi jakelijan hakemuksesta alentaa 5 §:n 5 momentissa säädettyä prosenttiyksikköä tai poistaa vähimmäisosuusvelvoitteen hakemuksessa tarkoitetun kalenterivuoden osalta. Hakemukseen sovelletaan, mitä 2 momentissa säädetään velvoitteen alentamista tai poistamista koskevasta hakemuksesta.

11 §

Seuraamusmaksut

Jollei jakelija ole 5 §:n 1–3 momentissa säädetyn mukaisesti toimittanut *biopolttoaineita* kulutukseen, Energiaviraston on määrättävä sille jakeluelvoitteen noudattamatta jättämisestä seuraamusmaksu, jonka suuruus on 0,04 euroa megajoulelta. Jollei jakelija ole 5 §:n 4 momentissa säädetyn mukaisesti toimittanut biopolttoaineita kulutukseen, Energiaviraston on määrättävä sille lisävelvoitteen noudattamatta jättämisestä seuraamusmaksu, jonka suuruus on 0,03 euroa megajoulelta.

Seuraamusmaksua jakeluelvoitteen noudattamatta jättämisestä määrätään 5 §:n 1–3 momentin mukaisesti laskettavan *biopolttoaineiden* kulutukseen toimittamista koskevan velvoitteen määrästä siltä osin kuin jakelija ei

11 §

Seuraamusmaksut

Jollei jakelija ole 5 §:n 1–3 momentissa säädetyn mukaisesti toimittanut *uusiutuvia* polttoaineita kulutukseen, Energiaviraston on määrättävä sille jakeluelvoitteen noudattamatta jättämisestä seuraamusmaksu, jonka suuruus on 0,04 euroa megajoulelta. Jollei jakelija ole 5 §:n 4 momentissa säädetyn mukaisesti toimittanut biopolttoaineita, *biokaasua ja muuta kuin biologista alkuperää olevia uusiutuvia nestemäisiä ja kaasumaisia liikenteen polttoaineita* kulutukseen, Energiaviraston on määrättävä sille lisävelvoitteen noudattamatta jättämisestä seuraamusmaksu, jonka suuruus on 0,03 euroa megajoulelta.

Seuraamusmaksua jakeluelvoitteen noudattamatta jättämisestä määrätään 5 §:n 1–3 momentin mukaisesti laskettavan *uusiutuvien* polttoaineiden kulutukseen toimittamista kos-

ole täyttänyt velvoitettaan 7 §:n 1 momentin mukaisesti antamansa ilmoituksen perusteella. Seuraamusmaksua lisävelvoitteen noudattamatta jättämisestä määrätään 5 §:n 4 momentin mukaisesti laskettavan biopolttoaineiden kulutukseen toimittamista koskevan velvoitteen määrästä siltä osin kuin jakelija ei ole täyttänyt velvoitettaan 7 §:n 1 momentin mukaisesti antamansa ilmoituksen perusteella.

Seuraamusmaksut on määrättävä sen kalenterivuoden aikana, jona 7 §:n 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus on annettu tai se olisi pitänyt antaa. Jos seuraamusmaksut ovat jääneet kokonaan tai osittain määräämättä sen johdosta, että jakelija on kokonaan tai osaksi laiminlyönyt ilmoittamisvelvollisuutensa tai antanut puutteellisen, erehdyttävän tai väärän ilmoituksen, Energiaviraston on määrättävä määräämättä jääneet seuraamusmaksut jakelijan maksettaviksi. Maksut on määrättävä edellä tarkoitettua kalenterivuotta seuraavien kolmen vuoden kuluessa.

Seuraamusmaksut määrätään 10 §:ssä tarkoitettua jakelovelvoitteen tai lisävelvoitteen alentamista tai poistamista koskevasta hakemuksesta huolimatta. Seuraamusmaksut on palautettava siltä osin kuin jakelovelvoitetta tai lisävelvoitetta alennetaan.

kevan velvoitteen määrästä siltä osin kuin jakelija ei ole täyttänyt velvoitettaan 7 §:n 1 momentin mukaisesti antamansa ilmoituksen perusteella. Seuraamusmaksua lisävelvoitteen noudattamatta jättämisestä määrätään 5 §:n 4 momentin mukaisesti laskettavan biopolttoaineiden, *biokaasun ja muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien nestemäisten ja kaasumaisten liikenteen polttoaineiden* kulutukseen toimittamista koskevan velvoitteen määrästä siltä osin kuin jakelija ei ole täyttänyt velvoitettaan 7 §:n 1 momentin mukaisesti antamansa ilmoituksen perusteella.

Seuraamusmaksut on määrättävä sen kalenterivuoden aikana, jona 7 §:n 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus on annettu tai se olisi pitänyt antaa. Jos seuraamusmaksut ovat jääneet kokonaan tai osittain määräämättä sen johdosta, että jakelija on kokonaan tai osaksi laiminlyönyt ilmoittamisvelvollisuutensa tai antanut puutteellisen, erehdyttävän tai väärän ilmoituksen, Energiaviraston on määrättävä määräämättä jääneet seuraamusmaksut jakelijan maksettaviksi. Maksut on määrättävä edellä tarkoitettua kalenterivuotta seuraavien kolmen vuoden kuluessa.

Seuraamusmaksut määrätään 10 §:ssä tarkoitettua jakelovelvoitteen, lisävelvoitteen tai *vähimmäisosuusvelvoitteen* alentamista tai poistamista koskevasta hakemuksesta huolimatta. Seuraamusmaksut on palautettava siltä osin kuin jakelovelvoitetta, lisävelvoitetta tai *vähimmäisosuusvelvoitetta* alennetaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20. .

Tämän lain 3 §:n 3 ja 4 momentti tulevat voimaan kuitenkin 1 päivänä tammikuuta 2022. Lain 3 §:n 4 momentissa tarkoitettut jakelijat voivat kuitenkin tehdä jakelovelvoitteen alaisuuteen vahvistamista koskevan pyynnön Energiavirastolle 3 a §:ssä säädetyn mukaisesti jo kalenterivuoden 2022 osalta.

Lisäksi tätä lakia sovelletaan kulutukseen toimitetun biokaasun osalta kuitenkin vasta 1 päivästä tammikuuta 2022.

Lisäksi tätä lakia sovelletaan kulutukseen toimitettujen muuta kuin biologista alkuperää

Voimassa oleva laki

Ehdotus

olevien uusiutuvien nestemäisten ja kaasumaisten liikenteen polttoaineiden osalta kuitenkin vasta 1 päivästä tammikuuta 2023.

Tämän lain 7 §:n 5 momentissa säädettyä jakelijan velvoitetta kirjata mainitussa momentissa tarkoitettuja tietoja komission tietokantaan sovelletaan kuitenkin vasta kyseisen tietokannan käyttöönotosta

2.

Laki

biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain (393/2013) 2 §:n 1 momentti ja 4 §:n 1 momentin 15 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 967/2020, ja

lisätään 4 §:n 1 momenttiin, sellaisena kun se on laissa 967/2020, uusi 16 kohta ja 6 §:ään, sellaisena kun se on laissa 967/2020, uusi 4 momentti ja 31 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 388/2017 ja 967/2020, uusi 4 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Lain suhde muuhun lainsäädäntöön

Lain suhde muuhun lainsäädäntöön

Tätä lakia sovelletaan biopolttoaineisiin, bionesteisiin ja biomassapolttoaineisiin sen mukaan kuin *biopolttoaineiden* käytön edistämisestä liikenteessä annetussa laissa (446/2007), nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetussa laissa (1472/1994), päästökauppalaissa (311/2011), lentoliikenteen päästökaupasta annetussa laissa (34/2010), eräiden polttoaineiden elinkaarenaikaisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä annetussa laissa (170/2018) ja biopolttoöljyn käytön edistämisestä annetussa laissa (418/2019) säädetään.

Tätä lakia sovelletaan biopolttoaineisiin, bionesteisiin ja biomassapolttoaineisiin sen mukaan kuin *uusiutuvien polttoaineiden* käytön edistämisestä liikenteessä annetussa laissa (446/2007), *jäljempänä jakeluvelvoitelaki*, nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetussa laissa (1472/1994), päästökauppalaissa (311/2011), lentoliikenteen päästökaupasta annetussa laissa (34/2010), eräiden polttoaineiden elinkaarenaikaisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä annetussa laissa (170/2018) ja biopolttoöljyn käytön edistämisestä annetussa laissa (418/2019) säädetään.

Voimassa oleva laki

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

15) *hankinta-alueella* maantieteellisesti määriteltyä aluetta, josta on saatavilla luotettavaa ja riippumatonta tietoa ja jolla olosuhteet ovat riittävän yhdenmukaiset, jotta metsäbiomassan kestävyys ja lainmukaisuuteen liittyvä riski voidaan arvioida.

6 §

Kasvihuonekaasupäästövähennys

31 §

Kestävyyskriteeriselvitys

Ehdotus

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

15) *hankinta-alueella* maantieteellisesti määriteltyä aluetta, josta on saatavilla luotettavaa ja riippumatonta tietoa ja jolla olosuhteet ovat riittävän yhdenmukaiset, jotta metsäbiomassan kestävyys ja lainmukaisuuteen liittyvä riski voidaan arvioida;

16) *muuta kuin biologista alkuperää olevilla uusiutuvilla nestemäisillä ja kaasumaisilla liikenteen polttoaineilla* liikennealalla käytettäviä nestemäisiä tai kaasumaisia polttoaineita, joiden energiasisältö on peräisin muista uusiutuvista energialähteistä kuin biomassasta.

6 §

Kasvihuonekaasupäästövähennys

Muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien nestemäisten ja kaasumaisten liikenteen polttoaineiden elinkaaren aikaisten kasvihuonekaasupäästöjen on oltava vähintään 70 prosenttia pienemmät kuin korvaavan fossiilisen polttoaineen kasvihuonekaasupäästöt.

31 §

Kestävyyskriteeriselvitys

Energiaviraston on julkaistava verkkosivuillaan vuosittain tiedot kunkin jakeluvuodelain alaisen jakelijan biopolttoaineiden, bionesteiden ja biokaasun maantieteellisestä

Voimassa oleva laki

Ehdotus

alkuperästä ja raaka-aineesta kestävyyskriteeriselvityksissä saatuihin tietoihin perustuen.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 . .*

3.

Laki

biopolttoöljyn käytön edistämisestä annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan biopolttoöljyn käytön edistämisestä annetun lain (418/2019) 5 §:n 2 ja 3 momentti,
ja
lisätään 5 §:ään uusi 4 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

5 §

Biopolttoöljyn kulutukseen toimittaminen

Biopolttoöljyn kulutukseen toimittaminen

Jakelijan on osoitettava biopolttoaineista ja bionesteistä annetun lain (393/2013) mukaisesti, että 1 momentissa tarkoitetut biopolttoöljyt täyttävät mainitussa laissa bionesteille säädetyt kestävyyskriteerit.

Jakeluvelvoitteesta saa enintään 7 prosenttiyksikköä täyttää biopolttoöljyillä, jotka on tuotettu jakeluvelvoitelain 5 §:n 5 momentissa tarkoitetuista raaka-aineista. Rajoitusta ei kuitenkaan sovelleta, jos kyse on jakeluvelvoitelain liitteessä tarkoitetusta raaka-aineesta. Jos jakelijalla on jakeluvelvoite myös jakeluvelvoitelain nojalla, enimmäisosuus saa kuitenkin olla yhteensä enintään 7 prosentti-

Jakelijan on osoitettava biopolttoaineista, bionesteistä ja *biomassapolttoaineista* annetun lain (393/2013) mukaisesti, että 1 momentissa tarkoitetut biopolttoöljyt täyttävät mainitussa laissa bionesteille säädetyt kestävyyskriteerit.

Ravinto- ja rehukasveista tuotettujen biopolttoöljyjen osuus saa olla enintään Energiaviraston uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain (446/2007), jäljempänä jakeluvelvoitelaki, 5 §:n 7 momentin nojalla vahvistaman enimmäisosuuden verran jakeluvelvoitteesta. Rajoitusta ei kuitenkaan sovelleta, jos kyse on jakeluvelvoitelain liitteessä tarkoitetusta raaka-aineesta. Jos jakelijalla on jakeluvelvoite

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tiyksikköä jakeluvelvoitelain 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua energiasisällön kokonaismäärästä.

myös jakeluvelvoitelain nojalla, enimmäisosuus saa kuitenkin olla yhteensä enintään *Energiaviraston vahvistaman enimmäisosuuden verran* jakeluvelvoitelain 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua energiasisällön kokonaismäärästä.

Sellaisten ravinto- ja rehukasveista tuotettujen bionesteiden, joihin liittyy suuria epäsuoran maankäytön muutoksen riskejä, osuus jakeluvelvoitteesta ei saa ylittää tällaisten polttoaineiden osuutta vuoden 2019 kevyen polttoöljyn ja biopolttoöljyn energiasisällön kokonaismäärästä. Rajoitusta ei kuitenkaan sovelleta, jos kyseinen bioneste on sertifioitu bionesteenä, josta todennäköisesti ei aiheudu epäsuoria maankäytön muutoksia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

..

4.

Laki

Energiavirastosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan Energiavirastosta annetun lain (870/2013) 1 §:n 2 momentin 15 ja 16 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 634/2020, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Tehtävät

Tehtävät

Energiavirasto hoitaa tehtävät, jotka sille on annettu:

Energiavirasto hoitaa tehtävät, jotka sille on annettu:

15) biopolttoaineista ja bionesteistä ja annetussa laissa (393/2013);

15) biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetussa laissa (393/2013);

16) biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetussa laissa (446/2007);

16) uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetussa laissa (446/2007);

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

. .